

श्री जिनवरेंद्राय नमः
श्री
सुखसाचरितम्.

प्रथम आठ काव्ये करी ग्रंथकर्ता तीर्थकरोने नमस्कार रूप मंगळाचरण करे ठे.
उत्तम मंत्रोना सार रूप, समस्त देवताउण कखो ठे जन्ममहोत्सव जेमनो, विघ्नोना
हय करवा माटे अधिकारने धारण करनारा अने ध्यान करनाराउने आपी ठे श्रेष्ठ मोक्षनी
(उपजातिवृत्तम्)

अर्हं नमस्यामि सुमंत्रसारं, समस्तदेवैर्विहितावतारम् ॥

विघ्नान्निघाताय धृताधिकारं, ध्यातृप्रदत्तोत्तमशर्मचारम् ॥ १ ॥

विज्ञानदानाध्ययनाधिपत्यविवाहदीक्षागमदेशनानां ॥

उकार आदौ विदधेऽत्र येन, स श्रीयुगादिप्रचुरंस्तु नूत्यै ॥ २ ॥

पुष्टि जेमणे एवा श्री अरिहंत प्रचुने हुं नमस्कार करुं हुं. ॥ १ ॥ जेमणे आ जरतक्षेत्रने

सुखसा०

॥ १ ॥

विषे विज्ञान, दान, अध्ययन, राज्य, विवाह, दीक्षा, आगम अने देशनाउना प्रारंभमां
 उँकारने कस्यो ठे, ते श्री युगादि प्रभु (रुषजदेव) संपत्तिने अर्थे थाउं. ॥ १ ॥ जे हरिणे
 आश्रय कराएदा एवा य पण अर्थात् हरिणना लंठनवाला ठतां पण निष्कलंक कहे
 वाय ठे, कल्लाउने धारण करता ठतां पण जे दोषोनी खाण कहेवाता नथी, तथा अन्य
 'यो' निष्कलंको हरिणाश्रितोऽपि, दोषाकरो नैव कैलाचृतोऽपि ॥
 श्रीशांतिनाथोऽपरसोममूर्तिः, शांतिं सं वो यँवतु चारुकीर्तिः ॥ ३ ॥
 कृष्णोऽपि मुष्णाति तमः समूहं, यो वीतरागोऽपि रंरंज लोकम् ॥
 प्राप्नोऽचलस्थोऽपि नैवस्य पारं, सौजाग्यजारं सं तेनोतु नेमिः ॥ ४ ॥

निष्कलंकी चंद्र रूप एवा अने मनोहर कीर्तिवाला ते श्री शांतिनाथ प्रभु तमने शांति
 आपो. ॥ ३ ॥ जे कृष्ण वर्ण ठतां पण अंधकारना समूहनो (अज्ञाननो) नाश करे
 ठे, राग रहित ठतां पण लोकने आनंद पमाडे ठे अने रैवताचल (गिरनार) पर्वत उपर
 रह्या ठतां पण संसार समुद्रनो पार पाम्या ठे; ते श्री नेमिनाथ प्रभु सौजाग्यना जारने

१ रात्रिने विषे किरणवाला.

प्रस्ताव०

॥ १ ॥

વિસ્તારો. ॥ ૪ ॥ જે મોક્ષમાર્ગના પ્રયાણને વિષે કલ્યાણકારી છે, જેમના ઘણા વિપુલ દૃઢ
 સ્વજ્ઞાને વિષે સર્પરાજ રહ્યો છે અને જે મનુષ્યોને વધતા એવા શુકન રૂપ છે; તે શ્રી પાર્શ્વ
 નાથ પ્રજુ વિઘ્નનો નાશ કરો. ॥ ૫ ॥ શમ દમાદિ ગુણોષ્ કરીને વૃદ્ધિ પામેલા, અત્યંત

કલ્યાણકારી શિવમાર્ગયાને, નાગાધિરાજોરુદ્ધાંસસંસ્થઃ ॥

યો વર્ધમાનઃ શકુનો જનનાં, વિઘ્નાન્નિઘાતં સ તેનોતુ પાર્શ્વઃ ॥ ૫ ॥

શ્રીવર્ધમાનં ગુણવર્ધમાનં, નિતાંતકાંતં કૈતપાતકાંતમ્ ॥

વંદે સુદારં દેદતાસુદારં, સિદ્ધાર્થજાતં ગદિતાર્થજાતમ્ ॥ ૬ ॥

વર્ણાન્નિરામં સુવિશાલપત્રં, વિસ્મેરયંતં સુમનશ્ચરિત્રમ્ ॥

શ્રેયઃફલાઢ્યં વિબુધૈકલદ્યં, સેવે સદાપ્તાગમકલ્પવૃક્ષમ્ ॥ ૭ ॥

મનોહર, પાપનો નાશ કરનાર, હર્ષ આપનાર, દાતારોમાં શ્રેષ્ઠ, સિદ્ધાર્થ રાજાના પુત્ર
 અને સિદ્ધાંતના અર્થના સમૂહને કહેનાર એવા શ્રી વર્ધમાનસ્વામીને હું નમસ્કાર કરું
 હું. ॥ ૬ ॥ અક્ષરોચી મનોહર (રૂપે કરીને સુંદર), સારા વિશાલ તાડપત્રોને વિષે લ

સા૦

॥ ૧ ॥

খেলা (শ্রেষ্ঠ মহোটা পত্রোবালা), আশ্রয় উত্পন্ন করনারা (প্রফুল্লিত থয়েলা), সত্পুরু
 যোনাঁ চরিত্রোবালা (পুষ্পনী সুগন্ধি বালা), কল্যাণ রূপ ফলবালা (উত্তম ফল
 বালা), বিদ্বানোনে জোবা যোগ্য (দেবতাউৎ জ জোবা যোগ্য) অনে তাৎবিক বস্তু কহে
 নার এবা আগম রূপ কল্যপবৃদ্ধনে হুঁ নিরন্তর সেবুঁ বুঁ. ॥ ৭ ॥ জেমনা মুখথী উত্তম এবা

নিশাম্য 'যে'ষাং বৈরশব্দজাতং, সৈবার্থসিদ্ধিঁ মনুজা লভন্তে ॥

তে চারুপদ্ধা: 'শ্রিতকল্যপবৃদ্ধা:', 'শ্রীগৌতমায়া' গণপা জঁয়ন্তি ॥ ৮ ॥

હવે કવિ પોતાના ચારિત્રપ્રજ્ઞ નામના ગુરુને નમસ્કાર કરે છે.

યસ્ય પ્રેસાદેન જંહાશયાનાં, યાત્યાંશુ માલિન્યમપીઢશાનામ્ ॥

ઉપાસ્મહેઽંગસ્ત્યમિવામૈલં તં, ચારિત્રપૂર્વપ્રજ્ઞનામસૂરિમ્ ॥ ૯ ॥

શબ્દ સમૂહને સાંજલીને મનુષ્યો સર્વ પ્રકારના અર્થની સિદ્ધિને પામે છે, શ્રેષ્ઠ પદ્ધવાલા
 અને (તીર્થંકર રૂપ) કલ્યપવૃદ્ધનો આશ્રય કલ્યો છે જેમણે એવા તે ચૌદશેને બાવન
 શ્રી ગૌતમાદિક ગણધરો જયવંતા વર્તે છે. ॥ ૮ ॥ જેના પ્રસાદે કરીને આવા જડ

પ્રસ્તાવ૦

॥ ૧ ॥

હૃદયવાલા પુરુષોનું પણ મલીનપણું તત્કાલ નાશ પામે છે, એવા અગસ્ત્યના તારાના સરખા નિર્મલ તે ચારિત્રપ્રજ નામના આચાર્યની અમે ડપાસના (સેવા) કરીએ છીએ. ॥ ૯ ॥ જેઠ ડગ્ગતિને પામીને ગાઢ સ્વસ્થી ગર્જના કરતા ડતા તત્કાલ ત્રણ

લઘ્વોન્નતિં 'યે ગુરુગર્જિવંતો, 'વિશ્વોપતાપં સંહસા હૃંરંતિ ॥

પરાર્થમેવેહ કૃતાવતારાઃ, 'સંતઃ પયોદા ઈવ 'તે જયંતિ ॥ ૧૦ ॥

કવિ, મૂર્ખ લોકોને આ કાવ્ય સંજલાવવાની ના પાડે છે.

મુખેન 'યે દોષવિષં વૃમંતિ, પરસ્ય 'રંધ્રાણિ સંદા 'વિશંતિ ॥

દૃશંતિ મર્માણિ ઝયંકરાહ્વાસ્તે વૃર્જનીયા ઝટિતિ 'ધિજિહ્વાઃ ॥ ૧૧ ॥

જગત્ના તાપને હરણ કરે છે, વલી પરોપકારને માટે જ આલોકમાં ધારણ કચ્છો છે અવતાર જેમણે એવા મેઘના સરખા તે સંત પુરુષો જયવંતા વર્તે છે. ॥ ૧૦ ॥ જેઠ મુ

૧ આ શ્લોકમાં અગસ્ત્યના તારાની ડપમા આપી છે, તેનો હેતુ એવો છે કે, તે તારાના કિરણથી પાણી નિર્દોષ (નિર્મલ) થાય છે. પણ એવો અર્થ કરતી વખતે “ જડાશયાનાં ” એ પદમાં “ ડ ” ને બદલે “ લ ” સમજવો.

૧૦

સ્વધી દોષ રૂપ જેરને વમે છે, હમ્મેશાં પારકાં ઢિદ્ર પ્રત્યે પેસે છે અર્થાત્ પારકાં ઢિદ્ર જુણ છે અને મર્મસ્થાનને ઠસે છે અર્થાત્ દુઃખ ઉત્પન્ન થાય તેવાં કાર્યોને કરે છે; એવા જયંકર નામવાલા તે સર્પો (ચાડિયા પુરુષો) તત્કાલ ત્યાગ કરવા. ॥ ૧૧ ॥

પ્રસ્તાવ૦

હવે સંત કોને કહેવા ? અને મૂર્ખ કોને કહેવા ? તે માટે કવિ સંત
અને મૂર્ખના ગુણ-દોષ દેખાડે છે.

તે એવ સંતોડંત્ર 'નિરસ્ય દોષાન્, 'યે મૂષયંત્યન્યજનસ્ય કાવ્યમ્ ॥

'તે હુર્જના 'યે 'વિમલેડંપિ કાવ્યે, મૃણ્હંતિ 'રોષાદંસતોડંપિ 'દોષાન્ ૧૨

અહિં તેડ જ સંત પુરુષો જાણવા કે, જેડ દોષોનો ત્યાગ કરીને અર્થાત્ કાવ્યમાં રહેલા દોષોને સુધારીને અન્ય મનુષ્યે કરેલા કાવ્યને શોજાવે છે અને તેડ હુર્જન જાણવા કે, જેડ નિર્મલ એવા ય પણ કાવ્યને વિષે દોષ ન ઠતાં પણ દોષોને ક્રોધથી ગ્રહણ કરે છે. ॥ ૧૨ ॥

॥ ૩ ॥

ते कारण माटे पंक्ति पुरुषोष् म्हारे विषे कृपा करीने आ काव्यने “ कोई स्था
नके झूल होय तो ” सुधारी ज लेवुं, पण गुण दोष कहेवामां मूगा अर्थात् गुण दोष
नहिं कहि शकनारा अने संसार रूप कूवामां उत्पन्न थएला देडका सरखा, खल
हवे कवि पोते करेला ग्रंथनी अंदर थएली झूलनी विद्वान्
पुरुषोनी पासे माफी मागे ठे.

कृत्वा प्रसादं मैयि सैकनैस्तत्, संशोधनीयं किल काव्यमेतत् ॥
काव्यैवहेला गुणदोषमूकैर्नवांधुनेकैः खलबाललोकैः ॥ १३ ॥

हवे कवि पोतानुं अज्ञानपणुं दशवि ठे.

ठंदःप्रमाणागमनाटकाङ्गः, साहित्यहीनो न च नीतिवेत्ता ॥

“निर्लेहणोऽहं” निरलंकृतिः स्त्रियां, हास्यास्पदं काव्यचिकीः कवीनाम् ॥ १४ ॥

एवा मूर्ख मनुष्योष् अवज्ञा (करवी होय तो) करवी. कारण के, तेथी मने हरकत
नथी, परंतु अवज्ञा करवी ए मूर्खनो स्वभाव ठे. ॥ १३ ॥ नंदी प्रमुख ठंद (पिंगल)

सुलसा०

॥ ४ ॥

शास्त्र (न्यायशास्त्र), द्वादशांगी विगेरे आगम अने चंद्रोदय विगेरे नाटकनो अज्ञानी, सूक्तावलि विगेरे साहित्य विनानो, नीतिनो अजाण, व्याकरणनो अज्ञान अने चूडामणि विगेरे अलंकारनो अज्ञानी तेम ज काव्य करवानी इच्छा करतो एवो हुं क कवि, ग्रंथ करवानुं कारण देखाडे ठे.

नं वादबुद्ध्या नं विनोदबुद्ध्या, नं वित्तहेतोर्न च कीर्तिहेतोः ॥

संसारनिस्तारपरोपकारकृते कैरोम्येष कवित्वमेतत् ॥ १५ ॥

हवे संसारथी मुक्त भवानो उपाय शुं ठे ? अने ते केटला प्रकारनो ठे ? ते कहे ठे.

अपारसंसारसमुज्ज्वारकर्ता तु धर्मः शिवसूत्रधारः ॥

दानादिनेदैर्जगदेऽत्र सारस्तीर्थकरोऽपि चतुष्प्रकारः ॥ १६ ॥

विजना हास्य (मश्करी) ना स्थान रूप थईश. ॥ १४ ॥ काव्य करनार हुं आ काव्य संसारनी निवृत्ति रूप परोपकारने माटे करूं हुं, परंतु ए काव्य वादबुद्धिथी, विनोदबुद्धिथी, डव्यने माटे के कीर्तिने माटे करतो नथी. ॥ १५ ॥ तीर्थकरोए, आलोकने विषे

प्रस्ताव०

कै. ला.
कोबा

॥ ४ ॥

અપાર એવા સંસાર સમુદ્રનો પાર પમાડનાર, વહ્લી મોક્ષના અધ્યક્ષ અને સાર રૂપ આ જૈનધર્મ દાનાદિ (દાન, શીલ, તપ અને જાવ એવા) જેદે કરીને ચાર પ્રકારે કહેલો છે. ॥ ૧૬ ॥ આલોકને વિષે દ્રવ્ય વિના દાન કેમ થાય? અર્થાત્ દ્રવ્ય વિના દાન થઈ

હવે દાન, શીલ, તપ અને જાવ એ ચારમાં મુખ્ય શું છે ? તે કહે છે.

“વિના ધનં સ્યાત્કેથમત્ર દાનં, સુંદર્વહં શીલમર્થોહ્યમાનમ્ ॥

શરીરશક્ત્યૈવ તપોવિધાનં, તૈર્જાવમેર્વાહુરદઃપ્રધાનમ્ ॥ ૧૭ ॥

હવે જાવનું મૂલ શું છે ? તે કહે છે.

તત્રાપિ જાવે પ્રવદંતિ મૂલં, સમ્યક્ત્વમેવ વ્રતસાનુકૂલમ્ ॥

“સિદ્ધ્યંતિ ચારિત્રજૃતોઽપિ યૈસ્માત્સમ્યક્ત્વહીના ન પુનઃ કંદાપિ ॥ ૧૮ ॥

શકતું નથી. વહ્લી અંગીકાર કરેલું શીલવ્રત પાલવું એ ઘણું જ અશક્ય છે, તેમ તપનું આચરણ પણ શરીરની શક્તિવડે જ થાય છે. માટે વિદ્વાન લોકો દાન, શીલ, તપ, અને જાવ એ ચારમાં જાવને જ મુખ્ય કહે છે. ॥ ૧૭ ॥ તે જાવને વિષે પણ વ્રતે કરીને

સુલસા

॥ ૫ ॥

અનુકૂલ ઇવું સમ્યક્ત્વ જ (શુરૂ દેવ, શુરૂ ગુરુ અને શુરૂ ધર્મને વિષે શ્રદ્ધા) મૂલ કહે છે. કારણ કે, ચારિત્રને ધારણ કરનારાં પણ જે સમ્યક્ત્વથી સિદ્ધ થાય છે. વહી સમ્યક્ત્વ રહિત લોકો (ચારિત્રને ધારણ કરતા) ઠતાં ક્યારે પણ સિદ્ધ થતા હવે તેને દૃષ્ટાંતે કરીને નિર્મલ રાખવાનું કહે છે.

‘તન્નિર્મલં સ્યાદ્ગુણવજ્જનાનાં, સમ્યગ્ગુણાકર્ણનવર્ણનાદ્યૈઃ ॥

‘નિર્મજ્યમાનો વરદર્પણોડપિ, ‘નૈર્મલ્યમોપોતિ યતો ‘વિશેષાત્ ॥ ૧૯ ॥

હવે જગત્ને વિષે સર્વ સતીઝમાં મુખ્ય કોણ હતી ? તે કહે છે.

‘એકૈવ ‘વિશ્વે સુલસા સંતીષુ, ગુણાધિકા સાંજનિ નાગપત્ની ॥

નૈરામરેષુ સ્વયમોત્તાન, યંસ્યાઃ પ્રેશંસાં જંગવાન્ ‘જિનોડપિ ॥ ૨૦ ॥

નથી. ॥ ૧૯ ॥ ગુણવંત મનુષ્યોના (સત્પુરુષોના) ઉત્તમ ગુણોનું સાંજલવું, વર્ણન કરવું. ઇત્યાદિકથી તે સમ્યક્ત્વ વ્રત વધારે નિર્મલ થાય છે. કારણ કે સાફ કરાતો ઇવો શ્રેષ્ઠ દર્પણ પણ વધારે નિર્મલપણને પામે છે. ॥ ૧૯ ॥ જગત્ને વિષે નાગ સારથીની

પ્રસ્તાવ

॥ ૫ ॥

હત્તી તે સુલસા એક જ સતીઝમાં અધિક ગુણવાલી થઈ હતી. કારણ કે જગવાન
જિનેશ્વરે પણ પોતે મનુષ્ય અને દેવતાઝને વિષે જેણીની પ્રશંસા કરેલી છે. ॥ ૨૦ ॥
જે સુલસાના સત્ત્વે કરીને હરિણગમેષી નામનો દેવ પણ સંતુષ્ટ મનવાલો થયો, તે સુલ
હવે સુલસાના શીલવ્રતની પ્રશંસા કરે છે.

સૈત્વેન યસ્યા હૃરિણેગમેષી, સુરોડપિ સંતુષ્ટમના બંજૂવ ॥

તસ્યાશ્ચરિત્રં પરિકીર્ત્યમાનં, કેથં નં ^{૧૨}ચેતાંસિ ^{૧૩}સંતાંધિનોતુ ॥ ૨૧ ॥

વલી પણ તે જ કહે છે.

મિથ્યાતમો દર્શનતોડપિ યસ્યા, જગામ નાશં સહસાંબડસ્ય ॥

નાગપ્રિયા સા ગ્રંથિતા કેથાયાં, ^{૧૪}રેવેવ પાંચિત્ર્યકરી કેથં નં ॥ ૨૨ ॥

સાનું કીર્તન કરેલું ચરિત્ર સત્પુરુષોના ચિત્તને કેમ તૃપ્તિ ન પમાડો? અર્થાત્ તૃપ્તિ પમાડો.
॥૨૧॥ જેણીના દર્શનથી પણ અંબડનું મિથ્યા અજ્ઞાન તત્કાલ નાશ પામ્યું, તે નાગ સા
રથીની પ્રિયા સુલસા આ કથામાં વર્ણન કરેલી ઢતી નર્મદા નદીની પેઠે પવિત્ર કરનારી

સુલસા

॥ ૬ ॥

કેમ ન હોય ? અર્થાત્ નર્મદા નદીની પેઠે આ સુલસાનું ચરિત્ર પણ પવિત્ર કરનારું છે. ॥૧૨॥

ઘણા જ નિર્મલ એવા સમ્યક્ત્વ રૂપ રત્ને કરીને બાંધ્યું છે તીર્થંકર નામકર્મ જેણીએ
એવી જે સુલસા (તે) આવતી ચોવીશીમાં આ પવિત્ર પૃથ્વીતલને વિષે શ્રી નિર્મમ

હવે સુલસા બીજા જવને વિષે કોણ થશે ? તે કહે છે.

સમ્યક્ત્વરત્નેન સુનિર્મલેન, યાં વૈદ્યતીર્થંકરનામકર્મા ॥

શ્રીનિર્મમઃ પંચદશો જિનેંજો, જૈવિષ્યતિ ક્ષોણીતલેડમલેડસ્મિન્ ॥૧૩॥

કવિ, આ સુલસાચરિત્ર કહેવાનું કારણ કહે છે.

(અનુષ્ટુપ વૃત્તમ્)

ગુણોત્કીર્તનમેતસ્યાઃ સુલસાયાઃ કરોમ્યહમ્ ॥

ચરિત્રઘ્નના સ્વીયસમ્યક્ત્વામલતાકૃતે ॥ ૧૪ ॥

નામના પંદરમા તીર્થંકર થશે. ॥ ૧૩ ॥ હું પોતાનું સમ્યક્ત્વ નિર્મલ કરવા માટે ચરિ
ત્રના મિષથી આ સુલસાના ગુણોનું કીર્તન કરું તું. ॥ ૧૪ ॥

પ્રસ્તાવ

॥ ૬ ॥

હવે આ ચરિત્ર સાંજલવાથી શું ફાયદો થાય ? તે કહે છે.

સંત પુરુષો પોતાની શુદ્ધિને માટે, જેને વિષે જૂદા જૂદા સર્ગ (અધ્યાય) રચેલા છે, એવા આ ચરિત્રને મૂલથી અંત સુધી આદરથી જ સાંજલો અને બાલકો નિરંતર
(વસંતતિલકા વૃત્તમ્)

આમૂલચૂલમિદમાદરતોઽપિ સંતઃ, શ્રુણ્વંતુ શુદ્ધિકૃતયે કૃતસર્ગબંધમ્ ॥

બાલાઃ પૈવંતુ સંતતં ચ યૈતો જૈઢાનાં, સમ્યક્ત્વસંજવ ઈતો જૈવતીહ યુક્ત્યા
જણો; કારણ કે, આલોકને વિષે જડોને પણ આ ચરિત્રથી સમ્યક્ત્વનો સંજવ
યુક્તિ કરીને થાય છે. ॥ ૧૫ ॥

॥ ઇતિ પ્રસ્તાવના. ॥

सुखसा०

॥ ७ ॥

सर्ग १ लो.

हवे कवि सुखसाचरित्रनो आरंज करवा पहेलां तेणीना देश, गाम, राजा
अने पति विगेरेनुं वर्णन करे ठे.

समुद्रनी मध्यमां प्रात (ग्रहण) कस्यो ठे जन्म जेणे अर्थात् समुद्रनी मध्यमां
रहेलो, सम्यक् चारित्रवाला लोकोवडे मनोहर (उत्तम गोलाकारची सुशोभित),
मधुर शब्दवाला पुरुषोनुं उत्पत्ति स्थान (मधुर शब्दोनुं उत्पत्ति स्थान), देवताउण
(उपजाति वृत्तम्)

रेखाकरांतःपरिलब्धजन्मा, सुवृत्तशाली कैलशब्दजूमिः ॥

लेखाजिरामो नवधामकंबूपमो भुवि द्वीपवरोऽस्ति जंबूः ॥ १ ॥

करीने मनोहर (रेखाउण करीने मनोहर), तेम ज नवीन तेजवाला दक्षिणावर्त
शंखना जेवो, पृथ्वीने विषे जंबू नामनो श्रेष्ठ द्वीप ठे. ॥ १ ॥

सर्ग १ लो.

॥ ७ ॥

જે જંબૂદ્વીપમાં મેરુપર્વત હોડીના સ્તંભની પેઠે રહેલો છે. વહી જંબૂદ્વીપની વહા
રના બીજા દ્વીપો નિરંતર હોડી ચલાવવાના ચાટવા સરખા રહેલા છે. તેમજ અરણ્ય
જેવો વિશાલ આકાશ શઢની પેઠે રહેલો છે. એવો તે જંબૂદ્વીપ સમુદ્રના મધ્યજાગને
વિષે પામવા યોગ્ય વર્તે છે. ॥૨॥ પૃથ્વી ઉપર રહેલો એવો ય પણ જે જંબૂદ્વીપ, પોતાના

કૂપાયતે મેરુરંથાંતરાણિ, દ્વીપાન્યંચિત્રંતિ સંદૈવ યત્ર ॥

પટાયતે વ્યોમવનં સં જંબૂદ્વીપશ્ચં લંબ્યોડંતતિ સાગરાંતઃ ॥ ૨ ॥

સાકાશશાંકં નિજવૃત્તતો યો, વિઢંબયામાસ ધ્રુવિ સ્થિતોડપિ ॥

મધ્યે સંદા યસ્ય કલંકલીલાં, વિચર્તિ નીલં વનજડશાલમ્ ॥ ૩ ॥

હમ્મેશના ગોલપણાથી પૂર્ણિમાના ચંદ્રને વિટંબના પમાડે છે. ચંદ્ર જેવા અન્ય ધર્મ તો
જંબૂદ્વીપમાં છે જ; જેમ કે: જે જંબૂદ્વીપના મધ્યજાગને વિષે વર્તતું લીલું જડશાલ નામનું
વન, ચંદ્રના કલંકની શોજાને હમ્મેશ ધારણ કરે છે. ॥ ૩ ॥

સુલસા

॥ ૬ ॥

જેને વિષે ગંગા અને સિંધુ એ બે નદીઝ વિશાલ નેત્ર જેવી છે, જેને વિષે મેરુ પર્વત નાસિકા જેવો છે, જેને વિષે વનોની પંક્તિ પત્રરચના જેવી છે. એવો જે જંબૂ દ્વીપ આકાશની શોજાને જોવા માટે જાણે પૃથ્વીનું ઝંચું કરેલું મુખ જ હોય ની ! એવો શોજે છે. ॥ ૪ ॥ તે જંબૂદ્વીપ મધ્યે વૈતાલ્ય પર્વતે કરીને, તેમ જ ગંગા અને સિંધુ એ

મહાનદીયુગ્મવિશાલનેત્રં, સ્વર્ણાંઙિનાસં વૈનરાજિપત્રમ્ ॥

ઉન્નામિતં દૃષ્ટુમનંતલક્ષ્મીં, મુખં પૃથિવ્યા ઈવ યો વિજાતિ ॥ ૪ ॥

હવે એક કાવ્યે કરીને જરતદેત્રનું વર્ણન કરે છે.

નૂનાલતુલ્યં નૈરતં તદંતઃ, ક્ષેત્રં પવિત્રં પ્રવદંતિ સંતઃ ॥

વૈતાલ્યશૈલેન ચ નિમ્નગાઝ્યાં, પૅટ્સ્વંમતાત્તં ધનુષઃ સદૃક્ષમ્ ॥ ૫ ॥

બે નદીઝ એ કરીને ધનુષની પેઠે ઠા સ્વંરુપણાને પામેલા, પૃથ્વીના લલાટ સરસા પ વિત્ર ક્ષેત્રને સંત પુરુષો જરતદેત્ર એમ કહે છે. અર્થાત્ જંબૂદ્વીપના લલાટ સરસું ઉત્તમ ઠા સ્વંરુવાલું જરત નામનું ક્ષેત્ર છે. ॥ ૫ ॥

સર્ગ ૧૭૦.

॥ ૬ ॥

આ નરતદેત્રમાં ગામ, રત્નાદિકની સ્થાણ, ડોણમુખ અને નગરોથી શ્રેષ્ઠ, તથા અનેક કિલ્લાઓથી શત્રુઓને અગમ્ય (ન જવાય તેવો), તેમ જ બાગ, વાઘ્ય, પર્વત અને કૂવાથી મનોહર એવો મગધ નામનો દેશ છે. ॥ ૬ ॥ જે મગધદેશમાં વિશાલ એવા પૃથ્વી રૂપી

હવે આઠ કાવ્યે કરીને મગધદેશનું વર્ણન કરે છે.

અંસ્તીહ દેશો મગધાન્નિધાનો, ગ્રામાકરડોણપુરપ્રધાનઃ ॥

ઉર્ગૈરૈનેકૈરૈપરૈરૈગમ્ય, આરામવાપીનગકૂપરમ્યઃ ॥ ૬ ॥

પુરેપુરે જૈનવિહારરાજી, સંરાજતે યત્ર સુવર્ણકુંજા ॥

મૃદ્ધીમહેલાહૃદયે વિશાલે, હારાવલી કાંચનનિર્મિતૈવ ॥ ૭ ॥

વૃદ્ધાવલીમંમિતકૂલદેશા, રાજંતિ યસ્મિન્ સલિલાનિવેશાઃ ॥

આશ્ચર્યલક્ષ્મીપ્રવિલોકનાય, ચક્તુઃસહસ્રા વિહિતા ઈવોવ્યૌ ॥ ૮ ॥

સ્ત્રીના હૃદયનાં જાણે સુવર્ણથી બનાવેલી હારની પંક્તિ જ હોયની ! એવી નગર નગરને વિષે સુવર્ણના શિખરોવાલી જૈનમંદિરોની પંક્તિ શોભે છે. ॥ ૭ ॥ જે મગધદેશ

सुलसा०

॥ ए ॥

ने विषे वृक्षोनी पंक्तिथी शोजित ठे तीर (कांग) ना जागो जेना एवां जलाशयो
(तलाव विगेरे जलनां स्थानो) “ मगधदेशनी ” आश्चर्यलक्ष्मीने जोवा माटे जाणे
पृथ्वीमां हजारो नेत्रो प्रगट थयां होयनी ! एम शोजे ठे. ॥ ७ ॥ जे मगधदेशने विषे
श्रेष्ठ (निर्मल) जलथी जरेलां अने उत्तम वर्तुळाकार (गोलाकार) पाळ्योथी व्याप्त

सैरांसि यस्मिन् सुपयोन्नृतानि, सदृत्तपालीकलितानि ज्ञांति ॥

चूमीमुखालंकरणाय किंनु, न्यस्तानि ताडंकविचूषणानि ॥ ए ॥

प्राकारवाराः प्रविज्ञांति तारा, जांबूनदोच्चैःकपिशिर्षिसाराः ॥

सर्वत्र रौप्याणि सुवर्णचूडानीवाकरोर्वीवलयानि यत्र ॥ १० ॥

एवां तलावो, जाणे पृथ्वीना मुखने शोजाववा माटे स्थापन करेलां कुंकलनां आचूषणो
ज होयनी ! एम शोजे ठे. ॥ ए ॥ जे मगधदेशमां सर्व स्थानके सुवर्णना ऊंचा श्रेष्ठ
कांगरावाला एवा गढोना समूहो, खाणनी पृथ्वी रूप स्त्रीना हाथनां रूपानां सुवर्णना
कांगरावालां कंकणो ज होयनी ! एम शोजे ठे. ॥ १० ॥

सर्ग१लो.

॥ ए ॥

જે મગધદેશને વિષે શ્રેષ્ઠ મેઘલાઝીથી અત્યંત મનોહર અને ઘણો ઝંચો વૈજાર ના મનો પર્વત, જાણે સમુદ્ર રૂપ વસ્ત્રના આઘાદનવાલી પૃથ્વીનો ગોલપણાથી મનોહર એવો કેડનો પાઠલો જાગ જ હોયની ! એમ શોજે છે. ॥ ૧૧ ॥ જે મગધદેશને વિષે

યત્રૌતિરમ્યો વૈરમેઘલાજિઃ, પ્રોતુંગવૈજારગિરિર્વિજાતિ ॥

સમુદ્રવસ્ત્રાવરણક્તમાયાઃ, નિતંબર્વિંબઃ કિલ વૃત્તશાલી ॥ ૧૧ ॥

આવેષ્ટિતા યત્ર તેટોપવિષ્ટમરાલશબ્દાન્વિતનિર્ઝરૌઘૈઃ ॥

ગિરીંપાદાઃ પ્રતિજાંતિ ઝૂમીપાદા રણન્નૂપુરમંખિતા વા ॥ ૧૨ ॥

યં દેશમાસાય મહીમહેલા, રત્નાનિ સૂતે વિવિધાનિ નિત્યમ્ ॥

આસ્થાયતે સર્વજનેન તસ્માત્સૌ રત્નૈર્ગર્જત્યધુનાંપિ નામ્ના ॥ ૧૩ ॥

જલાશયોના તટે બેઠેલા હંસના શબ્દ યુક્ત ઝરણાના સમૂદ્ધે કરીને વ્યાપ્ત એવા વૈજાર પર્વતની પાસે રહેલા વીજા ન્હાના પર્વતો, જાણે શબ્દ કરતા ઝાંઝરોથી અલંકૃત થયેલા પૃથ્વી રૂપ સ્ત્રીના પગ જ હોયની ! એમ શોજે છે. ॥ ૧૨ ॥ પૃથ્વી રૂપ સ્ત્રી જે

સુલસા

॥ ૧૦ ॥

મગધદેશ (રૂપ પતિ) ને પામીને નિરંતર વિવિધ પ્રકારના રત્નો રૂપ પુત્રોને જન્મ આપે
 છે, તે જ કારણથી સર્વ માણસો હમણાં પણ તે પૃથ્વીને નામથી 'રત્નગર્જા' એમ કહે છે.
 અર્થાત્ મગધદેશની પૃથ્વીમાંથી રત્નો ઉત્પન્ન થાય છે. એ જ કારણથી વિદ્વાનોએ પૃથ્વી
 હવે અગ્નીશ્ચાર કાવ્યે કરીને રાજગૃહ નગરનું અને તેમાં રહેનારા
 મનુષ્યોનું વર્ણન કરે છે.

તન્નાન્નિનૂતં ગૈજવાજિરાજીસંઘટ્ટસંકીર્ણિતરાજમાર્ગમ્ ॥

જિનેન્દ્રપાદાંબુજરેણુપૂતં, વૈરં પુરં રાજગૃહં સમસ્તિ ॥ ૧૪ ॥

પૌતોત્તરા વૈાડવદત્તવાસા, અલબ્ધમધ્યાઃ કમલાકરાશ્ચ ॥

યસ્મિન્ સંમુજા ^{૧૨} નિવસંતિ લોકા, ધનૌપકારૈકપરાઃ સદૈવ ॥ ૧૫ ॥

ને રત્નગર્જા કહી છે. ॥ ૧૩ ॥ તે વૈજાર પર્વતની નાજી થકી ઉત્પન્ન થયેલું, હસ્તિ અને
 ઘોડાની પંક્તિઝના ઘસારાથી વ્યાપ્ત છે માર્ગે જેનો અને જિનેશ્વરના ચરણકમલની
 રજે કરીને પવિત્ર થયેલું રાજગૃહ નામનું શ્રેષ્ઠ નગર છે. ॥ ૧૪ ॥ જે રાજગૃહ નગરને વિષે

સર્ગ ૧૯૦.

॥ ૧૦ ॥

વહાણવઢે તરાય એવા (શ્રેષ્ઠ પુત્રોવાલા), વાડવાગ્નિને દીધું છે સ્થાન જેણે એવા (બ્રાહ્મણોને આપ્યો છે આશ્રય જેમણે એવા), અગાધ મધ્યવાલા (ગંજીર અગ્નિપ્રાય વાલા), લક્ષ્મીની ઉત્પત્તિના સ્થાન રૂપ (લક્ષ્મીના જંકારવાલા), અને નિરંતર મેઘના ઉપર ઉપકાર કરનારા (નિરંતર ગાઢ ઉપકાર કરવામાં તત્પર) એવા સમુદ્ર સમાન લોકો વસે છે. ॥ ૧૫ ॥ જે રાજગૃહ નગરને વિષે સુવર્ણના ઉજ્જ્વલ કંદોરાને ધારણ કર

યસ્મિન્ સુવર્ણોજ્જ્વલમેખલાંકાઃ, સનંદના દેવકૃતાન્નિલાષાઃ ॥

અનેકરૂપા ઈવ મેરુનૂમ્યો, વિલાસવત્યો વનિતા વિજ્ઞાંતિ ॥ ૧૬ ॥

નારીડ (સુવર્ણની ઉજ્જ્વલ મેખલાનાં છે ચિન્હ જેણીડને), પુત્રવાલી (નંદન વન યુક્ત), અને દેવતાડે જોગવવા માટે કરી છે ઇચ્છા જેણીડની એવી (દેવતાડે રહેવા માટે ઇચ્છા કરેલી), વિલાસવાલી સ્ત્રીડ જાણે અનેક રૂપવાલી મેરુપર્વતની પૃથ્વીડ જ હોયની ! એવી શોષે છે. ॥ ૧૬ ॥

सुलसा०

॥ ११ ॥

जे राजगृह नगरने विषे कोइ जड हृदयवालो माणस न होवार्थी जडाशय (ज
लाशय) ए शब्द फक्त तळावने विषे ज प्रसिद्ध हतो अने कोइ खल माणस न
होवार्थी छीजिह (वे जीजवालो) ए शब्द फक्त सर्पने विषे ज प्रसिद्ध हतो. वली
कोइ असत्य बोलनार माणस न होवार्थी खल ए शब्द तेल वेचनार घांचीना घरने

जलाशयाख्या सरसि प्रसिद्धा, विजिह्वशब्दो नुजगेषु यत्र ॥

फलोक्तिरेवौकसि तैलकस्य, कीनाशवाची यम एव नान्यः ॥ १७ ॥

यस्मिन् सदानाः किल दन्तिनोऽपि, कथं न वास्तव्यजना नवेयुः ॥

संरांर्यपि स्युः कमलाकराणि, कथं न तन्मानवमंदिराणि ॥ १८ ॥

विषे (कोइ चीजने-खोलने) ज लागु पडतो हतो. तेम ज कोइ हिंसक माणस न
होवार्थी कीनाश ए शब्दार्थी यम ज कहेवातो हतो. अर्थात् राजगृह नगरने विषे
जड, खल, असत्यवाची अने हिंसक एमानु कोइ नहोतुं. ॥ १७ ॥ जे राजगृह
नगरने विषे हस्तिउं पण दानवाला (मद ऊरता) ठे, तो पठी रहेनारा लोको

सर्ग१लो.

॥ ११ ॥

दान आपनारा કેમ ન હોય ? વહી તલાવો પણ કમલાકરો (કમલનું ઉત્પત્તિ સ્થાન)
 ઠે, તો પઢી મનુષ્યનાં મંદિરો કમલાકરો (લક્ષ્મીના ચંદ્રાર રૂપ) કેમ ન હોય ?
 અર્થાત્ રાજગૃહ નગરમાં મદ કરતા હસ્તિઁ, ઉદાર માણસો, કમલ યુક્ત તલાવો
 અને સંપત્તિ યુક્ત લોકોનાં ગૃહો હતાં ॥ ૧૬ ॥ જે રાજગૃહ નગરને વિષે વાવ્યો પણ
 સુપયોધરા (શ્રેષ્ઠ જલને ધારણ કરનારી) ઠે, તો પઢી સ્ત્રીઁના સમૂહો સુપયોધરા

વાપ્યોઁપિ યસ્મિન્ સુપયોધરાઃ સ્યુઃ, કેથં પુનર્ન પ્રમદાસમૂહાઃ ॥

“નિસ્વા લેજંતેઁપિ ગૈલે વરેઞ્ઞાહારાન્ પુનર્નૌ કેથમિચ્છદારાઃ ॥ ૧૭ ॥

(શ્રેષ્ઠ સ્તનને ધારણ કરનારા) કેમ ન હોય ? અર્થાત્ વાવ્યો શ્રેષ્ઠ જલને ધારણ
 કરનારી ઠે અને સ્ત્રીઁ શ્રેષ્ઠ સ્તનોને ધારણ કરનારી ઠે. તેમ જ નિર્ઢવ્ય (જીઁવારી
 લોકો) પણ પોતાના ગલાને વિષે વરેઞ્ઞાહારાન્ (શ્રેષ્ઠ ઇચ્છિત આહારોને) પામે ઠે,
 તો પઢી ધનવંત પુરુષોની સ્ત્રીઁ વરેઞ્ઞાહારાન્ (શ્રેષ્ઠ ઇચ્છિત મુક્તાફલના અને
 રત્ન વિગેરેના હારોને) કેમ ન પામે ? અર્થાત્ જીઁવારી પોતાના ગલાને વિષે

સુલસા૦

॥ ૧૨ ॥

શ્ચિત આહારને પામે છે અને ધનવંત પુરુષોની સ્ત્રીઁ શ્રેષ્ઠ મુક્તાફલ તથા રત્નોના હારોને પામે છે. ॥ ૧૯ ॥ જે રાજગૃહ નગરને વિષે સુમન (પુષ્પો અને શ્રેષ્ઠ મન) ના પ્રફુલ્લિતપણા કરીને બગીચાઁ તથા મુનિઁ, એ બન્ને જણા સરસ્વાપણું પામે છે. અર્થાત્ રાજગૃહ નગરના બગીચાઁ પુષ્પે કરીને અને મુનિઁ શ્રેષ્ઠ મને

આરામજૂમ્યો મુનયોઽપિ યસ્મિન્, સામ્યં લંબંતે સુમનોવિકાશૈઃ ॥

મૃંદંતિ સૈર્ધર્મગુણં સંદેવ, યોધૈરંદ્રપૂર્વિકયૈવ દક્ષાઃ ॥ ૨૦ ॥

આનાનિવિશ્રાંતવિશાલકૂર્ચાઃ, સુતુંદિલા દૌકિતરત્નપાત્રાઃ ॥

દંદ્રોપવિષ્ઠા વૅણિજો વિનાંતિ, લાન્નાશયા વિઘ્નહરા ઈવાંત્ર ॥ ૨૧ ॥

કરીને હમ્મેશાં પ્રફુલ્લિત હોવાથી તે બન્ને સમાન દેશાય છે. વલી ચતુર પુરુષો યોદ્ધા ઝંતી સાથે ' હું પહેલો હું પહેલો ' એવા વાદથી શ્રેષ્ઠ ધર્મ રૂપ ગુણને (ધનુષ્યની દોરીને) ગ્રહણ કરે છે. અર્થાત્ યોદ્ધાઁ ધનુર્ધારી અને ચતુર પુરુષો સદાચારી છે. ॥૨૦॥ આ રાજગૃહ નગરને વિષે, નાત્રી પર્યંત વિશ્રાંતિ પામ્યા છે વિશાલ સ્મશ્રુ (દાઢી મૂઠ) જેમના,

સર્ગ૧લો.

॥ ૧૨ ॥

શ્રેષ્ઠ મ્હોટા ઉદરવાલા, વહી આસપાસ મૂકી દીધાં છે રત્નનાં પાત્રો જેમણે એવા, તથા ડુકાનો ઉપર બેઠેલા વ્યાપારીઝ લાજની આશાએ કરીને જાણે સાક્ષાત્ ગણપતિ પોતેજ બેઠા હોયની ! એવા શોજે છે. ॥ ૨૧ ॥ જે રાજગૃહ નગરના ચિત્રકારોએ કલાવડે કરીને જીતેલો અને એ જ કારણથી અત્યંત આશ્ચર્ય પામેલો બ્રહ્મા, આજ સુધી પણ શ્રેષ્ઠ રૂપના લોજથી રૂપોને વારંવાર બનાવી બનાવીને જાગી નાંખે છે. એમ હું માનું

“નિર્માયનિર્માય પુનર્વિધાતા, નૈનક્તિ રૂપાણિ સુરૂપલોજાત્ ॥

અર્થાપિ યચ્ચિત્રકરૈઃ કલાનિર્જિતોઽપિ મન્યેઽતિવિલક્ષ્યરૂપઃ ॥ ૨૨ ॥

ગંધર્વગર્વેણ વિજેતુકામા, ગંધર્વગર્વે નગરસ્ય યસ્ય ॥

સરસ્વતી તત્સમતાસિદ્ધેતોર્નાર્થાપિ વીણાં કરતો જૈહાતિ ॥ ૨૩ ॥

હું ! અર્થાત્ રાજગૃહ નગરના ચિત્રકારો (ચિતારાઝ) એવાં શ્રેષ્ઠ રૂપો ચિતરે છે કે, જે રૂપો જોઈને પરાજવ પામેલો બ્રહ્મા પણ તેવાં રૂપો બનાવવાના લોજથી પ્રાણીઝને સૃજવા રૂપ ચિત્રોને વારંવાર બનાવતો ઠતો (ચિત્રકારોનાં ચિત્રો જેવાં રૂપો ન બનવાથી), પાઠાં જાગી નાંખે છે. ॥ ૨૨ ॥ જે રાજગૃહ નગરના ગંધર્વ લોકોના ગર્વને,

સુલસા ૦

॥ ૧૩ ॥

ગંધર્વ સ્વરના ગર્વે કરીને જીતવાની ઇચ્છા કરનારી સરસ્વતી દેવી તેમનું સમાનપણું પામવાને આજ સુધી પણ પોતાના હાથમાંથી વીણાને મૂકતી નથી. અર્થાત્ રાજગૃહ ન ગરમાં રહેનારા ગંધર્વ લોકો ગાયનકલામાં બહુ જ પ્રવીણ છે. ॥ ૧૩ ॥ જે રાજગૃહ ન ગરને વિષે નટુવાડું નાટ્યરસે કરીને જીતેલો, ક્રોધથી કાઢી મૂકેલો, ઝસ્મને ધારણ કરનારો અને ત્રણ નેત્રવાલો એવો નટુવાનો અધિપતિ શંકર (મહાદેવ) પણ સ્મશાનિષ્કાસિતો ઝસ્મનૃતો વિરૂપાક્ષોઽપિ પ્રકોપેન નૈટેશ્વરોઽપિ ॥

નૈટેર્જિતો નાટ્યરસેન યત્ર, સ્મશાનવાસી ગિરિશો બંજૂવ ॥ ૧૪ ॥

સ્વેદાંબુધારાકલિતા મૃદંગધોંકારકારા જિનમંદિરેષુ ॥

માર્દંગિકા યત્ર ઝેજંતિ વૌસં, સદૈવ મેઘા ઈવ દિવ્યદેહાઃ ॥ ૧૫ ॥

નવાસી થયો. અર્થાત્ આ નગરના નટુવા પણ પોતાના કામમાં અતિશે નિપુણ છે. ॥ ૧૪ ॥ જે રાજગૃહ નગરને વિષે પરસેવાની ધારાડું કરીને ઝીંજાડ ગણ્યા અને મૃદંગના ધોંકાર શબ્દો કરનારા, તેમ જ મેઘના સરસા દિવ્ય દેહવાલા (મનોહર સ્વરૂપ વાલા) મૃદંગીડું, જિનમંદિરને વિષે નિરંતર નિવાસ કરે છે. અર્થાત્ રાજગૃહ નગ

સર્ગ ૧ લો.

॥ ૧૩ ॥

રના જિનમંદિરોને વિષે હમ્મેશાં ગાયન અને નૃત્ય વિંગેરે ઉત્સવો થાય છે. ॥૨૫॥

હવે રાજગૃહ નગરમાં રાજા કોણ હતો ? તે કહે છે. તે રાજગૃહ નગરને વિષે રૂઢા આચરણથી સુશોજિત (ગોલ આકારથી સુશોજિત), પૃથ્વીમાં પ્રથમ હર્ષને ઉત્પન્ન કરનાર (કુમુદોને પ્રફુલ્લિત કરનાર), નક્ષત્રમાલા (એક જાતના અલંકાર) ને ધારણ કરનાર (નક્ષત્રના સમૂહે કરીને યુક્ત), પુરુષોની બહોતેર કલાનો જાણ (કલાવા

સંદૃત્તશાલી કુમુદાદ્યકર્તા, નક્ષત્રમાલાકલિતઃ કલાવાન્ ॥

સદા જનશ્રેણિહિતઃ સુતેજાઃ, શ્રીશ્રેણિકસ્તત્ર બંજૂવ રાંજા ॥ ૨૬ ॥

“વિરાજતે યસ્ય કૃપાણપટ્ટિકાંતઃસ્થિતા પુષ્કરરાજિ રુચ્ચૈઃ ॥

પૈરાજિતાનાં સમરે નૃપાણાં, પ્રશસ્તિવર્ણાવલિરાંહિતેવ ॥ ૨૭ ॥

લો), નિરંતર મનુષ્યોનો હિતકારી અને શ્રેષ્ઠ તેજવાલો (ચંદ્ર સમાન) શ્રેણિક રાજા રાજ્ય કરતો હતો. ॥ ૨૬ ॥ હવે ત્રણ કાઠ્યે કરીને શ્રેણિક રાજાનું વર્ણન કરે છે. જે શ્રેણિક રાજાની તરવારના મધ્યજાગને વિષે વર્તતી એવી કમલોની પંક્તિ, જાણે યુદ્ધમાં પરાજય પામેલા રાજાઝણ સ્થાપન કરેલી સ્તુતિના અદ્ધરોની પંક્તિ જ હોયની ! એમ

સુલસા

॥ ૧૪ ॥

અત્યંત શોભે છે. અર્થાત્ આ રાજા સમશેર બહાદૂર હતો. ॥ ૧૩ ॥ કવિ ઉત્પ્રેક્ષા કરે છે કે, જે શ્રેણિક રાજાના યશના સમૂદ્ધે ઉજ્જ્વલ કરેલા, સર્વ વિશ્વમાં (તે ઉજ્જ્વલપણાની અંદર) અદૃશ્યપણાને પામેલો એવો પોતાનો પતિ જે શંકર, (તેને) પાર્વતીએ પોતાના દેહની સાથે જોડી દીધો છે, એમ હું માનું છું. અર્થાત્ ઉજ્જ્વલ એવા શંકર, શ્રેણિક રાજાના ઉજ્જ્વલ યશમાં અંતર્ધ્યાન્ થઈ જવાથી પાર્વતીએ તેમને પોતાના શુક્લીકૃતે યસ્ય યશોન્નરેણ, 'વિશ્વે સંમસ્તે ગિરિરાજપુત્ર્યા ॥

અલક્ષ્યજાવં દંધર્દાત્મજર્તા, સંયુતઃ સ્વદેહેન સંહેતિ મન્યે ॥ ૧૪ ॥

તદ્ગૂપલાવણ્યજલં પિબંત્યો, દેવાંગના નેત્રપુટૈઃ સંદૈવ ॥

વિસ્ફારિતાદ્યો હૃદિ બંધરાગા, પ્રાપ્તાઃ સંમસ્તા અનિમેષજાવમ્ ॥૧૫

દેહમાં જોડી દીધા છે. એ જ હેતુથી શંકર અને પાર્વતી સાથે રહેલાં છે. ॥ ૧૪ ॥ પહોલા નેત્રવાલી અર્થાત્ પોતાનાં નેત્ર બરોબર ઉઘાડીને જોનારી, નિરંતર નેત્ર રૂપ પડિયાઈ કરીને શ્રેણિક રાજાના રૂપના મનોહરપણા રૂપ જલનું પાન કરતી અર્થાત્ શ્રેણિક રાજાના રૂપને જોતી એવી સર્વ દેવાંગનાઈ, પોતાના હૃદયમાં પ્રીતિ ધારણ કરી

સર્ગ ૧૭૦.

॥ ૧૪ ॥

નેત્રના ચલનવલના અજાવને પામી છે. ચક્ષુને બંધ કરતી નથી. મતલબ કે, શ્રેણિક રાજા દેવતાર્થી પણ શ્રેષ્ઠ રૂપવાલો હતો. ॥ ૨૯ ॥ હવે એક કાવ્યે કરી શ્રેણિક રાજાની સ્ત્રી સુનંદાનું વર્ણન કરે છે. લાવણ્ય રૂપ જલે કરીને પૂર્ણ જાણે નર્મદા નદી જ હોયની ! એવી પોતાના દર્શને કરીને લોકોને પવિત્ર કરનારી, સારી ચાલવાલી (સમુદ્રને વિષે છે ગ મનજેણીનું) અને નિરંતર પ્રસન્ન એવી એ શ્રેણિક રાજાની સુનંદા નામની સ્ત્રી હતી. ॥૩૦॥

પૈત્રી સુનંદાંનવદંસ્ય રાંજો, રેવૈવ લાવણ્યજલૈઃ પ્રપૂર્ણા ॥

પાવિત્ર્યકર્ત્રી નિજદર્શનેન, સમુદ્રયાના સતતં પ્રસન્ના ॥ ૩૦ ॥

તદંગજોઽન્નૂદંતયાનિધાનો મંત્રિપ્રધાનો ધિષણાનિધાનમ્ ॥

યદ્બુદ્ધિસામ્યાય ગુરુઃ કવિજ્ઞોઽપ્યર્થોપિ મુંચંતિ ન લેખશાલામ્ ॥૩૧

હવે એક કાવ્યે કરીને તેણીના પુત્ર અજયકુમારનું વર્ણન કરે છે. મંત્રીઠમાં શ્રેષ્ઠ અને બુદ્ધિનો જંઘાર એવો અજયકુમાર નામનો તે સુનંદાને પુત્ર હતો. જે અજયકુમારની સ માન બુદ્ધિ પામવા માટે ગુરુ, શુક્ર અને બુધ આજ સુધી પણ લખવાની શાલાને (દેવ તાર્ણની શાલાને) મૂકતા નથી. અર્થાત્ અજયકુમાર ગુરુ, શુક્ર અને બુધથી પણ અધિક

સુલસા

॥ ૧૫ ॥

બુદ્ધિવાલો હતો. ॥ ૩૧ ॥ હવે નવ કાવ્યે કરીને નાગસારથીનું વર્ણન કરે છે. વહી તે રાજગૃહ નગરને વિષે પ્રસિદ્ધ અને ધનવંત એવો નાગ નામનો સારથી રહેતો હતો. જેના ગુણોથી (સૂત્રથી) બ્રહ્માએ બનાવેલા વસ્ત્રે કરીને (આકાશે કરીને) આ સર્વ જગતને ઢાંકી દીધું છે. અર્થાત્ તે નગરમાં આકાશના સરસો અપાર ગુણવાલો ધનવંત અને પ્રસિદ્ધ એવો નાગ નામનો સારથી રહેતો હતો. ॥ ૩૨ ॥ નિરંતર જેનો અત્તિપ્રાય તથા ચ તૈત્રેય પુરે પ્રસિદ્ધો, નાગાનિધોઽનૂર્ઘથિકઃ સમૃદ્ધઃ ॥

મુનૈર્યદીયૈર્વિહિતેન ધાત્રા, ^{૧૨}વિશ્વં સંમાહ્વાદિતમંબરેણ ॥ ૩૨ ॥
^{૧૩}ગાંત્રીર્યમંજોનિધિનાનિમુખ્યેષ્વારોપ્યતે સ્થાનકસન્નિજેષુ ॥

આકૃષ્ય યસ્માઞ્જુરુકૂપકલ્પાદલબ્ધમધ્યાત્મકવિન્નિઃ સદૈવ ॥ ૩૩ ॥

જાણી શકાતો નથી, માટે જ મ્હોટા કૂવાના જેવા (ઝંડા) જે નાગસારથી થકી ગંત્રીરપણું સેંચીને કાવ્ય કરનારા લોકો કેટલાક ગુણે કરીને સમાન એવા સમુદ્રની નાત્રી (ડુંડી) વિગેરે પદાર્થોને વિષે આરોપણ કરે છે. અર્થાત્ તે નાગસારથી સમુદ્ર વિગેરેથી પણ અધિક ગંત્રીર હતો. ॥ ૩૩ ॥

સર્ગ ૧૬.

॥ ૧૫ ॥

‘આ નાગસારથી સારા જાગ્યે કરીને સર્વમાં મુખ્ય થશે’ એ પ્રકારે પોતાના કપાલમાં વિધાત્રાણ લખેલા અક્ષરોને સ્પષ્ટ કરવાને માટે જ જે નાગસારથી જિનેશ્વર જગવાનની પૂજાને વચ્ચે હમ્મેશાં પોતાના કપાલમાં ચંદનનો ચાંદલો કરતો હતો. અર્થાત્ તે નાગસારથી સર્વોત્તમ એવા જૈનધર્મનો અંગીકાર કરી જિનેશ્વર જ

સૌજાગ્યજાગ્યેરંયમેકધુર્યો, જાવીતિ વર્ણાલ્લિખિતાંલ્લલાટે ॥

સ્પષ્ટાન્^૧ વિધાતું^૨ કિલ ચાંદનં યૈશ્ચિત્રં^૩ જિનાર્ચાસમયે ચકાર ॥૩૪॥

નૂનં મુખં યસ્ય મુધૈકકુંઠં, નો ચેત્કથં સ્યાદમૃતોપમા વાક્ ॥

યૈત્કૂર્ચકેશાઃ પરિતો^૪ વિજાન્તિ, વૈદિઃ સ્ત્રિવંત્યોન્વમૃતહટાઃ^૫ કિં ॥૩૫॥

ગવાનની હમ્મેશાં પૂજા કરતો હતો. ॥ ૩૪ ॥ નિશ્ચે જે નાગસારથીનું મુખ અમૃતના કુંઠ સરખું છે. કારણ કે, જો એમ ન હોય તો તેની અમૃતના સરખી વાળી ક્યાંથી હોય ? વહી મુખરૂપ અમૃતકુંઠની આસપાસ રહેલા ઢાઢી મૂઠના કેશ, જાણે તે કુંઠથી બહાર નીકળતા એવા અમૃતના ઠાંટા જ હોયની ! એમ શોજતા હતા. ॥ ૩૫ ॥

सुखसा०

॥ १६ ॥

‘आ जगत्ने विषे आ दरिद्रि थशे’ एवी मनुष्योना कपालमां विधात्राए लखे
ली अक्षरोनी पंक्तिने, जे नागसारथीनो हस्त, सुवर्णना दाने करीने असत्य करी
नांखतो हतो. आ काव्यमां कवि नागसारथीना उदारपणानी स्तुति करे ठे के, जे
महा उदार एवो नागसारथी घणुं डव्य आपीने अनेक दरिद्रिउना दारिद्र्यने

‘नावी दॅरिजोऽयमितीह लोके, ललाटपट्टे लिखितां जनानाम् ॥

सुवर्णदानेन कैरो यदीयो, व्यंथादसत्यां विधिवर्णमालाम् ॥ ३६ ॥

कैथं विशालं नै यदीयवक्तः, सर्वांगलक्ष्मीविहिताधिवासम् ॥

त्रैलोक्यनाथः स्मै वसत्यंजसं, जिनेश्वरो यत्र परिहृदाढ्यः ॥ ३७ ॥

दूर करतो हतो. ॥ ३६ ॥ सर्व अंगनी लक्ष्मीए कस्यो ठे निवास जेने विषे एवुं नाग
सारथीनुं वक्तस्थल (हृदय) शुं कांइ विशाल नहोतुं ? अर्थात् घणुं ज विशाल हतुं.
माटे ज जे नागसारथीना हृदयने विषे पोताना गणधरादिक परिवार सहित त्रण
लोकना नाथ एवा श्री जिनेश्वर जगवान् निरंतर निवास करता हता. ॥ ३७ ॥

सर्ग१खो.

॥ १६ ॥

ज्ञान, दर्शन अने चारित्र रूप त्रण रत्नोत्थी सुशोजित मूर्तिवालो अने निरंतर शरीरनी अंदर तथा बहार त्रण त्रण वल्लिआउथी व्याप्त एवो नागसारथी, ऊर्ध्वलोक (देवलोक)मां रहेला दौगुंदिक देवनी पेठे आ मनुष्य लोकमां पोतानी इहा प्रमाणे अनेक जोगोने जोगवतो हतो. ॥ ३७ ॥ म्होटा पर्वतोना शिखर उपरथी वहेता जग

रत्नत्रयालंकृतमूर्तिरंतरं बहिस्त्रिवेद्याकलितः सदैव ॥

‘‘चुंक्ते स्म जोगान्’’ निजवांढया थो, दौगुंदिको ‘‘देव’’ इवोर्ध्वलोके ३७

यस्मात् प्रवृत्ता उपकारवाराः, सदैव चित्तार्तिहरा नराणाम् ॥

नदीप्रवाहा इव विश्वतृष्णाब्जिदो महानूधरमूर्धदेशात् ॥ ३८ ॥

तूनी तृषाने दूर करनारा नदीना प्रवाहो सरखा, जे नागसारथी थकी मनुष्योना चित्तमां थती एवी पीडाने हरण करनारा उपकारना समूहो निरंतर प्रवर्तता हता. अर्थात् नागसारथी मनुष्यो उपर उपकारने करतो बतो तेमना चित्तना दुःखने हरण करतो हतो. ॥ ३८ ॥

सुखसा०

॥ १७ ॥

नागदमनी औषधीनी पेठे परस्त्रीने जोशने पोतानुं मुख नीचुं करनारो तथा तत्काल
पोताना नेत्रोने मींचनारो अने देवादिकना जेवा उत्तम जोगोथी सुशोजित (म्होटा
देहथी सुशोजित) ते नागसारथी खरेखर नाग केम न होय ? अर्थात् तेनुं ' नाग '
ए नाम यथार्थ ज हतुं. ॥ ४० ॥ हवे चार काव्ये करीने नागसारथीनी प्रिया सुखसाना

सर्ग१खो.

दृष्ट्वा परस्त्रीं फणजृदमन्यौषधीमिवावाङ्मुखतां दधानः ॥

निमीलिताक्षः संहसा कैथं संः, संत्यं न नागो वरजोगशाली ॥४०॥

तस्य "प्रिया जंगमगेहनीति, संदर्शितानेकविवेकरीतिः ॥

सैधर्मकमनिलसा कुलीना, बैजूव नाम्ना सुखसा सुशीला ॥ ४१ ॥

गुणोनुं वर्णन करे ठे. ते नागसारथीने जाणे देह धारण करीने चालनारी गृहनी नी
ति ज होयनी ! एवी तेम ज लोकोने अनेक प्रकारना विवेकनी रीति देखाडनारी,
सद्धर्म रूप कर्मवाली, आलस रहित, कुलीन अने श्रेष्ठ शीलवाली सुखसा नामनी
स्त्री हती. ॥ ४१ ॥

॥ १७ ॥

सम्यक्त्व रूप रत्ने करीने सुशोजित ठे आत्मा जेणीनो, मोक्षने विषे उत्साहवाली ठे चित्तनी वृत्ति जेणीनी, तेम ज देवताउण पण जैनधर्मथी न चलावी शकाय एवी अने चोवीशमा तीर्थकर श्री महावीर प्रभुनी जक्त एवी सुलसा हती. ॥ ४२ ॥ वली ते

सम्यक्त्वरत्नेन विज्जितात्मा, मोक्षे समुत्कंठितचित्तवृत्तिः ॥

चाख्या न देवैरपि जैनधर्मात्, श्रीवीरतीर्थकरदेवजक्ता ॥ ४२ ॥

सुसाधुसाध्वीगुरुजक्तियुक्ता, श्रीजैनसिद्धांतविचारसक्ता ॥

साधर्मिकोच्चैःप्रतिपत्तिहृष्टा, सर्वांगसंपूर्णगुणैर्गौरिष्ठा ॥ ४३ ॥

पतिव्रतालोकशिरोवतंसा, जिनेश्वरेणापि कृतप्रशंसा ॥

सुरूपलावण्यसुधानिधानं, सर्वोपमाज्व्यकृतापमाना ॥ ४४ ॥

सुलसा उत्तम एवा साधु, साध्वी अने गुरुने विषे जक्तिवाली, तेम ज श्री जैनसिद्धांतना विचारने विषे आसक्त, समान धर्मवाला लोकोनी श्रेष्ठ जक्तिने विषे हर्षवाली अने सर्व अंगना संपूर्ण गुणोण करीने गौरववाली हती. ॥४३॥ वली ते सुलसा पतिव्रताना

સુલસા

॥ ૧૬ ॥

સમૂહને વિષે માથાના મુકુટ સમાન, જિનેશ્વર જગવાને પણ કચ્છાં ઢે વચ્ચાણ જેણીનાં
 એવી, તેમ જ શ્રેષ્ઠ રૂપ અને લાવણ્ય રૂપ અમૃતના ઝંકાર સમાન તથા સઘલા ઉપમા અ
 પાય એવા (ચંડ્રાદિક) દ્રવ્યનું કચ્છું ઢે અપમાન જેણીએ એવી અર્થાત્ કોઈની ઉપમા
 આપી શકાય નહીં એવી હતી. ॥ ૪૪ ॥ હવે ઝંગળીશ કાવ્યે કરીને સુલસાના અંગનું
 વર્ણન કરે છે. સેંથા રૂપ દંડે કરીને સુશોજિત અને મ્હોટા ચામરના સરલા સરલ જે

સીમંતદંડેન વિરાજમાનો, ચૈત્કેશપાશો ગુરુચામરજ્ઞુઃ ॥

વિચિત્રપુષ્પાન્નરણપ્રજાનિશ્ચકાર પિઠં શિશ્વિનઃ કલાપમ્ ॥ ૪૫ ॥

નિર્ણયતે જંગમરાજધાની, યા કામરાજસ્ય ચંકાસ્તિ યસ્યામ્ ॥

નાસૈકવંશં તિલકાગ્રકુંજં, શ્રૂજહ્વરીઘ્નનિજં લલાટમ્ ॥ ૪૬ ॥

સુલસાના કેશપાશે, વિચિત્ર પુષ્પોની તથા આન્નરણોની કાંતિએ કરીને મોરના પીંઠાના
 સમૂહને એક પીંઠા સરલો કચ્છો હતો. અર્થાત્ તુલ્ય કચ્છો હતો. ॥ ૪૫ ॥ જે સુલસા,
 કામદેવ રૂપ રાજાની જંગમ રાજધાની નિર્ણય કરાય છે. જેને વિષે નાસિકા રૂપ દંડ
 વાલું, તિલક (ચાંદ્યા) રૂપ અગ્રકુંજવાલું, જૃકુટી રૂપ જાલર વડે યુક્ત એવા ઘ્નના સ

સર્ગ ૧૬.

॥ ૧૬ ॥

રહી કાંતિવાલું લલાટ (કપાલ) શોજે છે. ॥ ૪૬ ॥ કમલોણ કરીને સુશોજિત એવા જે
 સુલસાના વસ્ત્રે કર્ણોણ (પોતાને વિષે લટકતા એવા કમલોણ કરીને) આસો મા
 સના હિંમોલાને (તેઝની શોજા ધારણ કરવાથી) તુલ્ય કસ્યા, તેથી તે હિંમોલાણ
 મ્હોટી લજ્જાથી લોક પ્રસિદ્ધ વનોમાં વૃદ્ધોની શાખાડને વિષે નિશ્ચે પોતાનું બંધન
 યેસ્યાઃ શ્રુતિખ્યાં કેમલાર્ચિતાન્યાં, લેઘૂકૃતા આશ્વિનમાસદોલાઃ ॥
 તા લજ્જયોચ્ચૈઃ^{૧૨} કિલ વૃદ્ધશાખાસુ^{૧૩} બંધનાન્યેષુ^{૧૪} વૈનેષુ^{૧૫} ચક્રુઃ ॥૪૭॥
 યન્નેત્રશોજાનિજવા કુરંગી, કરોતિ કામં વૈનવાસસેવામ્ ॥
 નીલોત્પલં કાલમુખં ત્વંવાપ્ય, જંડાનિઘાતાન્ સંહતેઽધુનાંપિ ॥ ૪૮ ॥
 યન્નાસિકાયાઃ સમતાપ્તિદેતોઃ, તિલસ્ય પુષ્પં નિતરાં વિહસ્યે ॥
 પંતજ્જનાનામિતિ વંક્તિ યોઽત્રૈર્પ્યાવાન્ મૈહજિઃ પંતનં હિ તંસ્ય ॥ ૪૯ ॥
 કહ્યું. ॥ ૪૭ ॥ જે સુલસાના નેત્રની શોજાથી પરાજવ પામેલી મૃગલી, અત્યંત વનવાસ
 ની સેવા કરે છે. અર્થાત્ વનમાં જ રહે છે. તેમ જ નીલોત્પલ કમલો પણ કાલા મુખ
 ને પામીને હમણાં પણ જડ(જલ)ના તાડનને સહન કરે છે. ॥ ૪૮ ॥ જે સુલસાની ના

સુલસા

॥ ૧૯ ॥

સિકાનું સમાનપણું પામવાના હેતુથી, તિલનું પુષ્પ અત્યંત હસીને (વિકસ્વર થઈને) પડતું ઠતું માણસોને એમ કહે છે કે, જે પુરુષો આ લોકમાં મ્હોટાઝની સાથે ઈર્ષ્યાવાલા થાય છે, તેનું નિશ્ચે પડવાપણું થાય છે. અર્થાત્ સુલસાની નાસિકા, તિલના પુષ્પથી પણ ઘણી જ રમણીય હતી. ॥ ૪૯ ॥ જે આ લોકને વિષે નેત્રોદકના (આંસુના) સ્પર્શ

સર્ગ૧લો.

યો^૩ બાપ્પસંપર્કવશાદ્^{૧૬} પીઢ, માલિન્યનારં^{૧૬} નૈજતે^{૧૬} ક્ષણેન ॥

તંસ્યાઃ^{૧૬} કંપોલો^{૧૬} કિમુ^{૧૬} દર્પણેન, તેનો^{૧૬} પમામો^{૧૬} વિમલો^{૧૬} સંદો^{૧૬} પિ ॥ ૫૦ ॥

કાંતિન્યદોષં^{૧૬} નૈજતી^{૧૬} હ લોકે, યદ્વિ^{૧૬} જુમો^{૧૬} વિવર્મ^{૧૬} કાંતિમર્ચં^{૧૬} ॥

કેનો^{૧૬} પમામો^{૧૬} ડધરમે^{૧૬} તદીયં, કાંત્યા^{૧૬} કલં^{૧૬} કોમલમિ^{૧૬} શ્રાગમ્ ॥ ૫૧ ॥

થી જ ક્ષણમાત્રમાં મલિન થઈ જાય છે, તે દર્પણ સાથે સુલસાના નિરંતર નિર્મલ રહે નારા એવા કપોલ(લમણા)ની શું ઉપમા આપીએ? અર્થાત્ સુલસાના નિરંતર નિર્મલ રહેનારા એવા લમણાની સાથે નેત્રોદકથી ક્ષણ માત્રમાં મલિન થઈ જનારા દર્પણની ઉપમા આપી શકાતી નથી. ॥ ૫૦ ॥ આ લોકને વિષે કાંતિએ કરીને સુંદર, કોમલ અને

॥ ૧૯ ॥

અત્યંત રક્ત એવા સુલસાના હોઠને કોની સાથે ઉપમા આપીએ ? કારણ કે, પ્રવાલાં કાંતિવાલાં છે પરંતુ કઠીણ છે. વહ્ની વિંબફલ છે તે (કોમલ ઠતાં) કાંતિ રહિત છે. તેથી તેની પણ ઉપમા આપી શકાતી નથી. અર્થાત્ સુલસાના હોઠ કોઈ વસ્તુની ઉપમા આપી શકાય તેવા નથી. ॥ ૫૧ ॥ નિશ્ચે કલંક રહિત, ગોલાકાર અને નિરંતર ઊજ્વલ એવું સુલસાનું મુખ, હરણના કલંકવાલા, નિરંતર (પદ્માર્દ્રમાં) ગો મુખં યંદીયં^૧ કિલ^૨ નિષ્કલંકમ્^૩ મુક્તવૃત્તં^૪ ચ સદોજ્જ્વલં^૫ ચ ॥

કલંકિના વૃત્તમુચા^{૧૧} દિવાપન્નાસા^{૧૨} કંથં^{૧૩} ચંદ્રમસા^{૧૪} સમં^{૧૫} સ્યાત્ ॥ ૫૨ ॥

“નિર્જલ્પિતઃ^{૧૬} કંબુરિવ^{૧૭} વિજિહ્વો,^{૧૮} રેખાત્રયાલંકૃતચારુન્નાસા ॥

કંઠેન યસ્યા^{૧૯} મધુરસ્વરેણ,^{૨૦} વંક્રોતિ^{૨૧} રાંસીદ્વિહિ^{૨૨} રુજ્જ્વલો^{૨૩} ડિપિ ॥ ૫૩ ॥

લાકાર રહિત અને દિવસને વિષે કાંતિ રહિત ચંદ્રના સરખું કેમ હોય ? અર્થાત્ સર્વોત્તમ એવા સુલસાના મુખને ચંદ્રની ઉપમા ઘટતી નથી. ॥ ૫૨ ॥ જે સુલસાના ત્રણ રેખાથી સુશોજિત, મનોહર કાંતિવાલા અને મધુર સ્વરવાલા કંઠે તિરસ્કાર કરેલો શંખ, સ્વલ પુરુષની પેઠે બહાર ઊજ્વલ ઠતાં પણ અંદર વાંકો થયો છે. ॥ ૫૩ ॥

सुलसा०

॥ २० ॥

पोताना रंगे करीने जेणे पद्मराग मणिनो तिरस्कार कस्यो ठे, एवा जे सुलसाना हाथनी साथे अत्यंत हरिफाई करतुं एवुं रातुं कमल, चारे तरफथी रज(धूल)पाम्युं. ए ज कारणथी रातुं कमल जलाशय(तलाव)ने विषे वास पामे ठे. एम अमे जाणीए ठीए अर्थात् पद्मराग मणि अने रातुं कमल ए बनेथी पण सुलसाना हाथनो रंग सारो हतो.

रागेण निर्जर्त्सितपद्मरागयत्पाणिना स्पर्द्धयमानमुच्चैः ॥

रक्तोत्पलं प्राप रंजः समंताज्जलाशये वासमुपैति विद्वः ॥ ५४ ॥

बाहू तदीयो सरलस्वजावात्, पयोजनालस्य तुलां लजेताम् ॥

तौ दास्यतः कंटकिनोपमां न, नीतावनेनातिमृदू परंतु ॥ ५५ ॥

यस्या घनापीनपयोधराभ्यां, वृत्तत्ववादे विजितो घटोऽपि ॥

पांतीयमर्द्यापि वैहृत्यजस्रं, धत्ते प्रकोपेन तैथ्यारुणत्वम् ॥ ५६ ॥

॥ ५४ ॥ ते सुलसाना हाथ पोताना सरलपणाथी कमलना नालनी उपमाने पामे, परंतु अत्यंत कोमल सुलसाना हाथ 'अमने घणुं दान आपशे' ए कारणथी ज विद्वान् पुरुषोए कंटक युक्त एवा कमलनालनी साथे उपमाने पमाड्या नथी. ॥५५॥ जे सुलसाना

सर्ग१६०.

॥ २० ॥

કઠીન અને ઘણા પુષ્ટ એવા સ્તનોએ ગોલાકારના વાદમાં “અર્થાત્ અમે ગોલ ઢીણ ”
 એવા પરસ્પર થયેલા વાદમાં જીતાણ્ણો એવો ઘડો પણ આજ સુધી નિરંતર પાણીને વહે
 ઠે અને ક્રોધથી રક્તપણું ધારણ કરે ઠે. મતલબ કે, સુલસાના સ્તનો ગોલ ઘડા સરખા
 પુષ્ટ અને કઠીણ હોવાથી ઘડાઝડે ઈર્ષ્યા ઉત્પન્ન થઈ, તેથી તેઝ પોતાને અપમાન થયેલું
 જાણીને પાણી ઝરવા લાગ્યા અને ક્રોધથી રક્તપણું પણ ધારણ કરવા લાગ્યા. ॥ ૫૬ ॥

મૃગેન્દ્રવેદીકુલિશોદરાણિ, કૃશત્વવાદેન વિનિર્જિતાનિ ॥

મધ્યેન યસ્યાસ્ત્રિવલિહલેન, રેસ્વાત્રયં નિર્મિતમંત્ર તેન ॥ ૫૭ ॥

મહત્વશાલીન્યપિ સર્વકાલં, ઘંત્રાણિ યસ્યા સુંલઘૂનિ જ્ઞાંતિ ॥

નિતંબવિંદે ઘુરુતાં દેધાને, કામાકરેન્દ્રલં ફલકાનિ વૌપિ ॥ ૫૮ ॥

જે સુલસાના મધ્યસ્થલે (કટિજાગે) પાતલાપણાના વાદે કરીને સિંહ, વેદિકા
 અને વજ્રના મધ્યજાગને જીત્યાં ઠે. તે જ કારણથી તેણીના મધ્યજાગમાં (પેટ ઉપર
 પડતા એવા) વલિયાના મિષે કરીને ત્રણ રેસ્વાઝ ઉત્પન્ન થઈ હતી. ॥૫૭॥ જે સુલસાનો
 કામોત્પતિ સ્થાન કટિપશ્ચાત્ જાગ મ્હોટો થયો ઠતાં નિરંતર વિશાલતાથી શોજનારાં

સુલસાળ

॥ ૨૧ ॥

एवां य पण ठत्रो, तेम ज म्होटी ढालो ए वन्ने अत्यंत न्हानां लागतां हतां ॥ ५८ ॥

जे सुलसाना जघने (पेटनी नीचे रहेला जागे) अत्यंत पुष्टपणार्थी रूढा किनारावाढी नदीउने जीतीने तेउना जलने उतारी नांख्युं. ए ज कारण्थी ते नदीना कांगउ निरं तर जलनी पासे ज शोचता होयनी ! शुं. ॥ ५९ ॥ जेणीना साथलना जयथी केळ पण

वैपुल्यतोऽस्या जघनेन कामं, पानीयमुत्तारितमाविजित्य ॥

सत्सैकतानां सरिता नु तेनोपनीरमेतानि सदा विजाति ॥ ५९ ॥

रंजाप्यसारांतरंचूङ्गयेन, शून्यांतरो नागकरोऽपि जातः ॥

यदूरुशोचानिहताविमौ धौ, कं तापशांत्यै पिबतोऽधुनापि ॥ ६० ॥

અંદર સાર રહિત અર્થાત્ થડમાં કાષ્ઠના કઠીણ જાગ વિનાની થઈ. તેમ જ હસ્તિની સૂંઢ પણ અંદર પોલી થઈ. એ પ્રકારે જેણીના સાથલની શોજાથી પરાજવ પામેલાં કેલ અને હસ્તિની સૂંઢ એ વન્ને પોતાને થયેલા પરાજવના તાપની શાંતિને માટે હમણાં પણ પાણીને પીઈ ઠે. ॥ ૬૦ ॥

સર્ગશ્લો.

॥ ૨૧ ॥

જે સુલસાની ગતિએ જીતેલા અને જાંઝરની ઘૂઘરીઝના શબ્દોએ તિરસ્કાર કરેલા પાંખોવાલા એવા ય પણ હંસો, અને મદવાલા એવા ય પણ હસ્તિઝ અત્યંત લજ્જા પામતા ઠતા વનમાં જતા રહ્યા. અર્થાત્ હંસો અને હસ્તિઝ સુલસાની ગતિથી લજ્જા પામીને જ વનમાં જતા રહ્યા છે. એમ કવિ ઉત્પ્રેક્ષા કરે છે. ॥૬૧॥ આ લોકમાં જેઝ નિરંતર જડ

હંસાઃ સંપદ્ધા અપિ લૈક્ષ્માના, અપિ પ્રેકામં સંમદા મૈજાશ્ચ ॥

યદીયગત્યા વિજિતા વૈનાન્યગુસ્તર્જિતા નૃપુરસંજિતેન ॥ ૬૧ ॥

વસંતિ નિત્યં જડસંનિધાને, યાન્યાસ્પદં સ્યુર્મધુપાવલીનામ્ ॥

કેથં પ્રેજેતામુપમાનમસ્યાઃ, ક્રેમાવંમીષામિહ પંકજાનામ્ ॥ ૬૨ ॥

સર્વોપમાવસ્તુવશંકરાણામાદાય નિઃશેષવિશેષલક્ષ્મીઃ ॥

ધાત્રા કૃતા નૂનમિયં તુ તૈન, નિઃસારરૂપા ઇહ તૈ વિજ્ઞાંતિ ॥ ૬૩ ॥

(જલ)ની પાસે વસે છે અને જેઝ ઝ્રમરની પંક્તિના સ્થાન રૂપ છે. એ કમલોની ઉપમા આ સુલસાના બે ચરણો કેમ પામે? અર્થાત્ જડ પદાર્થને વિષે રહેલાં અને ઝ્રમરોથી કલં કિત થયેલાં કમલોની ઉપમા સુલસાના ચરણને ઘટતી નથી. ॥ ૬૨ ॥ વિધાત્રા(બ્રહ્મા)

સુલસા

॥ ૨૨ ॥

ए सर्वे उपमा अपाय एवी श्रेष्ठ वस्तुर्जना समूहनी समय विशेष लक्ष्मीर्जने ग्रहण करीने
निश्चे आ सुलसा बनायी ठे. ए ज कारणथी अहिं ते सर्व वस्तुर्ज सार रहित देखाय
ठे. ॥ ६३ ॥ इवे चार काव्ये करीने नागसारथीना अने सुलसाना प्रेमनुं वर्णन करे ठे.
ते सुलसा सती निरंतर पोताना सुंदर पति नागसारथीना प्रेमनुं मुख्य स्थानक थइ

“प्रेमैकपात्रं सुजगप्रियस्य, सदैव जाता सुलसा सती सा ॥

स्त्रीरूपवल्लीफलमेतदैव, यैर्ध्वजत्वं^{१३} निजवद्वजस्य ॥ ६४ ॥

परस्परं स्नेहगुणावनक्षौ, तौ दंपती जाग्यदशासमृक्षौ ॥

धर्मानुरक्तौ शुजनावयुक्तौ, नृશં^{૧૪} સુખેલૈઘયતઃ સ્મૃ કાલમ્ ॥ ૬૫ ॥

હતી. સ્ત્રી રૂપી વેલનું ફલ એ જ છે કે, જે પોતાના પ્યારા પતિને બહાલપણું ઉપજાવે.
॥ ૬૪ ॥ પરસ્પર સ્નેહ રૂપ ગુણે (દોરડાણ) કરીને બંધાણલા, જાગ્યદશાથી સમૃદ્ધિ
વાલા, ધર્મને વિષે અનુરક્ત અને શુજનાવવડે યુક્ત એવાં તે દંપતી (નાગસારથી અને
સુલસા એ બન્ને જણાં) એ સુખે કરીને ઘણો કાલ નિર્ગમન કર્યો. ॥ ૬૫ ॥

સર્ગ ૧૭૦.

॥ ૨૨ ॥

परस्पर दुःख सुखने विषे अर्थात् सुख दुःखने सहन करवा माटे जूदां जूदां अं
 गने धारण करनारां ठतां पण मने करीने निरंतर एकपणाने पामेलां ते नागसारथी
 अने सुखसानी पगळे पगळे वृद्धि पामती एवी प्रीति, निश्चे नख अने मांसनी उपमा
 (वसंततिलका वृत्तम्)

अन्योन्यदुःखसुखयोः पृथग्गंगज्जोरेप्यैकतां गतवतोर्मनसा सदैव ॥
 प्रीतिस्तयोः प्रतिपदं परिवर्द्धमाना, नूनं वञ्चूव नखमांससमोपमाना ॥ ६६ ॥
 (शार्दूलविक्रीडितं वृत्तम्)

तुल्यानंदविषादयोः प्रतिदिनं तुल्यश्रियोरेतयोः,
 दंपत्योः समसर्वदुःखसुखयोर्लावण्यलीलाचृतोः ॥
 वाढी थइ हती. अर्थात् तेउ नख अने मांसनी पेठे परस्पर गाढ अनुरक्त हतां. ॥ ६६ ॥
 निरंतर समान ठे आनंद अने खेद जेमने, सरखां ठे सुख अने दुःख जेमने, त
 था तुल्य कांतिवालां अने लावण्य लीलाने धारण करनारां, तेम ज नेत्रनी पेठे साथे
 ज ठे निद्रा अने जागृती जेमने एवां ते दंपती (नागसारथी अने सुखसा) नो श्रेष्ठ

सुलसा०

॥ १३ ॥

चाषपद्मीना बेय पांखोने विषे वर्तता पिठ (पीठा) नी पेठे बेय पद्ममा पूर्ण, अकृत्रिम

साकं स्वापविनिष्ठाकलितयोर्दृष्टयोरिवौकृत्रिमं ॥

प्रेमासीद्वैचाषपिठवदलं पद्मद्वये पेशलं ॥ ६७ ॥

अने मनोहर स्नेह हतो. ॥ ६७ ॥

इत्यागमिक श्रीजयतिलकसूरिविरचिते सम्यक्त्वसंज्ञवनाम्नि महाकाव्ये सुलसा
चरिते दंपतिवर्णनो नाम प्रथमः सर्गः ॥

सर्ग १६०.

॥ १३ ॥

सर्ग ९ जो.

हवे पांच काव्ये करीने नागसारथीनी अपुत्रपणानी चिंतानुं निरूपण करे ठे.
हवे कोइ बखते पूर्ण सुख ठतां पण नागसारथीना मन प्रत्ये सत्पुत्रनी चिंताए प्रवेश
कस्यो. कारण के, आ संसारने विषे रहेला सुखी माणसोने पण एके एकांत सुख न
(उपजाति वृत्तम्)

अथान्यदा नागमनः प्रविष्टा, सत्पुत्रचिंता सुखसंगमेऽपि ॥

'संसारवासे नै यतो जनानामेकांतसौख्यं सुखिनामपीह ॥ १ ॥

यावन्नै डव्यं जेवने प्रचूतं, तावत्सचिंतस्तडुपाज्जनाय ॥

प्राप्तेऽपि तस्मिन् धेनरक्षणायापायैः सैदा व्यग्रमना जनोऽयं ॥ २ ॥

श्री. अर्थात् सुखने माटे चिंता होय ज. ॥ १ ॥ कथुं ठे के— मनुष्य ज्यां सुधी पोताना
घरने विषे पुष्कळ डव्य नथी, त्यां सुधी तेने मेलववा माटे चिंतातुर रहे ठे; पण ज्यारे
ते डव्य प्राप्त थयुं, तो पण ते मनुष्य ते डव्यनुं रक्षण करवाने माटे उपायथी निरंतर

સુલસા

॥ ૨૪ ॥

આકૂલ વ્યાકૂલ મનવાલો રહે છે. ॥ ૨ ॥ આ લોકમાં પુરુષને જ્યાં સુધી લાવણ્યે કરી ને મનોહર એવી સ્ત્રી નથી પ્રાપ્ત થઈ, ત્યાં સુધી તે સ્ત્રી સંબંધી પીડાએ કરીને જ તે પુરુષ મૃત્યુ પામે છે. અર્થાત્ મરણાંત દુઃખથી પણ સ્ત્રીને મેલવવા માટે પ્રયત્ન કરે છે અને પોતાને અનુકૂલ એવી મનોહર સ્ત્રી પ્રાપ્ત થયે છે તે પુત્ર પ્રાપ્તિનો મનોરથ તેને (તે પુરુષને) પીડા કરે છે. એટલે જ્યાં સુધી પુરુષને સ્ત્રી ન હોય, ત્યાં સુધી સ્ત્રીની ઇચ્છા થાય છે,

યૌવનલૌકલવણ્યકલં કલત્રં, પ્રાપ્તં તદર્થ્યાં મિયતેત્ર તૌવત્ ॥

પ્રાપ્તેત્પિ ચૌતે સંકલે કલત્રે, પુત્રપ્રાપ્તિકામાઃ પુરુષં ઈનોતિ ॥ ૩ ॥

ધનેશ્વરોત્પ્યાપ્તકલત્રવાંશ્ચ, પ્રૈનૂતપુત્રોત્પિ જૈનાશ્રિતોત્પિ ॥

કાષ્ટં ધુણૌઘૈરિવ રૌગશોકૈર્નરઃ સંમર્થોત્પ્યૈવલીક્રિયેત ॥ ૪ ॥

પણ સ્ત્રી પ્રાપ્ત થયા પછી તુરત પુત્ર પ્રાપ્તિની ઇચ્છા પ્રગટ થાય છે. ॥ ૩ ॥ જેમ કાષ્ટમાં उत्पन्न થયેલા ધુણ જાતિના કીડાથી તે કાષ્ટ નિઃસત્ત્વ થાય છે, તેમ દ્રવ્ય, સ્વજન, સ્ત્રી અને ઘણા પુત્રોવાલો તેમ જ મનુષ્યોએ આશ્રય કરાયેલો સમર્થ પુરુષ પણ, રોગ અને શોકે કરીને નિર્વલ થાય છે. અર્થાત્ સર્વ પ્રકારની સત્તાવાલો પુરુષ પણ રોગ

સર્ગશ્લોકો.

॥ ૨૪ ॥

અને શોકથી પરાજવ પામે છે. ॥૪॥ તે વચ્ચે દ્રુણમાત્રમાં પુત્રનીચિંતા રૂપ અગ્નિયે કરીને
જેના હૃદયનો મધ્ય જાગ વહી ગયો છે એવા અને તેથી જ ગ્લાની પામેલા પોતાના પતિ
નાગસારથી પ્રત્યે એની પ્રિયા(સુલસા)એ હર્ષથી તે તાપની શાંતિને અર્થે અમૃત સરસા વચને
કરી આ પ્રકારે કહ્યું. ॥૫॥ હવે ઠ કાઢ્યે કરીને સુલસા પોતાના પતિને ચિંતાનું કારણ

‘વિહાયન્નાવં ગમિતં ક્ષણેન, ‘ચિંતાગ્નિનાંચાંતહદંતરં તંમ્ ॥

તંતાપશાંત્યૈ વૈચનૈઃ સુંધાજૈસ્તદા જૈર્ગોદેતિ મુંદાસ્ય કાંતા ॥ ૫ ॥

પ્રાણેશ ‘કિં કારણમિદં હૃદય, ‘દેહપ્રજાનિર્જિતકામદેવ ॥

કેરીવ વૈરીપતિતઃ પ્રકામમુંત્સાહદીનઃ પૈરિલહ્યસે ત્વમ્ ॥ ૬ ॥

અષ્ટઃ સ્વરાજ્યાદિવ રાજસૂનુરુદ્ધૂનપુષ્પઃ ‘કિલ માલતીજુઃ ॥

‘વિલગ્નહારીક ઈવાંદ્વધૂર્તો, ‘વૈર્યાવૃતઃ કૌપુરુષઃ પુમાન્વૌ ॥ ૭ ॥

પૂછે છે. દેહની કાંતિયે કરીને જીત્યો છે કામદેવ જેણે એવા હે પ્રાણપતિ! હે હૃદયપ્રિય!
આલાનસ્થંજે બાંધેલા હસ્તીની પેઠે તમે આજ અત્યંત ઉત્સાહ રહિત દેખાઈ ઓ, તેનું
શું કારણ છે ? ॥ ૬ ॥ નિશ્ચે પોતાના રાજ્યથી ત્રણ થયેલા રાજપુત્રની પેઠે, ઉતારી

સુલસા

॥ ૨૫ ॥

લીધેલા પુષ્પવાલા માલતી વૃક્ષની પેઠે, હારી ગણા જુગારીની પેઠે અને વૈરીથી વિંટાયલા બ્હીકણ પુરુષની પેઠે દેખાઈ ઠો, તેનું શું કારણ છે? ॥ ૭ ॥ તેમ જ રણજૂમિને વિષે ક્ષીણ થયાં છે આયુધ જેનાં એવા સુન્નટની પેઠે, અત્યંત વિદ્યા રહિત એણે વિદ્યાધરની પેઠે, દિશાઈ જાણવામાં મૂઢ થયું છે ચિત્ત જેનું એવા નિર્યામ

ક્ષીણાયુધો વાં સુન્નટો રણોર્વ્યાં, વિદ્યાધરો વાં ગતવિચિત્તૈઃ ॥

નિર્યામકો વાં દિશિ મૂંઢચિત્તો, વૈજી સૈમીપચ્યવનક્ષણો વાં ॥ ૮ ॥

નૌજંગકાલે કિલ વૈસ્તુનાથઃ, પાંથોઽજનોર્વ્યામિવ નૈષ્ઠમાર્ગઃ ॥

કામાતુરો વાં ગણિકાનિરસ્તસ્ત્યક્તવ્રતો જાવિતસંયતો વાં ॥ ૯ ॥

ક (વહાણ ચલાવનારા)ની પેઠે અને પાસે આવ્યો છે વ્યવનનો સમય જેને એવા ઇંડની પેઠે દેખાઈ ઠો, તેનું શું કારણ છે? ॥ ૮ ॥ વહી નિશ્ચે વહાણ જાગવાની વચ્ચે સાર્થવાહની પેઠે, મનુષ્ય રહિત (ઝજડ) પૃથ્વીને વિષે જૂલા પહેલાં વટેમાર્ગની પેઠે, ગણિકાએ કાઢી મૂકેલા કામાતુર પુરુષની પેઠે અને ત્યાગ થયું છે વ્રત જેનું એવા વ્રત

સર્ગશ્લોકો.

॥ ૨૫ ॥

ધારીની પેટે દેખાઈ ઠો, તેનું શું કારણ છે ? ॥ ૧૯ ॥ શું શ્રેણિક રાજાણ તમને મ્હો
ટા અપમાનને પહોંચાડ્યા છે ? અથવા કોઈ મ્હોટો પુરુષ (મહાજન લોક) તમારા
થી વિરુદ્ધ થયો છે ? અથવા શું તમારું નિધાન (જમીનમાં કાઢેલું ધન) અંગારા થઈ
ગયું છે ? કે કોઈ રૂપવંતી સ્ત્રી તમારા હૃદયમાં પેટેલી છે ? ॥ ૨૦ ॥ અથવા શું પૃથ્વી

રાજા 'કિમુચ્ચૈઃ પરમાનિતસ્ત્વં, મહાજનો વા 'કિમુ તે વિરુદ્ધઃ ॥

'કિં વા તવાંગારિકિતં 'નિધાનં, કાંતાંથ કાંચિત્ હૃદિ 'તે પ્રવિષ્ટા ૨૦

મૃત્યુઃ 'કિમાસન્ન ફહોગતો વા, સુચિંતિતોઽર્થઃ 'કિમુ 'વિસ્મૃતો વા ॥

નં 'મેઽસ્તિ 'ગોપ્યં યદિ નાથ કાર્યમેતત્તદાસ્યાહિ કુરુ પ્રસાદમ્ ૨૧

શ્રુત્વેતિ નાગઃ પ્રવિદ્યસ્ય 'કિંચિદ્ઙ્ગાદ વાક્યં પ્રતિ વૈદ્વજ્ઞાં તામ્ ॥

'ગોપ્યં નં તત્કિંચિદ્દેપીદ્ 'મેઽસ્તિ, યત્કંથ્યતે 'નો દેયિતે તવોપિ ॥ ૨૨ ॥

ઉપર આવેલો યમ તમારી પાસે આવ્યો છે ? કે, કાંઈ ચિંતવેલો અર્થ શું વિસરી ગયા
ઠો ? હે નાથ ! જો મ્હારાથી ઠાનું કાર્ય ન હોય તો કૃપા કરો અને તે મને કહો.
॥ ૨૨ ॥ હવે નાગસારથી પોતાની ચિંતા પ્રિયાથી ઠાની નથી તે કહે છે. એ પ્રકારે

સુલસા

॥ ૧૬ ॥

પ્રિયાનાં વચન સાંજલીને નાગસારથી કાંઈક હસીને તે પોતાની વદ્ધજા(છી)ને વચન કહ્યું કે, હે દયિતે ! આ જગત્માં મ્હારે કાંઈ પણ તેવું બાનું રાખવા જેવું નથી કે, જે તને પણ ન કહેવાય. ॥૧૧॥ હવે નાગસારથી અપુત્રપણની ચિંતા કહી બતાવે છે. હે મધુરજાણી ! જે તને પુત્ર નથી, તે જ દુઃખ મને હૃદયને વિષે પીડા કરે છે. કારણ કે, મનુષ્યોને સ્ત્રીનું પુત્ર રૂપ ફલવાલીનું છે અને વાણીનું કાવ્ય કરવા રૂપ ફલ

સુવાણિ યૈન્નો તૈવ નૈદનોઽસ્તિ, તૈદૈવ હૃદયં હૈદયે હૈનોતિ ॥

દૌરા યૈતઃ પુત્રફલા નૈરાણાં, કેવિત્વવકૃત્વફલાશ્ચ વૌણ્યઃ ॥ ૧૩ ॥

ઉવાચ કાંતં સુલસા તતસ્તે, "કિં નાથ સ્વેદો જિનવાગ્વિદોઽપિ ॥

"કિં કોઽપિ લોકો નૈરકે પતિષ્ણુઃ, પુત્રેણ રૈદ્યેત હૈદીશ પૈશ્ય ॥ ૧૪ ॥

વાલીનું છે અર્થાત્ સ્ત્રીનું પુત્ર રૂપ ફલને માટે અને વાણીનું કાવ્ય કરવા રૂપ ફલને માટે છે. ॥ ૧૩ ॥ હવે પાંચ કાવ્યે કરીને સુલસા પોતાના પતિને ધિરજ આપે છે. ત્યાર પછી સુલસા પતિને કહ્યું. હે નાથ ! જિનેશ્વર જગવાનની વાણીને જાણનારા એવાય પણ તમને આ સ્વેદ શો ? અર્થાત્ તમારે પુત્રને માટે સ્વેદ કરવો એ યોગ્ય ન

સર્ગ૨જો.

॥ ૧૬ ॥

थी. कारण के, हे ईश ! हृदयमां विचार करो के, कुकृत्यथी नरकने विषे पडता एवा कोइ पण लोक (मनुष्य) शुं पुत्रथी रक्षण करी शकय ठे ? अर्थात् नरकमां जता एवा पिताने पुत्रो बचावी शकता नथी. ॥ १४ ॥ हे स्वामिन् ! गुण युक्त एवो य पण वसिष्ठ पुत्र पिताने प्राप्त थएला दुःखना समूहथी रक्षण करी शकतो नथी. जेम के, स

स्वामिन् गुणाढ्योऽपि सुतो बलीयान्, न रंक्षति व्याधिगणान् समेतान्

यंथीर्दितो रोगगणैः प्रकाममप्यंगजातेषु सैनकुमारः ॥ १५ ॥

सुब्रह्मदत्तोऽपि सुतैः परीतो, जातोऽधलः कर्मवशाद्दशायाम् ॥

पांतालमूलं कलयंस्तथोच्चैः, श्रीश्रीपतिः पुत्रगणैर्धृतः किम् ॥ १६ ॥

नकुमार चक्रवर्त्ति घणा पुत्रो ठतां पण रोगना समूहोए पीडा पाम्यो. ॥ १५ ॥ हे नाथ ! अनेक पुत्रोए करीने विंढायलो श्रेष्ठ ब्रह्मदत्त चक्रवर्त्ति पण, कर्मना वशथी वृद्धावस्थाने विषे अंध थयो. तेम ज त्रीजी नरकने विषे गएला एवा लक्ष्मीना पति श्रीकृष्णनो शुं पुत्रोए उद्धार कख्यो ? अर्थात् पुत्र ठतां पण ब्रह्मदत्त चक्रवर्त्ति अंध थ

11 29 11

सर्गश्रजो.

વાનુ ! આત્મકૃત્ય વિના ફક્ત ઘણા એવા ય પણ પુત્રોર્થી સ્વર્ગ (દેવલોક) અને અપ
વર્ગ (મોક્ષ) પણ પ્રાપ્ત થતો જ નથી. પરંતુ (હલદો) તે પુત્રના સમૂદ્ધે કરીને આ સં
સાર સમુદ્ધનો માર્ગ વૃદ્ધિ પામે છે. ॥ ૧૬ ॥ પ્રિયાણ સમજાવ્યા હતાં પણ નાગસારથી

11 29 11

अगीश्वर काव्ये करीने पुत्रथी यत्ता लाजने देखाडतो ठतो पोतानो खेद प्रगट करे
 ठे. ए प्रकारे प्रियाए कहेली उत्तम विचारवाली ते वाणीने सांजलीने नागसारथीए
 तेणीने कहुं. हे कांते ! हुं ते सर्व सारी रीते जाणुं लुं, परंतु पुत्र विना म्हाळुं चित्त
 धिरज पामतुं नथी. ॥१९॥ जेम बांधव (जाई) रहित मनुष्योने दिशाउं शून्य देखाय
 ठे, जेम जड माणसोने निरंतर पोतानुं चित्त शून्य देखाय ठे अने जेम धन रहित

३दिशो यथा बांधववर्जितानां, सदैव चेतांसि यथा जडानाम् ॥

समस्तविश्वानि यथाऽधनानां, गृहाणि शून्यानि तैर्यासुतानाम् ॥ २०

कदापि येषु स्वजनागमो न, न गौरवं येषु गुणाधिकानाम् ॥

१३शिशूनि नो येषु नृशं लघूनि, गृहाणि कांतान्यपि गृहाणि २१

मनुष्योने सर्व विश्व (दुनियां) शून्य देखाय ठे, तेम पुत्र रहित मनुष्योने घरो पण
 शून्य देखाय ठे. ॥ २० ॥ जे घरोने विषे क्यारे पण स्वजनोनुं आगमन थतुं नथी, जे
 घरोने विषे अधिक गुणवाला पुरुषनुं गौरव नथी अने जे घरोने विषे घणां न्हानां एवां
 बाळको नथी, तेवां घरो घणां मनोहर होय तो पण दुःखना स्थान रूप ठे. ॥ २१ ॥

સુલસા

॥ ૨૬ ॥

આ સંસારને વિષે વસતા એવા મનુષ્યોના મનને પ્રિય સ્ત્રી, વિનીત પુત્ર અને સર્વ ગુણોથી એવી ઉત્તમ સત્સંગતિ, એ ત્રણ વિશ્રામનાં સ્થાન છે. ॥૨૨॥ જેમ રાત્રીને વિષે ચંદ્ર રૂપ દીપકે કરીને અથવા જેમ દિવસને વિષે સૂર્ય રૂપ દીપકે કરીને ઘટ પટાદિ પદાર્થના

સંસારવાસે વસતાં નૈરાણાં, ^{૧૪}વિશ્રામજૂમ્યો મનસોઽત્ર ^{૧૫}તિસ્ત્રઃ ॥

^{૧૬}પ્રિયં કલત્રં તેનયો વિનીતઃ, સત્સંગતિઃ સર્વગુણોત્તરા ચં ॥ ૨૨ ॥

ચંદ્રપ્રદીપેન યથા નિશાયાં, રવિપ્રદીપેન દિવા યથા વા ॥

પદાર્થસાર્થાઃ પ્રકટીક્રિયંતે, સુતપ્રદીપેન તથા સ્વપૂર્વે ॥ ૨૩ ॥

એકેન જાગ્યાધિકતાં ગતેન, પુત્રેણ વંશો વિશદીક્રિયેત ॥

વેનં સમસ્તં નનુ ચંદનેન, સંવાસ્યતે ગંધગુણાધિકેન ॥ ૨૪ ॥

સમૂહો પ્રગટ કરાય છે અર્થાત્ દેખાય છે, તેમ પુત્ર રૂપ દીપકે કરીને પોતાના પૂર્વજો પ્રગટ કરાય છે. ॥૨૩॥ જેમ નિશ્ચે અત્યંત ગંધ રૂપ ગુણવાલા ચંદનના વૃદ્ધે કરીને સમસ્ત વન સુગંધવાલું કરાય છે, અર્થાત્ થાય છે, તેમ જાગ્યના અધિકપણને પામેલા એક

સર્ગશ્લોકો.

॥ ૨૬ ॥

પુત્રે કરીને પણ પોતાનો સર્વ વંશ નિર્મલ કરાય છે. ॥ ૨૪ ॥ જે કારણથી સગર ચક્ર
વર્તિની કીર્તિ પુત્રોણ કરીને જ સમુદ્ર સુધી વૃદ્ધિ પામી છે. તેથી આલોકને વિષે પુત્રે
કરીને જ માતા પિતા, મનુષ્યોની મધ્યે ઉત્કૃષ્ટ જાવને પમાડાય છે. તેમ જ તેઓની કીર્તિ
પણ પુત્રથી જ સ્થિરપણું પામે છે. અર્થાત્ ઘણા કાલ સુધી કાયમ રહે છે. ॥ ૨૫ ॥ હે

પુત્રેણ માતાપિતરૌ જનનાનૌત્કૃષ્ટજાવં મૈમિતાવિદૈવ ॥

પુત્રેણ કીર્તિર્નૈજતે સ્થિરત્વં, યત્સાગરી સા સંગરસ્ય જાતા ॥ ૨૫ ॥

મદપ્રવાહૈરિવ હૈસ્તિરાજઃ, સરોજલં વા વિકર્ષેઃ સરોજૈઃ ॥

નદીતટં વા કલહંસયુગ્મૈર્વિદ્વત્સમાજો વૈરપંક્તિર્વા ॥ ૨૬ ॥

પ્રિયે ! મદના પ્રવાહથી જેમ ગજરાજ શોષે છે, પ્રફુલ્લિત કમલોથી જેમ તલાવનું
પાણી શોષે છે, હંસના જોડલાથી જેમ નદીનો તટ શોષે છે અને શ્રેષ્ઠ પંક્તિથી
જેમ વિદ્વાનોની સજ્ઞા શોષે છે, (તેમ હે કાંતે ! મનુષ્યનું કુલ પણ સુપુત્રે કરીને જ
શોષે છે.) ॥ ૨૬ ॥

સુલસાળ

॥ ૨૯ ॥

હે પ્રિયે ! સંપૂર્ણ ચંદ્રથી જેમ રાત્રી શોજે છે, અત્યંત શીલ ગુણે કરીને જેમ સ્ત્રી શોજે છે, વેગે કરીને જેમ જાતિવંત એવો ય પણ અશ્વ શોજે છે અને દાને કરીને જેમ દાતા રનો હાથ શોજે છે, (તેમ હે કાંતે ! મનુષ્યનું કુલ પણ સુપુત્રે કરીને જ શોજે છે.)

સંપૂર્ણચંદ્રેણ યથા ત્રિયામા, રામા યથા શીલગુણેન કામમ્ ॥

જવેન જાત્યોઽપિ યથા તુરંગો, દાનેન દાતુઃ કરપહ્લવો વા ॥ ૨૭ ॥

વાણી કેવીનામિવ લક્ષ્ણેન, ધર્મેણ માનુષ્યજવો યથા વા ॥

વનં વસંતેન યથા તૈથૈવ, કુલં સુપુત્રેણ વિજ્ઞાતિ કાંતે ॥ ૨૮ ॥

અન્યઙ્ચ કાંતે ગૃહસારલક્ષ્મીં, ગૃણ્ણાતિ રાજા સુતવર્જિતાનામ્ ॥

પરિચ્છદઃ સોઽપિ પૃથક્પૃથક્ સ્યાન્નિવંધુવર્ગસ્ય તૈર્થાશ્રયોઽપિ ॥ ૨૯ ॥

॥ ૨૭ ॥ હે પ્રિયે ! વ્યાકરણથી જેમ વિદ્વાનોની વાણી શોજે છે, અથવા ધર્મે કરીને જેમ મનુષ્ય જવ શોજે છે અને વસંતઋતુએ કરીને જેમ વન શોજે છે, તેમ જ હે કાંતે ! કુલ પણ સુપુત્રે કરીને જ શોજે છે. ॥ ૨૮ ॥ હે કાંતે ! વહ્ની બીજું પણ એ છે કે,

સર્ગ૨જો.

॥ ૨૯ ॥

રાજા પુત્ર રહિત પુરુષોના ઘરની શ્રેષ્ઠ લક્ષ્મીને અર્થાત્ શ્રેષ્ઠ વસ્તુર્જને (તે પુરુષ મૃત્યુ પામ્યા પછી) લઈ જાય છે (અને પુરુષ જીવતો ઠતાં જે ચાકર વિગેરે પરિવાર હોય) તે પરિવાર પણ જૂદો જૂદો થાય છે, તેમ જ બંધુવર્ગને કોઈનો આશ્રય પણ મલતો નથી. ॥૧૯॥ હવે એક કાવ્યે કરીને સુલસા પતિને રોદ નિવૃત્ત કરવાનો ઉપાય બતાવે છે. એ પ્રકારનાં પતિનાં વચન સાંજલીને અને તેના મનને જાણીને ગુણો

શ્રુત્વેતિ મૈત્વા પતિમાનસં સાં, ગુણૌર્વિશાલા સુલસા વંજાષે ॥

તૈર્ન્નાંથ કૌંચિર્પરિણીય બાલાં, ધૈન્યાં નૈજ ત્વં કૃતકૃત્યજાવમ્ ॥ ૩૦ ॥

અથાહ નૈર્તા યદિ કોઽપિ રાજ્યં, દંદાતિ મહ્યં સ્વસુતાસમેતમ્ ॥

“નેઢામિ નૈર્યામૈપરાં તૈર્થોપિ, ધૃષ્ટિં કેં ઈઠેર્પરમાન્નમૈત્વા ॥ ૩૧ ॥

એ કરીને વિશાલ એવી તે સુલસાએ કહ્યું. હે નાથ ! જો એમ હોય તો કોઈ ધન્ય એવી બાલા(સ્ત્રી)ને પરણીને તમે કૃતકૃત્યપણને પામો. ॥ ૩૦ ॥ હવે બે કાવ્યે કરીને નાગસારથી પોતાનો નિશ્ચય કહી દેખાડે છે. પ્રિયાનાં એવાં વચન સાંજલીને પછી નાગસારથી તેણીને કહ્યું. હે પ્રિયે ! જો કોઈ પણ રાજા, મને પોતાની પુત્રી સહિત

सुखसा०

॥ ३० ॥

राज्य आपे, तो पण हुं बीजी स्त्रीने परणवानी इच्छा धरावतो नथी. कारण के, परमान्न (स्त्रीर) जमीने पडी घेंश खावानी इच्छा कयो पुरुष करे? अर्थात् कोइ पण न करे. ॥ ३१ ॥ हे प्रिये ! जो कोइ पण प्रकारे तने पुत्र यशे, तो तेथी ज हुं हर्षित चित्त वालो यइश. एम ते नागसारथीए कहे ठते पुत्रना अर्थवाली ते प्रतिव्रता सुखसा

सर्गशजो.

अये कैयंचिद्विवाता सुतस्ते, जेवामि तेनैव सद्वर्षचित्तः ॥

इतिरिते तेन पतिव्रता सा, सुतार्थिनी चितयति स्म चित्ते ॥ ३२ ॥

करोति विश्वस्य समीहितानि, धर्मः समाराधित एव जक्त्या ॥

मूढा जनास्तं न जंति किंतु, वांछन्ति सौख्यानि निरंतराणि ॥ ३३ ॥

पोताना मनमां विचार करवा लागी. ॥ ३२ ॥ हवे एक काव्ये करीने धर्मथी ज इष्ट कार्य प्राप्त थाय ठे, एम सुखसा पोताना मनमां निश्चय करे ठे. जक्तिथी आराधन करेखो धर्म ज जगत्ना (मनुष्योना) इच्छित कार्योने करे ठे, तो पण मूर्ख मनुष्यो ते धर्मने सेवन करता नथी अने अखंनित एवा सुखोनी इच्छा करे ठे. ॥ ३३ ॥

॥ ३० ॥

હવે બે કાઠ્યે કરીને ધર્મથી શું શું થાય છે ? તે કહે છે. શ્રેષ્ઠ કુલ, પરસ્પર પ્રેમ, દીર્ઘ આયુષ્ય, દેહને વિષે નિરોગીપણું, ઇચ્છિત મનુષ્યોનો સંગ, ગુણને વિષે અનુરાગ, સત્પુત્રનો લાજ, લોકને વિષે પ્રચુતા (મ્હોટાઈ), પોતાના ઘરને વિષે સંપત્તિ, મુલને વિષે સરસ્વતી, બાહુને વિષે શૌર્ય, પોતાના હાથને વિષે દાન, દેહને વિષે સૌજાગ્ય, હૃદયને ધરં કૈલં પ્રેમ પરસ્પરં ચ, દીર્ઘ તથા ડ્યુઃ પંદુતા ચ દેહે ॥

અનીષ્ટસંગશ્ચ ગુણાનુરાગઃ, સત્પુત્રલાજઃ પ્રચુતા ચ લોકે ॥ ૩૪ ॥

લંહમીઃ સ્વગેહે વેદને ચ વૌણી, શૌર્યં ચ બૌદ્ધોઃ સ્વકરે ચ દાનમ્ ॥

સૌજાગ્યમંગે હૃદયે સુધીશ્ચ, કીર્તિશ્ચ દિહ્નૃજ્વલધર્મતઃ સ્થાત્ ॥ ૩૫ ॥ યુગ્મમ્.

રે ચિત્તં સ્વેદં કિમુ યાસિ નિત્યં, દૈષ્ટાન્ન્યવસ્તૂનિ મનોહરાણિ ॥

ધર્મે કુરુર્ષ્વાંશુ યંદીઙ્સીષ્ટં, ધર્મે વિના નૈવ સમીહિતં સ્થાત્ ॥ ૩૬ ॥

વિષે સારી બુદ્ધિ અને સર્વ દિશાએ વિષે કીર્તિ, એ સર્વ ઝજ્જલ એવા ધર્મનું આરાધન કરવાથી જ મનુષ્યોને પ્રાપ્ત થાય છે. ॥૩૪॥૩૫॥ હવે એક કાઠ્યે કરીને સુલસા પોતાના ચિત્તને શીખામણ આપે છે. (વલી સુલસા પોતાના ચિત્તને કહે છે.) રે ચિત્ત ! તું મનુષ્યોની

સુલસા

॥ ૩૧ ॥

મનોહર અન્ય વસ્તુઁને જોડને નિરંતર સ્વેદ શા માટે પામે છે ? જો તું તેવી ઇષ્ટ વસ્તુ ઁની ઇચ્છા કરતો હોય તો તત્કાલ ધર્મનું આચરણ કર. કારણ કે, ધર્મ વિના ઇષ્ટ વસ્તુની પ્રાપ્તિ થતી જ નથી. ॥ ૩૬ ॥ હવે પાંચ કાઢ્યે કરીને ધર્મથી ડુષ્કર કાર્યો પળ કરી શકાય છે તે કહે છે. આ લોકને વિષે ઉદ્યમ કરવાથી પળ જે ઘણાં ડુષ્કર કાર્યો સિદ્ધિ પામતાં નથી, તેવાં કાર્યોને પળ તપના પ્રજ્ઞાવથી વશ થતા દેવતાઁ તત્કાલ

ઉપક્રમેણાપિ ન યાંતિ સિદ્ધિ, કાર્યાણિ યાનીહ સુડુષ્કરાણિ ॥

તપઃપ્રજ્ઞાવાદૃશવર્તિનોડપિ, કુર્વંતિ દેવાં અપિ તાંનિ મંદુ ॥ ૩૭ ॥

‘યે વૈદ્યવિદ્યાવિહુષાં ન સાધ્યાશ્ચિકિત્સકાનામપિ તેડપિ રોગાઃ ॥

ધર્મૌષધૈરેવ વિનાશમાતા, અનાથિસાધોરિવ જાવનાદ્યૈઃ ॥ ૩૮ ॥

કરી આપે છે. ॥ ૩૭ ॥ જે રોગો વૈદ્યકવિદ્યામાં કુશલ એવા વૈદ્યોને પળ સાધ્ય નથી, અર્થાત્ ઘણા વિચક્ષણ વૈદ્યો પળ જે રોગોને ઁલ્લસી શકતા નથી, તેવા રોગો પળ જાવનાદિકે કરીને અનાથી મુનિની પેઠે ફક્ત ધર્મ રૂપ ઔષધે કરીને જ નાશ પામ્યા છે. અર્થાત્ ઘણા અસાધ્ય રોગોનો પળ ધર્મ રૂપ ઔષધથી નાશ થાય છે. ॥ ૩૮ ॥

સર્ગશ્લોકો.

॥ ૩૧ ॥

જે દુઃખો દુષ્ટ કર્મથી પ્રાપ્ત થઈ શકે તેને વહી પતિ વિગેરેના વિયોગજાવે કરીને અત્યંત દુસ્સહ (સહન ન થઈ શકે) એવાં છે, તે દુઃખો પણ ફક્ત શીલધર્મથી જ નહીં રાજાની રાણી દમયંતીના દુઃખની પેઠે નાશ પામે છે. અર્થાત્ જેમ દમયંતીનાં મહા દુઃખો શીલધર્મથી નાશ પામ્યાં હતાં, તેમ પૂર્વ જન્મે કરેલા દુષ્ટ કર્મથી આપણને પ્રાપ્ત

કૃષ્કર્મતો યાનિ સમાગતાનિ, 'વિયોગજાવેન મૈદુઃસહાનિ ॥

કંષ્ઠાનિ તાન્યપ્યુપયાંતિ નૌશં, નંલપ્રિયાયા ઈવ શીલધર્માત્ ॥ ૩૯ ॥

'વિગ્નાનિ' નિગ્નંતિ કૃતેન કાયોત્સર્ગેણ 'દેવા' અપિ માનવાનામ્ ॥

નાગેર્નિવંધાઃ 'કિલ પાંદુપુત્રાઃ', 'કુંતીવધૂત્સર્ગવશાદિ'મુક્તાઃ ॥ ૪૦ ॥

થઈ શકે તેને વહી પતિ વિગેરેના વિયોગજાવે કરીને અત્યંત દુસ્સહ દુઃખો પણ શીલધર્મથી નાશ પામે છે. ॥ ૩૯ ॥ જેમ નાગપાશથી બંધાયેલા પાંદુરાજાના પુત્રો (પાંદવો) કુંતીજી કરેલા કાયોત્સર્ગના વશથી નિશ્ચે મુક્ત થયા તેમ કરેલા કાયોત્સર્ગે કરીને દેવતાડ, મનુષ્યોનાં વિગ્નોને પણ નાશ કરે છે. ॥ ૪૦ ॥

સુલસા

॥ ૩૨ ॥

તે કારણ માટે મને હૃદયને વિષે એમ જ નિશ્ચય થાય છે કે, લોકને વિષે મનુષ્યોને ધર્મથી પુત્રોની પ્રાપ્તિ પણ થાય છે. ધર્મને વિષે જ એક ચિત્તવાલી તે કુંતી સતીએ નિશ્ચે ધર્મ નામના પુત્રને શું જન્મ નથી આપ્યો ? અર્થાત્ આપ્યો છે. ॥ ૪૧ ॥ હવે બે કાળ્યે કરીને સુલસાની ધર્મક્રિયાનું વર્ણન કરે છે. એ પ્રકારે હૃદયમાં નિશ્ચય

સુનિશ્ચિતં તદ્ હૃદયે મેમેતિ, ધર્મેણ પુત્રા અપિ ^{૧૦}સંતિ ^{૧૧}લોકે ॥

^{૧૨}કુંતી સંતી સાં ^{૧૩}કિલ ધર્મપુત્રં, ધર્મેકચિત્તા નં સુતં પ્રસૂતા ॥ ૪૧ ॥

હૈદીતિ ^{૧૪}નિશ્ચિત્ય સમાધિયુક્તા, ^{૧૫}વિશેષતો ધર્મપરાડ્ઝવત્સા ॥

^{૧૬}પુષ્પૈસ્ત્રિસંધ્યં ^{૧૭}વ્યદધાક્ષિનાર્ચાં, ^{૧૮}ફલાર્થિની સંક્ષિતમંગલાંગી ॥ ૪૨ ॥

^{૧૯}દાનં સૈદાદાન્મુનિપુંગવેષ્યશ્ચતુર્વિધં સંઘર્મપૂજઞ્ચ ॥

^{૨૦}બ્રહ્મવ્રતં ^{૨૧}મૃશયનં ચ ^{૨૨}ચક્રે, ^{૨૩}તેપે તૈયા ^{૨૪}ચામ્લમુખં ^{૨૫}તૈપોડ્પિ ॥ ૪૩ ॥

કરીને સમાધિ યુક્ત એવી તે સુલસા, વિશેષે કરીને ધર્મને વિષે તત્પર થઈ. વલી ફલની ઇચ્છાવાલી અને શરીરે મંગલિક આચૂષણ પ્રમુખ પહેરનારી તે સુલસા, પુષ્પોષ કરીને ત્રણે કાલ જિનેશ્વર જગવાનનું પૂજન કરવા લાગી ॥ ૪૨ ॥ વલી તે સુલસા

સર્ગ૨જો.

॥ ૩૨ ॥

શ્રેષ્ઠ મુનિર્જને, નિરંતર પ્રાસુક એવાં આહાર પાણી વહોરાવવા લાગી. તથા સાધુ, સાધ્વી, શ્રાવક અને શ્રાવિકા એ ચાર પ્રકારના સંઘનું પૂજન કરવા લાગી. વહી તે બ્રહ્મચર્યવ્રતને ધારણ કરી પૃથ્વી ઉપર શયન કરવા લાગી. તેમ જ આંબિલ વિગેરે તપ પણ કરવા લાગી. ॥ ૪૩ ॥ હવે બે કાવ્યે કરીને સુલસાના ગુણનું વર્ણન કરે છે. પઠી ઇંદ્રે અવધિજ્ઞાનથી સુલસાના સત્ત્વને જોડેને પોતાની સજ્જામાં તેણીનાં સત્ત્વગુણથી

સત્ત્વેન તંસ્યાઃ સુરનાયકેન, ચંક્રે પ્રશંસાઽવધિના વિલોક્ય ॥

શૌશ્વદ્ધુણગ્રાહપરા જૈવંતિ, સ્વયં હિ સંતઃ સુકૃતૈકચિત્તાઃ ॥ ૪૪ ॥

શ્રુત્વા પ્રશંસામિતિ તાં સુરેન્દ્રપદાતિસેનાપતિનૈગમેષી ॥

વેગેન કૃત્વા નવવૈક્રિયાંગં, પરીક્ષણાર્થં પ્રતિસુપ્રતસ્થ્યે ॥ ૪૫ ॥

વસ્ત્રાણ કસ્યાં. કહ્યું છે કે— સુકૃત્યને વિષે છે એક ચિત્ત જેમનાં એવા સંત પુરુષો પોતાની મેલે જ નિરંતર ગુણ ગ્રહણ કરવામાં તત્પર થાય છે. ॥ ૪૪ ॥ એ પ્રકારે ઇંદ્રે ક રેલી તે સુલસાની પ્રશંસાને સાંજલીને ઇંદ્રનો અનુચર નૈગમેષી (હરિણેગમેષી) નામનો સેનાપતિ, તત્કાલ પોતાનું શરીર ઉત્તરવૈક્રિય કરીને પરીક્ષા કરવા માટે સુલસા

सुलसा०

॥ ३३ ॥

प्रत्ये चाढ्यो. ॥ ४५ ॥ हवे चार काढ्ये करीने नैगमेषी देवतानुं वर्णन करे ठे.
 देवतानां दिव्य वस्त्रोए करीने अत्यंत मनोहर, केडने विषे सुशोजित वागती मेखला
 वालो, मस्तकने विषे धारण कस्यो ठे मुकुट जेणे एवो, वली कानने विषे कुंकुलने धा
 (हरिणीवृत्तम्)

त्रिदशसिचयैः कामं श्रीमान् रणत्कटिमेखलो,
 घटितमुकुटो नालप्रांते श्रुतिश्रितकुंकुलः ॥
 वरसुरमणिहारः कंठे जुजाविधृतांगदः,
 प्रवरकटकैर्मुद्रायुक्तैरलंकृतपाणिकः ॥ ४६ ॥
 सुरनिकुसुमश्रेणीविणीकृतोत्तरशेखरो,
 रजसवशातो दैवीगत्या निराकृतमानसः ॥

रण करनारो, कंठने विषे धारण कस्यो ठे श्रेष्ठ देवमणिनो हार जेणे एवो, तेम ज
 जुजाने विषे धारण कस्यो ठे बाजुबंध जेणे अने रत्नजडित श्रेष्ठ कडांउथी सुशोजित
 करेला हाथवालो (ते नैगमेषी देव सुलसा प्रत्ये चाढ्यो.) ॥ ४६ ॥ सुगंधी पुष्पोना

सर्गशजो.

॥ ३३ ॥

સમૂહથી ગૂંથ્યો છે ઉત્તમ કેશપાશ (ચોટલો) જેણે, ઉતાવળના વશથી દૈવીગતિ
કરીને મનથી પણ અધિક ગતિવાલો, વહી આશ્ચર્ય ! આશ્ચર્ય !! એમ કહેતા એવા
ચંદ્ર પ્રમુખ મનુષ્યોએ જોવાયલો, તેમ જ પોતાના શરીરની કાંતિના સમૂહથી આકર્ષણ

ઉદુપતિજનૈશ્વૈત્રંચિત્રં વૈદઙ્ગિરિતીક્ષિતો,
”નિજતનુવિજાજારાક્રાંતપ્રજાકરમંરુલઃ ॥ ૪૭ ॥

પેતતિ ગંગનાજાસ્વદ્વિંશં કિમેતદિતીક્ષિતું,
સ્વંચરવનિતાનેત્રાણ્યૂર્ધ્વં તેતાનિ ”નિમીલયન્ ॥
પૈરિમલનરૈઃ ક્રૌંડાસક્તૌ મૈહીધરગહ્લરે,
સૈમજિમુખયંસ્તાવાનાંવાન્વનેચરદંપતી ॥ ૪૮ ॥

કણું છે (સ્વેચ્છું છે) સૂર્યનું મંરુલ જેણે અર્થાત્ પોતાના તેજથી સૂર્યની કાંતિને પણ
ઢાંકી દેતો એવો (તે નૈગમેષી દેવ સુલસા પ્રત્યે ચાહ્યો.) ॥૪૭॥ “ શું આકાશથી આ
સૂર્યનું પ્રતિબિંબ પડે છે ? ” એવી શંકાથી જોવાને માટે ઊંચાં કરેલાં વિદ્યાધરોની સ્ત્રી

सुलसा०

॥ ३४ ॥

उनां नेत्रोने (पोताना तेजथी) बंध करतो, वली सुगंधना समूहथी पर्वतनी गुफामां
क्रीडाने विषे आसक्त थएला वनचरनां जोडलांउने पोताना सामुं जोवरावतो ते नैग
मेषी देव सुलसा प्रत्ये आवतो हतो. ॥ ४८ ॥ “ शुं इंद्रना हस्तकमलमांथी आकाशने
विषे वज्र पडी गयुं ? अथवा अहह ! शुं सूर्यथी त्रष्ट थएला किरणोना समूह पडेढे ? ”

गंसशजो.

सुरपतिकरांजो जाध्वं पपात किमंबरे,
ऽहहह किमु वा सूर्याद्भ्रंष्टाः पतंति कैरोत्कराः ॥

इति कथमपि ज्ञातो देवो नरैः सै सैनीडगो,
जैटिति पृथिवीपीठं प्रापत्तनूकृतदेहरुक् ॥ ४९ ॥

एम अनेक प्रकारे करीने उपरथी पासे आवतो अने मनुष्योए महा कष्टथी जाणेलो
तथा अद्वय करी ढे देहनी कांति जेणे एवो ते नैगमेषी देव तत्काल पृथ्वी उपर आव्यो४९

इत्यागमिक श्रीजयतिलकसूरि विरचिते सम्यक्त्वसंज्ञवनाग्नि महाकाव्ये
सुलसाचरिते हरिणैगमेषिसुरागमो नाम द्वीतिय सर्गः॥

॥ ३४ ॥

सर्ग ३ जो.

इवे प्रथम पांच काव्ये करीने सुलसाना आंगणानुं वर्णन करे ठे. त्यार पढी सुल
साने विषे प्रीतिवालो ते हरिणोगमेषी देवता, राजग्रह नगरनी पासे आवी तत्काल
उत्तम साधुनुं रूप (साधुनो वेष) धारण करीने म्होटी समृद्धिवाला नागसारथी
(उपजातिवृत्तम्)

ततः समागत्य पुरोपकंठं, सुसाधुरूपं संहसा विधाय ॥

नागौकसः प्रीतिपरः सुरः स, समासदद् धोरनुवं परं ध्या ॥ १ ॥

सुरेन्द्रचापैरिव तोरणौघैः, प्रतोलिकायां कलितं विचित्रैः ॥

आक्षेपकारी प्रतिहाररूपैरुद्गप्रवेशैरिव वेत्रयष्ट्या ॥ २ ॥

ना आंगणा आगल आव्यो. ॥ १ ॥ मार्गने विषे इन्द्रधनुष्यना सरखा चित्र विचित्र
तोरणोना समूहोथी व्याप्त अने जाणे ठडीए करीने रोक्यो ठे प्रवेश जेमणे एवा प्रति
हारो (छारपालो) ए करीने तिरस्कार करनारा (नागसारथीना महेलमां ते मुनि
रूपने धारण करनारा देवताए प्रवेश कस्यो.) ॥ २ ॥

सुखसा०

॥ ३५ ॥

विचित्र चंडुआना समूहनी कांतिए करीने मनुष्योने बरोबर संध्यानो त्रम उत्पन्न कर
नारा अने धूपिया थकी नीकलता मेघना समूह सरखा धूपना धूमाडाए करीने व्याप्त
एवा (नागसारथीना महेलमां ते मुनि रूपने धारण करनारा देवताए प्रवेश कस्यो.) ॥ ३॥
आंगणामां कस्तूरीवडे लींपीने मुक्ताफलोथी स्वस्तिक (साधिया) काढेला, तेम ज सुव
१ विचित्रचंडोदयराजिकांत्या, संध्याभ्रमं साधु दधैकनानाम् ॥

१ निषेवितं, धूपघटीप्रसूतैः, पयोदवृंदैरिव धूपधूमैः ॥ ३ ॥

कैस्तूरिकागोमयकां विधाय, मुक्ताफलैः स्वस्तिकितं प्रवेशे ॥

सौवर्णसत्पिप्पलपत्रमालाश्रितोत्तरंगं वरमंगलाढ्यम् ॥ ४ ॥

जित्वा विमानं निजया श्रिया यत्, ध्वजानुजाग्रैरिव नृत्यदूर्ध्वम् ॥

सुविस्मयस्मेरमुखो विवेश, मुनिः सुसौधं सुलसाश्रितं तत् ॥ ५ ॥

एना सरखा श्रेष्ठ पिंपलाना पांदडानी मालाना तोरणवाला अने उत्तम मंगल पदार्थो
थी युक्त एवा (नागसारथीना महेलमां ते मुनि रूपने धारण करनारा देवताए प्रवेश
कस्यो.) ॥ ४ ॥ तेमज जे पोतानी समृद्धिथी वैमानने पण जीतीने ध्वजा रूप हस्तना

सर्ग३जो.

॥ ३५ ॥

અગ્રજાગોણ કરીને જાણે ઝંચે નૃત્ય કરતું હોયની ! એવા મુલસાણ આશ્રય કરેલા તે નાગસારથીના મહેલને વિષે ઘણા જ વિસ્મયથી કાંઈક હાસ્ય યુક્ત મુલસાણા તે મુનિ રૂપને ધારણ કરનારા દેવતાણ પ્રવેશ કસ્યો. ॥૫॥ પોતાની પાસે ઝંચેલા તે મુનિને ઝતા વલથી જોડને, હર્ષ સહિત રોમાંચિત થયો ઢે દેહ જેણીનો અને કાંઈક હાસ્ય યુક્ત થયું ઢે મુલકમલ જેણીનું એવી પતિવ્રતા તે મુલસા પોતાના મનમાં એમ વિચારવા લાગી.

સંસંભ્રમાંલોક્ય સંમીપસંસ્થં, પતિવ્રતા સાં મુલસા મુનિં તં ॥

સંહર્ષરોમાંચિતદેહદેશા, દૈધ્યાવિતિસ્મેરમુસ્વારવિંદા ॥ ૬ ॥

પુરાણપાપાપગમૈકદેતુરુચૈર્નવિષ્યત્ફલલાજવક્તા ॥

નાજવ્યગેહં સ્વલુ સર્વતીર્થમયોડિતિથિઃ પાંવયતિ ક્રમાચ્યામ્ ॥ ૭ ॥

॥૬॥ હવે નવ કાવ્યે કરીને ઝત્તમ પુરુષોનું આવડું અન્યથા થતું નથી, એમ ચિંતવન કરે ઢે. પૂર્વે આચરણ કરેલા પાપના નાશનું એક કારણ અને શ્રેષ્ઠ જવિષ્ય ફલના લાજનો વક્તા એવો સર્વ તીર્થમય અતિથિ (સાધુ) પોતાના ઢે ચરણોણ કરીને અજવ્ય પુરુષોના ઘરને નિશ્ચે પવિત્ર નથી કરતો. ॥ ૭ ॥

સુલસા૦

॥ ૩૬ ॥

મનુષ્યગણાનું એ જ ફલ છે કે, જે “પોતાને માટે નિપજાવેલા આહાર પાણીમાંથી” અતિથિ(સાધુ)ઉત્તો સંવિજાગ કરાય છે, પરંતુ જે વીજું પોતાના ઉદરપૂર્ણને માટે કરવું, તે સર્વ તો નિશ્ચે પશુઉત્તું લક્ષણ છે. ॥૭॥ આ પૃથ્વીને વિષે દીવાઉં ઘણા પ્રકાશને અર્થે છે. તેમ જ વૃક્ષોને પાણી સિંચવું એ પણ ફલને માટે છે. વલ્લી વૃક્ષ પુરુષોની સેવા કરવી, તે

મનુષ્યતાયાઃ ફલમેતદેવ, યત્સંવિજાગઃ ક્રિયતેતિથીનામ્ ॥

અન્યત્સ્વકીયોદરપૂરણં યત્, સર્વે પંશનાં કિલ લક્ષણં તત્ ॥ ૭ ॥

નૂરિપ્રકાશાય નુવિ પ્રદીપા, ફલાય સૈકોઽત્ર મંહીરુહાણામ્ ॥

શુશ્રૂષણં વૃક્ષજનસ્ય બુદ્ધ્યૈ, પૂજાતિથીનાં સતતં સમૃદ્ધ્યૈ ॥ ૮ ॥

૧૨ નૈવોપસર્પેતિ ગૃહાણ્યમીષાં, કંદોપિ દેવાતિથયસ્ત્રયાણામ્ ॥

હત્યાપવાદેન વિદૂષિતાનાં, ન્યેતરાણાં કૃપણાત્મનાં ચ ॥ ૧૦ ॥

બુદ્ધિને અર્થે થાય છે અને અતિથિ (સાધુ) ઉત્તું પૂજન એ નિરંતર સમૃદ્ધિને અર્થે થાય છે. ॥૯॥ બાલહત્યા ગૌહત્યા વિગેરે હત્યાના અપવાદથી કલંકિત થયેલા, અજ્ઞવ્ય અને કૃપણ આ ત્રણેના ઘર પ્રત્યે દેવ તથા અતિથિઉં ક્યારે પણ નથી જ આવતા. ॥ ૧૦ ॥

સર્ગ૩જો.

॥ ૩૬ ॥

તૃષાવડે રોકાઈ ગયો છે કંઠ જેનો એવા પુરુષને જેમ સમુદ્ર પણ સ્થલ સરસ્વો થાય છે, તેમ લોકને વિષે ધનવંત પુરુષ પણ ઉપજોગ વિના નિશ્ચે મ્હોટો દરિદ્રી જ દેખાય છે. ॥૧૧॥ જે, વનના વૃક્ષોને ફલ, વિધવા સ્ત્રીને નવયૌવન અને કૃપણ પુરુષોને પુષ્કલ દ્રવ્ય, તે કરવામાં વિધાત્રાને જે શ્રમ થયો છે, તેને વિદ્વાન પુરુષો નિષ્ફલ જ કહે છે. ॥૧૨॥ તે

‘‘વિનોપજોગેન ધનેશ્વરોઽપિ, નૂનં દૈરિજાધિક એવ લોકે ॥

‘‘નિરુદ્ધકંઠસ્ય ‘પિપાસયોપિ, પાનીયરાશિઃ સ્થલસંનિજઃ સ્યાત્ ॥૧૨॥

વૈનઙુમાણાં ફલમૈંગનાનાં, વૈધવ્યજાજાં નવયૌવનં ચ ॥

કંદર્યપુંસાં પ્રચુરં ધનં યત્, ‘‘વિધેઃ શ્રમં ‘‘નિષ્ફલમૈવમૌદુઃ ॥ ૧૨ ॥

પરોપકારઃ ‘‘ક્રિયતે તદેત્ર, સ્વાર્થઃ સ નૂનં પરમાર્થવૃત્ત્યા ॥

ઉચ્ચૈરંકિંચિત્કરવૃત્તિજાજાં, ‘‘કિં જીવિતવ્યસ્ય ફલં જનનાનામ્ ॥૧૩॥

કારણ માટે આ લોકને વિષે પરમાર્થવૃત્તિ કરીને જે પરોપકાર કરાય છે, તે નિશ્ચે સ્વાર્થ જાણવો. કારણ કે, જરા પણ દાન પુણ્ય નહિ કરનારા મનુષ્યોના મ્હોટા જીવિતનું શું ફલ ? અર્થાત્ કાંઈ નહીં. ॥ ૧૩ ॥

સુલસા

॥ ૩૭ ॥

લોકને વિષે પશુર્ત્ત પણ ઘણા કાલ સુધી જીવો; કારણ કે, જે પશુર્ત્તના ચર્મ વિગેરે પણ
 ઉપકારી હોય છે. પરંતુ પરોપકારે કરીને રહિત અને નાશ પામ્યું છે પુરુષાતન જેનું ઇવા
 મનુષ્યોના જીવિતને ધિક્કાર છે. ॥ ૧૪ ॥ ચપલ ધ્વજા, નહિ ઢાંકેલા મહેલનું રક્ષણ કરે છે,
 તૃણનો બનાવેલો પુરુષ પણ ક્ષેત્રનું રક્ષણ કરે છે, અને રક્ષા (રાત્ર) પણ અનાજનું રક્ષણ
 જીવંતુ કામં પૈશવોડપિ લોકે, ચર્માદિકં સ્યાડપકારિ યેષામ્ ॥
 પરોપકારેણ વિવર્જિતસ્ય, ધિક્ જીવિતવ્યં હૈતપૌરુષસ્ય ॥ ૧૪ ॥
 લોલત્પટી સૌધર્મસંસૃણં ચ, ક્ષેત્રાણિ ચંચાપુરુષોડપિ પાતિ ॥
 ક્ષારઃ કૃણાનંપ્યુપકારહીનઃ, પુમાનંમીઝ્યોડપિ નં કિંચિદેવ ॥ ૧૫ ॥
 ધ્યાત્વાપિ સાં ચેતસિ દાનશૌભ, પ્રણમ્ય સાંધું સહસોપસૃત્ય ॥
 સ્વં મન્યમાના મંતરાં કૃતાર્થ, યજિજ્ઞપદ્યોજિતપાણિપદ્મા ॥ ૧૬ ॥
 કરે છે, પરંતુ ઉપકાર રહિત પુરુષ તો એમાંના કોઈનું જરા પણ રક્ષણ કરતો નથી.
 માટે ધ્વજા, તૃણનો પુરુષ અને રક્ષા એ થકી પણ ઉપકાર વિનાનો પુરુષ તુલ્ય જા
 ણવો. ॥ ૧૫ ॥ એ પ્રકારે મનમાં વિચાર કરીને દાન આપવામાં શૌર્યવાદી તે સુ

સર્ગ૩જો.

॥ ૩૭ ॥

लसा तत्काल साधुनी पासे आवी प्रणाम करीने पोताने अत्यंत कृतार्थ मानती ठती
हस्तकमलने जोडीने विनंती करवा लागी. ॥ १६ ॥ हे जंगमतीर्थ ! हे पाप रहित !
(उचिंता) आपे पोते ज पधारीने आ तमारी जक्तजन एवी मने आजे तत्काल
पवित्र करी. हे साधु ! प्रसन्न थाउं अने अनुग्रह करो. वली हे उत्तम विद्यावंत ! कार्य

पवित्रता जंगमतीर्थ सद्यः, स्वयं संमेत्य त्वयकाऽनवद्य ॥

प्रसीद साधोऽनुगृहाण मेऽद्य, निवेद्यतां कार्यमनिद्यविद्य ॥ १७ ॥

तदीयगेहे किल लक्ष्मपाकतैलस्य कुञ्जत्रयमस्ति मत्वा ॥

ग्लानादिकार्यं तदनूपदिश्य, मायामुनिस्तैलमिमां ययाचे ॥ १८ ॥

निवेदन करो. ॥ १७ ॥ हवे एक काव्ये करीने साधु लक्ष्मपाक तेलनी याचना करे
हे. त्यार पठी “ ते सुखसाना घरने विपे निश्चे लक्ष्मपाक तेलना त्रण घडा ठे ” एम
जाणीने अने तेणीने ग्लानादि कार्य कहीने ते मायाथी मुनिना रूपने धारण करनारा
देवताए (प्रार्थना करती एवी) सुखसा पासे तेलनी याचना करी. ॥ १८ ॥

સુલસા ૦

॥ ૩૬ ॥

હવે બે કાઢ્યે કરીને સુલસાની ઉદારતા અને દાન આપવાની શ્રદ્ધા નિરૂપણ કરે છે. પઠી હર્ષ સહિત તે સુલસા પોતે જ લક્ષ્મણક તેલના ઘડાને ઉપાડીને જેટલામાં આપવા માટે આવે છે, તેટલામાં દેવના પ્રજાવચ્ચી તે ઘડો અચાનક પૃથ્વી ઉપર પડી ગયો !

ઉત્પાદ્ય 'કુંજ' સ્વયમેવ યાવદ્દાતું સમાગઙ્ગતિ સા સહર્ષા ॥

પાપાત નૂમો સંહસા સં તાવદ્દેવપ્રજાવાદ્ધિજિદે ચં 'મંત્રુ ॥ ૧૯ ॥

એવં 'દિતીયોડપિ તેતસ્તૃતીયઃ, 'તૈલસ્ય 'કુંજઃ 'કિલ સોપ્યંજનિ ॥

નં સ્વંમિતોસ્યાઃ પ્રતિ સાધુદાનં, શ્રદ્ધા મનાગંપ્યંધિકાધિકૈવ ॥ ૨૦ ॥

જ્ઞાનેન દેવઃ સુલસામંવેત્યાવિષણચિત્તાં ઘટજંગતોડપિ ॥

સંહત્ય માયાં પ્રંકટીવનૂવ, શૈક્રપ્રશંસાં ચં શૈશંસ સર્વામ્ ॥ ૨૧ ॥

અને તુરત ફૂટી ગયો. ॥ ૧૯ ॥ પઠી એ પ્રકારે વીજો અને ત્રીજો પણ તે લક્ષ્મણક તેલનો ઘડો ફૂટી જ ગયો. તો પણ સુલસાની સાધુદાન પ્રત્યેની શ્રદ્ધા જરા પણ સ્વં મિત ન થઈ, પરંતુ અધિક અધિક વધવા લાગી. ॥ ૨૦ ॥ હવે એક કાઢ્યે કરીને નૈગ

સર્ગ૩જો.

॥ ૩૬ ॥

મેષી દેવ કૃત્રિમ વેષને ત્યાગ કરીને સ્વર્ગમાં થપ્પી પ્રશંસા સુલસાને કહે છે. એવી રીતે ત્રણે ઘડા ફૂટી જવાથી પણ નથી સ્વેદ પામ્યું ચિત્ત જેણીનું એવી સુલસાને દેવ તાણ જ્ઞાને કરીને જાણીને પઠી માયાને (કપટ સાધુપણાને) સંહરીને પ્રગટ થઈ અને સ્વર્ગને વિષે સર્વ ઇંદ્રે કરેલી સ્તુતિ તેણીને કહી. ॥ ૨૧ ॥ હવે એક કાવ્યે કરીને તે દેવતા સુલસાને વરદાન માગવાનું કહે છે. હે દાતાર ! હું નામે કરીને હરિણેગમેષી

નામ્ના સુરોડ્દં હરિણેગમેષી, દિવઃ સંમાગામિહ વીક્ષિતું ત્વામ્ ॥

તુંષ્ઠોડવદાતેન ચ તે વદાન્યે, વરં વૃણુ ત્વં ગુણગૌરિ કિંચિત્ ॥૨૨॥

તતોડવદત્સા સુદતી સુરેંદ્રચમૂપતે ત્વં ગુરુશક્તિયુક્તા ॥

સ્વયં ન જાનાસિ મનૌરથં મે, જ્ઞાનેન જાનન્નેપિ વિશ્વજાવમ્ ॥૨૩॥

દેવતા તને જોવા માટે સ્વર્ગથી અહિં આવ્યો તું અને તારા દાતારપણથી પ્રસન્ન થયો હું માટે હે ગુણગૌરિ ! તું કાંઈ પણ વરદાન માગ. ॥૨૨॥ હવે એક કાવ્યે કરીને સુલસા પુત્ર રૂપ વરદાન માગે છે. પઠી શ્રેષ્ઠ દાંતવાલી અને મ્હોટી શક્તિવાલી સુલ સાણ કહ્યું. હે ઇંદ્રના સેનાપતિ ! તું પોતે જ્ઞાને કરીને સર્વ વિશ્વના જાવને જાણતો બતો

सुखसा

॥ ३९ ॥

पण म्हारा मनोरथने (पुत्रनी इष्टाने) शुं नथी जाणतो ? अर्थात् जाणे ठेज. ॥ ३३ ॥
हवे बे काव्ये करीने देवतानी प्रसन्नता कहे ठे. पठी हर्ष सहित ते देवताए सुखसाने
बत्रीश गोलीउं आपी अने एम कळुं के, आ गोलीउं तमारे अनुक्रमे एकेक खावी, के
जेम एटला (बत्रीश) पुत्रो थाय. ॥ ३४ ॥ हे गुणनी एक जूमि ! फरीथी बीजुं कांइ

ततः सहर्षेण सुरेण तेन, द्वात्रिंशदस्यै गुटिकाः प्रदत्ताः ॥

आख्यायि चैतत्क्रमतस्त्वयैकैकाद्या यथा स्युस्तनया इयंतः ॥ ३४ ॥

गुणैकजुमे पुनरन्यकार्ये, समागतेऽहं स्मरणीय एव ॥

एवं गदित्वा स सुरः क्षणेन, तिरोदधे दीधितिदीपिताशः ॥ ३५ ॥

पुनर्जिनाच्चा सुखसा विधाय, विशेषतो जोगपरा बंजुव ॥

श्रीपूज्यपूजादिपुरस्सराणि, ह्यारंजकार्याणि फलंति लोकैः ॥ ३६ ॥

कार्य प्राप्त थये ठते म्हारुं स्मरण करजे. एम कहीने पोतानी कांतिथी प्रकाशित करी
ठे दिशाउं जेणे एवो ते देवता द्वाणवारमां अंतर्ध्यान थइ गयो. ॥ ३५ ॥ हवे एक
काव्ये करीने सुखसानुं नित्यकृत्य कहे ठे. पठी सुखसा फरीथी जिनेश्वर जगवाननी

सर्ग३जो.

॥ ३९ ॥

પૂજા કરીને વિશેષે જોગને વિષે આસક્ત થઈ. કારણ કે, લોકને વિષે શ્રીપૂજ્ય (દેવ ગુરુ)ની, પૂજાદિ કરીને આરંજેલાં કાર્યો ફલવાલાં થાય છે. અર્થાત્ ફલે છે. ॥૧૬॥ હવે દશ કાવ્યે કરીને સુલસા ઘણા પુત્રોથી ધર્મકર્મમાં થતી ઉપાધિનો મનમાં વિચાર કરે છે. પઠી રતુકાલનો દિવસ પ્રાપ્ત થઈ ઠટે ધર્મમાં તત્પર એવી તે સુલસા મનમાં વિચાર કરવા

અથાગતેઽસાદૃતુકાલઘસ્રે, વ્યંચિતયચ્ચૈતસિ ધર્મશીલા ॥

‘‘કિં જૂરિપુત્રૈર્મમ ધર્મકર્મવિઘ્નપ્રદૈર્મૂત્રમલોપ્તનાદ્યૈઃ ॥ ૧૭ ॥

‘દેવાર્પિતાન્નિર્ગુટિકાન્નિર્ઘાત્રિંશતા લક્ષણલક્ષિતાંગઃ ॥

એકોઽપિ જૂયાત્તૈનયો ગુણાઢ્યો, વિશિષ્ટવીર્યઃ સ્વજનપ્રિયો ‘મે ॥૧૮॥

લાગી કે ‘મ્હારે મલમૂત્રનું ધોવું’ ઇત્યાદિકે કરીને ધર્મકાર્યને વિષે વિઘ્ન કરનારા ઘણા પુત્રોઈ કરીને શું કામ છે ? અર્થાત્ ધર્મકાર્યમાં વિઘ્ન કરનારા એવા ઘણા પુત્રોનું મ્હારે કામ નથી. ॥ ૧૭ ॥ પરંતુ દેવતાઈ આપેલી આ વત્રીશ ગોલીઝઈ કરીને મને, વત્રીશ લક્ષણોથી ચિન્હિત છે શ્રંગ જેનું એવો, ગુણવાલો, મહા પરાક્રમવાલો અને સ્વજનને

सुलसा०

॥ ४० ॥

प्रिय एवो एकज पुत्र थाउं. ॥ २८ ॥ म्होटा कार्यने करनारो ते एक पण पुत्र प्रस
वाय तो सारुं, परंतु निर्बल एवा घणा पुत्रोथी शुं ? केम के, फक्त एक एवो य पण
चंद्र सर्व दिशाउंने प्रकाशीत करे ठे, परंतु उदय पामेला असंख्य ताराउं नथी
प्रसूयते सूनुरं नूनकार्यकर्ता स एकोऽपि किमु प्रचूतैः ॥

आशाः प्रकाशाः कुरुतेऽमृतांशुरेकोऽप्यसंख्या उदिता न ताराः ॥ २९ ॥

एकापि ज्ञेया वरकामधेनुः, सदैव या कामितदानदत्ता ॥

द्वारि स्थितैर्वष्कयणीसहस्रेष्टैस्तृणत्रोटिकरैः किमन्यैः ॥ ३० ॥

एकोऽपि तेजःप्रकरैः प्रपूर्णश्चिंतामणिश्चितितकार्यकर्ता ॥

हाराधिरूढैरपि वर्तुलैश्च, कंठस्थितैः काचमणीगणैः किम् ॥ ३१ ॥

करता. ॥ २९ ॥ जे निरंतर इच्छित मनोरथ पूर्ण करवामां कुशल, एवी एक पण
उत्तम कामधेनु (गाय) सारी; परंतु घासने तोडनारी, वृद्ध अने बारणामां उजेळी
एवी बीजी उखरणी हजारो गायोथी शुं ? अर्थात् कांइ नहिं. ॥ ३० ॥ वल्ली तेजना

सर्ग३जो.

॥ ४० ॥

સમૂહથી પૂર્ણ અને ઇચ્છિત કાર્યને કરનારો એવો એક પણ ચિંતામણી સારો; પરંતુ હારમાં પડેલા અને ગોલ એવા ચ પણ કંઠમાં પહેરેલા કાચમણીના સમૂહને કરીને શું ? અર્થાત્ કાંઈ નહીં. ॥ ૩૧ ॥ આ લોકને વિષે ઇચ્છિત સંકલ્પિત સિદ્ધિને કર નારા એવા એક પણ કલ્પવૃક્ષને રોપવું એ સારું, પરંતુ તાલ, કરીર, નિંબ અને ધવ

૧૬૦૬૫૧ સંકલ્પિતસિદ્ધિકારી, સંરોપ્યતે કલ્પમહીરુહોઽન્ત્ર ॥

૧૬૦૬૫૨ કિં પાલિતૈસ્તાલકરીરનિંબધવાવકેશિપ્રમુખૈર્દુર્મયૈઃ ॥ ૩૨ ॥

૧૬૦૬૫૩ ઐરાવણો વારણરાજ ૧૬૦૬૫૪ આંસ્તાં ચતુર્દંતયુતઃ સુજાત્યઃ ॥

૧૬૦૬૫૫ નિર્લક્ષ્યૈર્બર્બરકૂલજાતૈર્વિધીયતે ૧૬૦૬૫૬ કિં કુંગજૈઃ પ્રંચૂતૈઃ ॥ ૩૩ ॥

વિગેરે જે વાંજિયા (ફલ વિનાના) વૃક્ષો છે, તેમને પાલવાવડે કરીને શું ફલ ? અર્થાત્ તેવા વૃક્ષોને પાલવાથી કાંઈ પણ ફલ મલતું નથી. ॥૩૨॥ તેમ જ ચાર દાંત યુક્ત અને શ્રેષ્ઠ જાતિવાલો એક પણ ઐરાવણ ગજરાજ હોય, તે સારો; પરંતુ લક્ષણ રહિત અને બર્બરકુલમાં (નીચ જાતિમાં) ઉત્પન્ન થયેલા એવા ઘણા કુહસ્તિર્ગ કરીને શું

सुखसा०

॥ ४१ ॥

कराय ? अर्थात् कांइ नहीं. ॥ ३३ ॥ लोकोने अत्यंत श्रवण करावी ठे कीर्त्ति जेणे एवो
 अने महा वेगवालो एवो य पण एक उच्चैश्रवा नामनो (इंद्रनो) अश्व सारो, परंतु
 निरंतर चूंकता, कुरूपवाला अने घासने खानारा एवा अनेक टाड्डा (टड्ड) उण
 करीने शुं ? अर्थात् कांइ नहीं. ॥ ३४ ॥ आ लोकने विषे सर्व प्रकारना वैजव अने
 उच्चैःश्रवाः श्रावितकीर्तिरुच्चैरेको वरं सारजवोऽपि वाजी ॥
 धूर्णायमानैः संततं कुरूपैः, किं टारकैर्धासहरैरनेकैः ॥ ३४ ॥
 आराधितः श्रीजिनराजदेव, एकोऽपि दाताऽखिलचुक्तिमुक्तयोः ॥
 किं यद्दशेषैर्दृढरागरोषैः, संतोषितैर्नूरितैरपीह ॥ ३५ ॥
 एकोऽपि सिंहीतनयः समर्थः, सत्त्वाधिकः कुंजिघटाजिघाते ॥
 मुंताः शृंगाल्या बहवोऽप्यशक्ता, विन्यंत उच्चैः प्रतिसारमेयम् ॥ ३६ ॥
 मुक्तिने आपनारा एवा एक पण आराधन करेला जिनेश्वर प्रभु सारा, परंतु गाढ राग
 अने रोषवाला घणा एवा य पण संतोष पमाडेला यद्द अने शेषे करीने शुं ? अर्थात्
 कांइ नहीं. ॥ ३५ ॥ वली महा बलवालो एवो एक पण सिंहणनो पुत्र (सिंह)

गंस३जो.

॥ ४१ ॥

હસ્તિઝના કુંજસ્થલનો ધાત કરવામાં સમર્થ થાય છે; પરંતુ શીયાલનાં અશક્ત
 એવાં ઘણાંય બાલકો કૂતરા થકી પણ અત્યંત જય પામે છે. અર્થાત્ સિંહના સરખો
 પરાક્રમવાલો એક પણ પુત્ર સારો, પરંતુ શિયાલ સરખા અનેક પુત્રો કાંઈ કામના
 નહીં. ॥૩૬॥ હવે બે કાવ્યે કરીને સર્વ ગોલીઝ સાથે સ્વાધાર્થી થાણી પીડાનું વર્ણન
 કરે છે. સુલસાણ એ પ્રકારે વિચાર કરીને તે સર્વ ગોલીઝ એકી વચ્ચે સાથે જ

તથેતિ મૈત્વા સમકાલમેવ, સંપ્રાશિરેતા ગુટિકાઃ સમસ્તાઃ ॥

તાંસાં પ્રજાવેણ ચંચૂરુચ્ચૈર્ધાત્રિશદસ્યા ઉદરેઽય ગર્જાઃ ॥ ૩૭ ॥

તે વૈર્ધમાનાઃ સમકાલમેવ, ચંક્રુશ્ચ પીડામુદરેઽય તસ્યાઃ ॥

‘‘જોણપ્રમાણે કૈલશે’’ હિ સ્વારી, પાપચ્ચમાના કૈલશં’’ જિનત્તિ ॥૩૮॥

સ્વાધી. પઢી તે ગોલીઝના મ્હોટા પ્રજાવે કરીને એના ઉદરને વિષે વત્રીશ ગર્જા
 ઉત્પન્ન થયા. ॥ ૩૭ ॥ પઢી એકી વચ્ચે જ વૃદ્ધિ પામતા એવા તે ગર્જા, તેણીના ઉદ
 રને વિષે પીડા કરવા લાગ્યા. કહ્યું છે કે—વત્રીશ શેર અનાજ રાંધી શકાય એવા
 પાત્રમાં સોલ મણ અનાજ રાંધવા જણ, તો તે પાત્રને જ ફોડી નાંચે છે. ॥ ૩૮ ॥

सुलसा०

॥ ४२ ॥

हवे बे काव्ये करीने गर्ज संबंधी थएली पीडार्थी देवताने बोलाव्यो, ते कहे ठे. ज्यारे ए सुलसा गर्जनी पीडाने सहन करवाने समर्थ न थइ, त्यारे तेणीए फरीथी हरिणोगमेषी देवताने संज्ञास्थो. कारण के, गाढ अंधकार थए ठते सर्व जगत्ना जनोए सूर्य ज स्मरण कराय ठे. अर्थात् सर्व माणसो सूर्यने संज्ञारे ठे. ॥ ३९ ॥

यावद्वथां सोढुमियं न शक्ता, संस्मार देवं पुनरेव तावत् ॥

संस्मर्यते जास्कर एव यस्मात्, मूढे हुते सर्वजगज्जनेन ॥ ३९ ॥

सा नागपत्नी प्रविधाय कायोत्सर्गं समुदिश्य सुरं तदास्थात् ॥

तदीयसत्वेन पुनः संमेत्य, शीघ्रं समानीय करौ सं ऊचे ॥ ४० ॥

किं कार्यमार्ये पुनर्य जातं, मयैव साध्यं गुरुदेवजक्ते ॥

सा पारयित्वाथ जगाद सत्यं, स्वबुद्धिकृत्यं त्रिदशाय सर्वम् ॥ ४१ ॥

ते वखते नागसारथीनी स्त्री सुलसा गोलीउं आपनारा हरिणोगमेषी देवताने उद्देशीने कायोत्सर्ग करीने रही. जेथी ते देवताए तेणीना सत्वे करीने फरीथी तत्काळ पासे आवी बे हाथ जोडीने कहुं. ॥ ४० ॥ हवे एक काव्ये करीने देवता पोताना स्मरणनुं कारण

सर्ग३जो.

॥ ४२ ॥

पूठे ठे. हे आर्ये ! हे गुरुदेवजके ! वली आजे म्हाराथी ज साधी शकाय तेवुं बीजुं शुं काम आवी पड्युं ? ते सांजलीने, पढी सुलसाए कायोत्सर्ग पारीने सर्व पोतानी बुझिथी करेलुं कार्य साचेसाचुं देवताने कळुं. ॥ ४१ ॥ हवे वे काव्ये करीने देवता, सुलसाने अविचारुं काम करवाथी ठबको आपे ठे. देवताए कळुं. हे मुग्धे ! अरेरे !

स प्राह मुग्धे हँहहा त्वयेदं, विचार्य कार्यं न कृतं कुलीने ॥

दात्रिंशदेते तनया न विप्यंत्येवाधुना किंतु संमायुषस्ते ॥ ४२ ॥

पृथक्पृथक् चेदिमिकास्त्वमात्स्यः, सत्पुत्रदात्रीगुटिकाः समस्ताः ॥

पुत्रास्तदा ते पृथगायुषोऽमी, शौर्म्यसाराः कृतिनोऽनविप्यन् ॥ ४३ ॥

ते आ काम विचारीने करेलुं नथी. कारण के, हे कुलीने ! हमणां तने समान आयु प्यवाला आ बत्रीश पुत्रो उत्पन्न थशे ज. ॥ ४२ ॥ जो तें सत्पुत्रने आपनारी आ सर्व गोलीठ जूदी जूदी खाधी होत, तो त्हारा ए (उदरमां रहेला बत्रीश) पुत्रो जूदा जूदा आयुप्यवाला, महा शौर्यवाला अने विद्वान् यात. ॥ ४३ ॥

સુલસા

॥ ૪૩ ॥

હવે ઠ કાઠ્યે કરીને સુલસા જાગ્યનું પ્રવલપણું દેલાડે છે. એ પ્રકારની તે દેવતાની વાણી સાંજલીને જિનેશ્વરના વચનને વિષે પ્રવીણ એવી સુલસાએ કહ્યું. હે દેવ ! જીવે જે કર્મ (પૂર્વે) જેવી રીતે બાંધ્યું હશે, તે કર્મ તેવી જ રીતે (તે) જોગવેજ છે. ॥ ૪૪ ॥ આ સંસાર વાસમાં કરેલાં કર્મ મગના દાણામાં પેસીએ, તો પણ જોગવ્યા વિના ઘૂટતાં નથી.

મૌર્વાણવાણીમિતિ તાં નિશમ્ય, બંનાણ સાં જૈનવચઃપ્રવીણા ॥

જીવેન યત્કર્મ યથૈવ વૈદં, તથૈવ તંજુજ્યત એવ દેવ ॥ ૪૪ ॥

સંસારવાસે કૃતકર્મણોઽન્ન, મુજપ્રવિષ્ટૈરપિ બુદ્ધ્યતે ન ॥

નો ચેત્પરીક્ષિઃ સંલિલાંતરેકસ્તંજસ્થસૌધૈપિ કથં વિપન્નઃ ॥ ૪૫ ॥

યન્નૈવ જાવ્યં જવતીહ તન્ન, તન્નાન્યથા યસ્ય યદસ્તિ જાવ્યમ્ ॥

પ્રત્યક્ષમેકસ્ય યતોઽસ્તિ લાંજઞદઃ પરસ્યૈવ તત્તો યતઃ સ્થાત્ ॥ ૪૬ ॥

જો એમ ન હોય તો, જલના મધ્યજાગને વિષે એક સ્તંજના મહેલ ઉપર રહેલો એવોય પણ પરીક્ષિત રાજા કેમ મૃત્યુ પામ્યો. ? અર્થાત્ કરેલું કર્મ જોગવ્યા વિના ક્યારે પણ ઘૂટતું નથી. ॥ ૪૫ ॥ આ લોકને વિષે જે પુરુષને જે કાંઈ પણ થવાનું નથીજ સૃજ્યું,

સર્ગ૩જો.

॥ ૪૩ ॥

તેને તે કાંઈ પણ થતું નથી, અને જે પુરુષને જે કાંઈ થવાનું સૃજ્યું છે, તે થયા વિના રહેતું નથી. કારણ કે, એક પુરુષને જે વસ્તુથી પ્રત્યક્ષ લાજ છે, તે જ વસ્તુથી વીજા પુરુષને હાની થાય છે. ॥૪૬॥ મનુષ્યોને જેવા પ્રકારની જીવિતવ્યતા હોય, તેવા જ પ્રકારની તેને મતિ થાય છે, અને સહાય્ય પણ તેવી જ મળે છે. જો એમ ન હોય તો પરમ

સંપદ્યતે 'સૈવં મંતિર્જનનાં, તાદૃક્ સંહાયા અપિ 'સંનવંતિ ॥

યાદૃક્સ્વરૂપા જીવિતવ્યતાંસ્તિ, નો 'ચેત્કેયં 'દીવ્યતિ ધર્મજોડંપિ ॥૪૭॥

ગુણાનિરામો યદિ રામચંડો, રાજ્યૈકયોગ્યોડંપિ વનં જંગામ ॥

'વિદ્યાધરઃ શ્રીદશકંધરશ્ચૈત્, પ્રનૂતદારોડંપિ જંહાર 'સીતામ્ ॥ ૪૮ ॥

ધાર્મિક ધર્મનો પુત્ર યુધિષ્ઠિર પણ શા માટે દ્યૂત રમે ? અર્થાત્ જેવું જાગ્ય તેવી જ બુદ્ધિ ઉત્પન્ન થાય છે. ॥ ૪૭ ॥ વક્ષી જો ગુણોં કરીને મનોહર અને રાજ્યને યોગ્ય એવા રામ ચંદ્ર પણ વન પ્રત્યે ગયા, તો ઘણી સ્ત્રીઠં ઠતાં પણ વિદ્યાધર એવા રાવણે સીતાનું હરણ કર્યું. અર્થાત્ એ સર્વ જાગ્યના આધીનપણાથી જ થયું છે. ॥ ૪૮ ॥

સુલસા

॥ ૪૪ ॥

તે કારણ માટે હે ધર્મના અનુરાગી હરિણેગમેષિ ! હું શોક કરતી નથી, તેમ વિસ્મય પણ પામતી નથી. કેમ કે, આલોકને વિષે બુદ્ધિ કર્મને અનુસરનારી છે, એમ હું માનું છું. જેથી માણસ નિશ્ચે જ્ઞાન્યમાં લેખેલી વસ્તુને પામે છે. ॥૪૫॥ હવે બે કાવ્યે કરીને સુલસા પોતાના ગર્જની પીડા નિવૃત્ત કરવાનું કહે છે. માટે હે દેવ ! જો ત્હારી કાંઈ પણ ધર્માનુરાગિન્ હરિણેગમેષિસ્તસ્માન્ન શૌચામિ નં વિસ્મયે ચ ॥

કર્માનુગા બુદ્ધિરિદેતિ મન્યે, પ્રાપ્તવ્યમોપોતિ જનૌ ^{૧૪}હિ નૂનમ્ ॥ ૪૫ ॥

તેદેવ કાચિત્તૈવ શક્તિરસ્તિ, પીડાં મદીયાં હર સંત્વરં ત્વમ્ ॥

^{૧૩}નો ^{૧૩}ચેન્નિજં ^{૧૬}મંદિરમાંશુ યાંહિ, ^{૨૩}જોદ્યે સ્વયં ^{૧૬}કર્મકૃતં સ્વયં તું ॥ ૪૫ ॥

ઇત્યુક્તવત્યાઃ સંહસૈવ તસ્યા, હૃત્વા વ્યથાં તામુદરોન્નવાં સઃ ॥

આશાઃ સમસ્તા અપિ ^{૧૧}દેહકાંત્યા, પ્રપૂરયન્નાત્મપદં જંગામ ॥ ૪૬ ॥

શક્તિ હોય, તો તું મ્હારી પીડાને તત્કાલ નાશ કર, અને જો ત્હારી શક્તિ ન હોય તો જટ પોતાને મંદિર (દેવલોકે) પાળો જા. કારણ કે, મ્હારું કરેલું કર્મ હું પોતે જ જોગવીશ. ॥ ૪૫ ॥ એ પ્રકારે કહેતી એવી તે સુલસાના ઉદરમાં થઈ તે પીડાને

સર્ગ૩જો.

॥ ૪૪ ॥

તત્કાલ નાશ કરીને તે નૈગમેષી દેવ પોતાના દેહની કાંતિય કરીને સર્વ દિશાઝને
પણ પૂર્ણ કરતો ઢતો (પ્રકાશ કરતો ઢતો) પોતાને સ્થાનકે (સ્વર્ગને વિષે) ગયો.
॥૫૧॥ પઢી વિશેષે કરીને ધર્મમાં તત્પર, સ્થિતિને જાણનારી અને સખીઝ કરીને સહિત
એવી તે નાગસારથીની સ્ત્રી સુલસા પણ સ્થિર એવા સુખકારી પોતાના ગર્જને સુખે કરીને
હિતકારી અને નિયમિત એવા પથ્ય ઝોજને કરીને પોષણ કરવા લાગી. ॥૫૨॥ હવે

સા નાગકાંતાપિ સુંખં સુંખેન, 'વિશેષતો ધર્મપરા સ્વર્ગર્જમ્ ॥

'હિતૈર્મિતૈઃ' 'પોષયતિસ્મ પંથ્યૈઃ', 'સ્થિરં' 'સ્થિતિજ્ઞા સહિતા સંખીજિઃ ૫૨

અર્શાષ્ટમાદૈઃ સહિતેષુ માસસુ, નવપ્રમાણેષુ ગંતેષુ યુક્તાઃ ॥

આસન્નસંસ્થે પરિવારવર્ગે, શુઝે મુહૂર્તે શુઝજાવયુક્તે ॥ ૫૩ ॥

ત્રણ કાઢ્યે કરીને ઝત્પન્ન થયેલા પુત્રોનું વર્ણન કરે ઢે. પઢી અનુક્રમે સાડાસાત દિવ
સ સહિત નવ મહિના ગણ ઢતે, પરિવારવર્ગ પોતાની પાસે ઢેઢે ઢતે શુઝ જાવ યુક્ત એવા
શુઝ મુહૂર્તને વિષે યોગ્ય એવા જાણે કોઈ કામને લીધે ંકઢા થયેલા વ્યંતરોના
ંડ્રોજ હોયની ! અથવા તો વત્રીશ લક્ષણોના અધિષ્ઠાયક દેવતા જ હોયની ! વલ્લી

સુલસા

॥ ૪૫ ॥

મૂકી દીધી છે સૌધર્મ દેવલોકના વૈમાનોની લક્ષસંખ્યા જેમણે એવા જાણે કોઈ
શક્તિ વિશેષ દેવતા જ હોયની ! એવા તે અત્યંત પોતાના દેહની કાંતિએ કરીને તેજ
રહિત કરી નાંખ્યા છે ઘરના દીવાડું જેમણે એવા શ્રેષ્ઠ વત્રીશ પુત્રોને સમાધિવાલી તે

કાર્યાત્કુતશ્રિન્મિલિતા^{૧૫} ઈવંજાસ્તે^{૧૬} વ્યંતરાણામિવ^{૨૦} લૈક્ષણેશાઃ ॥

વિમુક્તસૌધર્મવિમાનલક્ષસંખ્યાઃ^{૨૧} શૈલાકાત્રિદશા^{૨૨} ઈવાંથ ॥ ૫૪ ॥

દ્વાત્રિંશદિંચૈર્નિજદેહદીપ્ત્યા,^{૨૬} નિસ્તેજિતાશેષગૃહપ્રદીપાઃ^{૨૭} ॥

તૈયા પ્રેસૂતાઃ^{૨૮} સૈમકાલમેવ,^{૩૪} સૈમાધિમત્યા^{૩૫} તૈનયાઃ પ્રેશસ્તાઃ ॥ ૫૫ ॥

નાગસ્તર્દાદાત્સુતજન્મહર્ષાધર્ધાપનં^{૩૬} માર્ગણચેટિકાન્યઃ ॥

સુવર્ણરત્નાનિ^{૩૭} બંદૂનિ યસ્માત્,^{૩૮} સર્વેડપિ^{૩૯} લોજા^{૪૦} અનુપુત્રલાજમ્ ॥ ૫૬ ॥

સુલસાણે એકી વચ્ચે જ જન્મ આપ્યો. ॥૫૩॥૫૪॥૫૫॥ હવે સાત કાઠ્યે કરીને વધાઈ
મહોત્સવનું વર્ણન કરે છે. તે વચ્ચે નાગસારથીયે પુત્રજન્મના હર્ષથી માગણ અને
દાસીઝને વધાઈ રૂપ ઘણાં સુવર્ણ અને રત્નો આપ્યાં. કારણ કે, બીજા સર્વે લાજો પુત્ર

સર્ગ૩જો.

॥ ૪૫ ॥

લાજ પઠીના છે. અર્થાત્ પુત્રલાજથી ડંઠા છે. ॥ ૫૬ ॥ દિશાઝના અંતનાગમાં વિશ્રાં
તિ પામ્યો છે મૃદંગનો નાદ જેને વિષે એવું, જેરી (નોબત) ના શબ્દે કરીને યુક્ત છે
શંખના નાદ જેને વિષે એવું, તેમ જ નૃત્ય કરતી ઈવી વેશ્યાઝે કસ્યો છે આનંદ જેને
વિષે એવું અને બીજા વેષોએ કરીને અર્થાત્ લોકોએ શરીરને વિષે ધારણ કરેલા વસ્ત્ર
અને અલંકારોની શોજાએ કરીને આપ્યો છે મનને હર્ષ જેણે એવું (નાગસારથીએ

^૧દિગંતવિશ્રાંતમૃદંગનાદં, ^૨જેરીરવૈર્મિશ્રિતશંખનાદમ્ ॥

^૩નૃત્યધ્રુવારકૃતપ્રમોદં, ^૪વેષાંતરૈર્દત્તમનોવિનોદમ્ ॥ ૫૭ ॥

^૫સુવાસિનીમંગલગીતગાનં, ^૬વિત્તાનુસારેણ ^૭વિત્તીર્ણદાનમ્ ॥

^૮કાર્યાતિરાઽપ્રેરિતકિંકરૌઘં, ^૯સ્વપૂજ્યપૂજાકરણૈરમોઘમ્ ॥ ૫૮ ॥

શ્રેષ્ઠ વર્ણાપન કરાવ્યું) ॥ ૫૭ ॥ સુવાસણ સ્ત્રીઝે કસ્યું છે માંગલિક ગીતોનું ગાન
જેને વિષે, વહ્ની નાગસારથીએ પોતાના ડ્રવ્યને અનુસારે આપ્યું છે દાન જેને વિષે, તે
મજ જૂદા જૂદા કાર્યોમાં પ્રેર્યા છે અનુચરોના સમૂહો જેને વિષે, અને પોતાને પૂજ્ય
એવા તીર્થંકર અથવા સાધુ વિગેરેની પૂજાએ કરીને સફલ એવું (નાગસારથીએ શ્રેષ્ઠ

સુલસા૦

॥ ૪૬ ॥

વર્ઙ્ગપન કરાવ્યું.) ॥ ૫૬ ॥ ગાયન કરી રહ્યા છે અનેક વંદિજનો જેને વિષે, જાણાઈ રહ્યાં છે અનેક ધર્મશાસ્ત્ર જેને વિષે, આમ તેમ ફરી રહ્યા છે અનેક વંધુજનો જેને વિષે, તેમજ શુદ્ધ કસ્યાં છે અનેક ગુપ્ત ઘર જેને વિષે, એવું (નાગસારથીએ શ્રેષ્ઠ વર્ઙ્ગપન કરાવ્યું.) ॥ ૫૭ ॥

પાપાધ્યમાનામિતવંદિલોકં, વૌવચ્યમાનામિતધર્મશાસ્ત્રમ્ ॥

અટાઢ્યમાનામિતવંધુવર્ગં, સંશોધ્યમાનામિતગુપ્તિગેહમ્ ॥ ૫૭ ॥

ઉન્નિન્નયૂપં કૃતસંઘપૂજં, કૃતોત્સવં શ્રીજિનમંદિરેષુ ॥

પ્રદીયમાનાજ્યગુહં ગૃહેષુ, પ્રવિશ્યમાનાક્તપાત્રરમ્યમ્ ॥ ૬૦ ॥

સંજોજ્યમાનાગતસર્વલોકં, તાંબૂલદાનેન વિધૂતશોકમ્ ॥

આવર્જિતોત્સારિતચિત્તરોષં, સંતપાત્રદાનૈર્વિહિતાન્યતોષમ્ ॥ ૬૧ ॥

જિનમંદિરોમાં કસ્યો છે ઉત્સવ જેને વિષે, તેમ જ ઘરોને વિષે વેંચ્યાં છે ઘી ગોલ જેને વિષે અને વધામણી નિમિત્તે આવતાં એવાં ચોખાનાં પાત્રોએ કરીને રમ્ય એવું (નાગસારથીએ શ્રેષ્ઠ વર્ઙ્ગપન કરાવ્યું.) ॥ ૬૦ ॥ જોજન કરાવ્યું છે આવેલા સર્વ લોકને

સર્ગ૩જો.

॥ ૪૬ ॥

જેને વિષે, તાંબૂલના દાને કરીને દૂર કસ્યો છે શોક જેને વિષે, વહ્લી વિનયથી ત્યાગ કસ્યો છે ચિત્તનો રોષ જેને વિષે અને સત્પાત્રને આપેલાં દાને કરીને કસ્યો છે અન્ય પુરુષોને સંતોષ જેને વિષે એવું (નાગસારથીએ શ્રેષ્ઠ વર્ધાપન કરાવ્યું.) ॥ ૬૧ ॥
રથિકોમાં મુખ્ય અને ગોત્રજનોને સન્માન કરવામાં કુશલ એવા તે નાગ નામના સા

સં નાગનામા રથિકેષુ મુખ્યો, દાયાદસન્માનવિધાનદક્ષઃ ॥

વિપદ્સંલક્ષિતશોકતાનં, વર્ધાપનં સારમંકારયં ॥ ૬૨ ॥

ક્રમાગતે દ્વાદશવાસરેઽથ, સંજોગ્ય સન્માન્ય ચં ગોત્રવૃદ્ધાન્ ॥

નામાનિ તેષ્યઃ પિતરૌ સુતેષ્યોઽમી દેવદત્તા ઇતિ તૈર્વાદત્તામ્ ॥ ૬૩ ॥

રથીએ જે કરવાથી તેના શત્રુઝનો શોક જોવામાં આવતો હતો, એવું શ્રેષ્ઠ વર્ધાપન કરાવ્યું. ॥૬૨॥ હવે એક કાવ્યે કરીને તેના પુત્રોનાં નામ પાડે છે. પછી અનુક્રમે આવેલા ચારમે દિવસે ગોત્રના વૃદ્ધ પુરુષોને જમાડી અને સન્માન આપીને તે માતા પિતા (સુલસા અને નાગસારથીએ) તે પુત્રોનાં “ આ દેવદત્તા ” એવાં નામ આપ્યાં. ॥૬૩॥

सुखसा०

॥ ४७ ॥

हवे पांच काव्ये करीने पुत्रोनी बाह्यावस्थानुं वर्णन करे ठे. एकेक पुत्र प्रत्ये प्रेरे
ह्री एवी पांच पांच धावमाताजए करीने अधिक पालन कराता एवा ते सर्वे पुत्रो
दिवसे दिवसे देवकुमारनी पेठे वृद्धि पामवा लाग्या. ॥ ६४ ॥ पढी घुघुर शब्द क
रनारा ते सर्वे कुमारो जेम जेम पृथ्वी उपर पोताना पग मूकवा लाग्या, (अर्थात्
प्रत्येकमायोजितपंचपंचधात्रीनिरुद्धैः प्रतिपाल्यमानाः ॥

दिनेदिने र्द्धिर्मवापुरते, सर्वे कुमारा इव देवपुत्राः ॥ ६४ ॥

पदं वितेनुर्जुवि ते कुमारा, यथायथा घुघुरशब्दकाराः ॥

तथातथाञ्चैः पितृमातृचित्ते, हर्षप्रकर्षाः पदमोदधुश्चैः ॥ ६५ ॥

तेषां तथा मन्मथवाग्विशेषाः, शोश्रूयमाणा व्यतरन् प्रमोदम् ॥

सुवेणुवीणामधुकोकिलानां, स्वरा यथा कर्णविषीवज्जुवुः ॥ ६६ ॥

चालवा लाग्या) तेम तेम माता पिताना चित्तने विषे हर्षेना समूहोए म्होदुं स्था
नक कखुं. अर्थात् तेथी माता पिता अत्यंत हर्षे पामवा लाग्या. ॥ ६५ ॥ ते कुमा
रोनी बारंवार संजलाती एवी मनने मथन करनारी वाणीज तेवी रीते हर्षेने विस्ता

सर्गइजो.

॥ ४७ ॥

રતી હતી કે, જેવી રીતે શ્રેષ્ઠ વાંસડી, વીણા અને વસંત ઋતુમાં કોયલ એ ત્રણેના શબ્દો પણ કાનને વિષે જેર રૂપ થયા. ॥ ૬૬ ॥ પઢી માતા પિતાએ પાંચ વર્ષની ઝમ્મરવાલા થયેલા અને વિનીત એવા તે કુમારો (જણાવવા માટે) જણાવનાર પંક્તિ તને સોંપ્યા. કહ્યું છે કે— જાતિવંત મણિયો પણ વૈકટિક નામના શસ્ત્રથી ઘસાણેલા

તે પંચવર્ષપ્રમિતા વિનીતાઃ, સંમર્પિતાઃ પાઠકપંક્તિસ્ય ॥

ઉત્તેજિતા વૈકટિકેન હિ સ્યુર્નૈર્મલ્યજાજો મણયોઽપિ જાત્યાઃ ॥ ૬૭ ॥

કલાઃ સમસ્તા અપિ તાન્ કુમારાન્, પ્રત્યેકમેકં ડુતમેવ વંન્નુઃ ॥

ગંગાતટાનીવ મરાલમાલા, દ્વાલિમાલા વિકચાંબુજાનિ ॥ ૬૮ ॥

ઠતાં વિશેષ ઉજ્જ્વલ થાય છે ॥ ૬૭ ॥ જેમ હંસોની માલા ગંગાના તટને અને ઝમરોની માલા પ્રફુલ્લિત થયેલા કમલોને વરે છે, તેમ સર્વ કલાઈ પણ તે કુમારોને પ્રત્યેકને તત્કાલ જ વરી. અર્થાત્ તે સર્વ કુમારોએ થોડા કાલમાં પુરુષની વ્હોતેર કલાનો અન્યાસ કર્યો. ॥ ૬૮ ॥

સુલસા૦

॥ ૪૬ ॥

હવે સાત કાવ્યે કરીને તે કુમારોની યુવાવસ્થાનું વર્ણન કરે છે. સર્વ પ્રકારના
દંત્ર અને આયુધના યુદ્ધને વિષે નિપુણ, રણજૂમિમાં શત્રુઝના પક્ષને નાશ કરનારા,
ઉત્તમ જ્ઞામ્યવાલા, અવસ્થાએ કરીને સમાન અને શ્રી શ્રેણિક રાજાને પણ માન્ય એવા
(તે સર્વે કુમારો પ્રધાન યૌવનને પામ્યા.) ॥ ૬૯ ॥ શ્રેષ્ઠ ધર્મકલામાં ચતુર, જિને

સર્ગ૩જો.

સમસ્તદંત્રાયુધયુદ્ધદક્ષાઃ, સંગ્રામજૂમૌ નિહતારિપક્ષાઃ ॥

સૌજ્ઞામ્યસારા વૈયસા સમાનાઃ, શ્રીશ્રેણિકસ્યાંપિ નૃપસ્ય માન્યાઃ ॥ ૬૯ ॥

સર્વેઽપિ સંધર્મકલાવિદગ્ધા, જિનેઽપૂજાગુરુજત્ત્યમુગ્ધાઃ ॥

સંલક્ષણૈર્લક્ષિતદેહજાગા, માનપ્રમાણોન્મિતિજાવિતાંગાઃ ॥ ૭૦ ॥

શ્વરની પૂજા અને ગુરુની જાતિમાં પ્રવીણ, ઉત્તમ લક્ષણોએ કરીને અંકિત (યુક્ત)
હે દેહજાગ જેમના અને યોગ્ય પ્રમાણની (સાત હાથ અથવા એકસોને આઠ આંગુ
લ) ઝંચાણ કરીને સુશોજિત છે અંગ જેમનાં એવા (તે સર્વે કુમારો પ્રધાન યૌવન
ને પામ્યા.) ॥ ૭૦ ॥

॥ ૪૬ ॥

निर्मल मनवाला, सज्जन पुरुषोना मनने आनंद आपनारा, याचकोने दान आप
नारा, परस्पर प्रीति ए करीने बांध्यां ठे चित्त जेमणे अने परोपकारने माटे ज एकतुं
कखुं ठे एक ड्रव्य जेमणे एवा (ते सर्वे कुमारो प्रधान यौवनने पाम्या.) ॥७१॥ पढी

स्वभाशया सज्जनमानसानामानंददा मार्गणदत्तदानाः ॥

परस्परप्रीतिनिवृत्तिः, परोपकारप्रगुणैकचित्ताः ॥ ७१ ॥

संपूर्णलावण्यसुधानिधानं, रामालिनेत्रांजलिपीयमानम् ॥

त्रिवर्गसंसाधनसावधानं, ते यौवनं प्रापुरेथ प्रधानम् ॥ ७२ ॥

रंजोपमाना वयसा समानाः, कुलीनकन्याः सजिनं सहस्रम् ॥

ताभ्यां पितृभ्यां परिणयितास्तैः, सर्वैः कुमारैर्महता महेन ॥ ७३ ॥

ते कुमारो संपूर्ण लावण्य रूप अमृतना जंमार, स्त्रीजं पोटाना नेत्र रूप अंज
ली ए करीने पान कराता अने त्रिवर्ग (धर्म, अर्थ अने काम) ना साधनने विषे सा
वधानचूत एवा प्रधान यौवनने पाम्या. ॥ ७२ ॥ पढी ते माता पिता (सुल्लसा अने

सुखसा०

॥ ४ए ॥

नागसारथी) ए, ते सर्वे कुमारोने म्होटा उत्सववडे रंजा सरखी उपमावाली, समान वयवाली एवी (एकेक पुत्रने बत्रीश बत्रीश एम) एक हजारने चोवीश कुलीन कन्याउं
(शार्दूलविक्रीडितं वृत्तम्)

परणावी ॥७३॥ पोताना रूपे करीने जगत्ने जीतनारा कामदेवना सरखी महा कांतिवाला,

ते सर्वे निजरूपनिर्जितजगत्कामप्रकामत्विषः,
श्रीमहेणिकनूपतेः सहचरा रक्षा युता रेजिरे ॥
सौख्यांनौधिनिमग्ननीतिनिपुणाः स्नेहानुविशंतरा,
स्त्रायकत्रिंशकदेवता इव मंहीपीठेऽवतीर्णा नवाः ॥ ७४ ॥

श्रीमान् श्रेणिक राजाना सहचरो (साथे फरनारा), सुख रूप समुद्रमां बूड्या ठतां पण नीतिमां निपुण अने स्नेहथी विंधाई गयां ठे (परस्पर) अंतःकरण जेमनां एवा ते सर्वे कुमारो श्रेणिक राजाए करीने युक्त ठता जाणे पृथ्वीना पीठ उपर अवतरेखा न वीन त्रायत्रिंशक नामना देवताउंज होयनी ! एम शोजता हता. ॥ ७४ ॥

सर्ग३जो.

॥ ४ए ॥

पोतानी मरजी प्रमाणे वन, वाव्य, पर्वत अने नदीना तीरने विषे बांध्यो ठे आदर जेमणे,
हस्ति तथा अश्वोनी खेलनकला अने दंरु तथा आयुधने विषे धुरंधर, म्होटां म्होटां
स्तोत्र, कविनां काव्य, नाटक अने कथा संवंधी ग्रंथोना अर्थना विचारमां तत्पर एवा

स्वहृदं वैनवापिकानगनदीतीरेषु बैशादराः,
सर्वे ते गजवाजिखेलनकलादंमायुधेषूचुराः ॥
सूक्तालीकविकाव्यनाटककथाग्रंथार्थचिंतापराः,
कालं^{१३} निर्गमयां^{१४}बभूवुरनघा^{१५} दौगुंदका^{१६} वामराः^{१७} ॥ ७५ ॥

पुण्यवान् ते सर्वे कुमारो जाणे दौगुंदक देवताज होयनी ! एम कालने निर्गमन करता
हता. ॥ ७५ ॥ इत्यागमिक श्रीजयतिप्रसूरिविरचिते सम्यक्त्वसंज्ञवनाग्नि महाका
व्ये सुखसाचरिते सुतजन्मोत्सवो नाम तृतीयः सर्गः ॥

सुलसा०

॥ ५० ॥

सर्ग ४ थो.

(वंशस्थवृत्तम्)

हवे मनोहर किछ्वाथी सुशोजित, विशाल सनायहवाली अने श्रेष्ठ एवी विशाला
नामनी नगरी ठे. जे नगरीने विषे अर्थात् जे नगरीना फरती समुद्रना सरखी

ईतश्च ^१वैशाख्यजिधा ^२पूरी ^३वैरा, ^४विशालशालास्ति ^५सुशालमालिनी ॥

^६तमालतालीवनराजिराजिता, ^७विजाति ^८यंत्रांबुधिवत्सुखातिका ॥ १ ॥

^९मदोद्धतारिक्तयितारिसंगरे, ^{१०}बन्धूव ^{११}तस्याः ^{१२}किल ^{१३}चेटको ^{१४}नृपः ॥

^{१५}यदीय ^{१६}एकोऽपि ^{१७}संपत्कमार्गणो, ^{१८}विपत्कलहं ^{१९}विदधाति ^{२०}वेध्यताम् ॥ २ ॥

ताल अने तमालना वननी पंक्तिथी सुशोजित एवी म्होटी खाइ शोन्नी रही ठे. ॥१॥

जेनुं एक पण पीठावाहुं बाण, लाखोगमे शत्रुने बींधी नांखतुं हतुं एवो अने
शत्रुजना युद्धमां मदोन्मत्त शत्रुजनो नाश करनारो ते नगरीनो निश्चे चेटक नामनो
राजा हतो. ॥ २ ॥

सर्ग४थो.

॥ ५० ॥

ते वखते ए चेटक राजाने पोताना स्वरूपे करीने तिरस्कार करी ठे नागकन्या जेणी
 ए एवी, जिनेश्वर जगवाने कहेला तत्त्वार्थना विचारमां आदरवाली, उत्तम लक्षण
 वाली, सर्व प्रकारनी कलामां निपुण, निरंतर शृंगाररसना एक मंदिर रूप, मनोहर,
 उंने तदास्तोऽस्य सुंते कुंमारिके, स्वरूपनिर्जत्सितनागकन्यके ॥
 सुंवासिनीपंचसुतान्युंत्तरे, जिनेऽतत्त्वार्थविचारसादरे ॥ ३ ॥
 सलक्षणे सर्वकलाविचक्षणे, सदैव शृंगाररसैकमंदिरे ॥
 मनोहरे यौवनजारजंगुरे, सुंजेष्टिकाचिह्नणके अंजिख्यया ॥ ४ ॥ युग्मम्.
 अथान्यदा कांपि तपस्विनिब्रुवा, त्रिदंमकुंजीजलपीठिकाधरा ॥
 सुंधातुरक्तांबरधारिका शिखान्विता स्वशास्त्रार्थविशेषपोषिका ॥ ५ ॥
 यौवनना जारे करीने रम्य अने सुवासिनी एवी पांच पुत्रीउं पढीनी सुज्येष्टा अने चि-
 ह्मणा नामनी वे कुमारिका पुत्रीउं हती. ॥ ३ ॥ ४ ॥ हवे एकदा त्रिदंम, कमंमल्लु, ज
 ल अने राजना आसनने धारण करनारी, सुधातु (गेरु) श्री रंगेलां रातां वस्त्रने धा

१ प्रभावती, शिवा, मृगावती, ज्येष्टा अने पद्मावती.

सुखसा०

॥ ५१ ॥

रण करनारी, शिखावाली, पोताना शास्त्रार्थनुं विशेषे पोषण करनारी अने तपस्विनी
जमां वाचाल एवी कोइक परिव्राजिका, पोताना— कन्याजना अंतःपुरनी मध्य सज्जामां
सुखथी बेठेली, सखीजथी वींटायली अने हर्षवाली ते (सुज्येष्ठा अने चिह्वाणा ए)
बन्ने कुमारीकाजनी पासे अकस्मात् आवी. ॥५॥६॥ पठी ते तपस्विनी पोतानी मेळे तेम

तयोरैकस्मादुपविष्टयोः सुखं, स्वकन्यकांतःपुरमध्यसंसदि ॥

सखीजिरीवेष्टितयोः प्रहृष्टयोः, पुरः परिव्राजिकिका संमाययौ ॥६॥ युग्मम् ।

स्वयं समादाय तदंतरासनं, शौचमेषा निजधर्ममादिशत् ॥

१० निशम्यमानः ११ किल बोलमानसे, १२ विज्ञाति रम्यो न तु यो १३ विपश्चिताम् ॥

१४ निशम्य षष्ठी परमार्हती सुता, तदुक्तमंतर्ज्वलिता क्रुधा चृशम् ॥

जगाद नो जीवदयां विहाय यद्विधियते १५ शौचमशौचमेव तत् ॥ ७ ॥

नी मध्ये आसन उपर बेसीने पवित्रता युक्त पोताना धर्मनो उपदेश देवा लागी. जे धर्म
सांजळ्यो ठतो निश्चे मूर्ख लोकोना चित्तने विषे ज शोजतो हतो; परंतु विद्वान् पुरु
षोने रम्य लागतो नही. ॥७॥ परिव्राजिकाए कहेलां वचनने सांजळीने परम अरिहं

सर्ग४थो.

॥ ५१ ॥

ત પ્રજુની જત્ત એવી ચેટક રાજાની ઠઠી પુત્રી સુજ્યેષ્ઠા, ક્રોધથી અત્યંત મનમાં બ
લતાં ઠતાં કહ્યું. શ્રે ! તું જીવદયાને ત્યાગ કરીને, જે પવિત્રતા કરે છે, તે અપવિત્રતા
જ છે. અર્થાત્ જીવદયા એજ પવિત્રતા છે. ॥ ૬ ॥ આલોકને વિષે દયા વિના આચ
રેલું દેવ અને ગુરુના ચરણનું પૂજન, તપ, ક્રમા, જ્ઞાન, જપ અને (લોકોને કરેલો)

દેયાં વિના દેવગુરુક્રમાર્ચનં, તપઃક્રમાસ્નાનજપોપદેશનમ્ ॥

વિનિર્મિતં સર્વમંપીદ નિષ્ફલં, વિજ્ઞાતિ નૌ કર્ષણવદિના જલમ્ ॥ ૭ ॥

દેયૈવ મૂલં કિલ ધર્મજૂરુહો, વિધીયતે સા સુતરામંચંકિતા ॥

દેયાં વિના ધર્મફલૈર્ન યુજ્યતે, યંતઃ સમૂલઃ ફલતીહ પાદપઃ ॥ ૮ ॥

ઉપદેશ નિષ્ફલ એવું એ સર્વ પણ જલ વિનાની સેતીની પેઠે શોષતું નથી. ॥૭॥ દયા એ
જ નિશ્ચેધર્મ રૂપ વૃક્ષનું મૂલ કહેલું છે. માટે અત્યંત અચંકિત એવી તે દયાને જ પા
લવી. કારણ કે, દયા રૂપ મૂલ વિના ધર્મ રૂપ વૃક્ષનાં ફલો મલતાં નથી. કેમ કે,
આલોકને વિષે મૂલવાળું વૃક્ષજ ફલે છે. ॥ ૮ ॥

સુલસા

॥ ૫૨ ॥

અહો! ગાલ્યા વિનાના અને અત્યંત જીવોથી વ્યાપ્ત એવા નદીના અને તલાવના જલને
 વિષે નિરંતર સ્નાન કરનારા અને ગેરુથી રંગેલાં રાતાં વસ્ત્રોને ધારણ કરનારા જલશૂ
 કરોના હૃદયમાં તે દયા ક્યાંથી હોય? અર્થાત્ નજ હોય. ॥ ૧૧ ॥ આલોકને વિષે
 જો કે, આ શરીર જલના ક્રોડો ઘડાથી ધોણ અને માટીવડે ઘસીએ, તો પણ નિરં
 ઞ્ગાલિતે જીવસમાકુલે મૃશં, નદીતટાકાંજસિ મંજ્ઞતાં સદા ॥
 દયા કુંતઃ સૌ જલપોત્રિણામહો, કષાયરક્તાંબરધારિણાં હંદિ ॥ ૧૨ ॥
 હૃદયં શરીરં જલકુંજકોટિજ્જિર્નિમજ્યતે યદ્યપિ ધૂણ્યતે મૃદા ॥
 તંથાપિ નાંતર્જવતીહ નિર્મલં, સદા સુરાનાંમિર્વાર્ચિતં મલૈઃ ॥ ૧૩ ॥
 જલૈરનેકૈરપિ હૃષ્ટમાંતરં, શરીરિણાં શુદ્ધ્યતિ નૈવ કંહિંચિત્ ॥
 પ્રજૂતતીર્થસ્નપિતાંપિ તુંબિકા, કંદુત્વમૌઞ્ઞં યથા પ્રિયાર્પિતા ॥ ૧૪ ॥
 તર મલથી લિંપાયલા મચના પાત્રની પેઠે અંદર શુદ્ધ થતું નથી. ॥ ૧૨ ॥ જેમ ઘણાં
 તીર્થને વિષે સ્નાન કરાવેલી અને સ્વામીએ અર્પણ કરેલી અર્થાત્ મિષ્ટ જલથી સિંચન
 કરેલી એવી તુંબડી પોતાની કડવાશને ત્યાગ કરતી નથી, તેમ પ્રાણીઓનું હૃદય (અપ

સર્ગ૪થો.

॥ ૫૨ ॥

વિત્ર) એવું અંતર (હૃદય) ઘણાય જલે કરીને ક્યારે પણ શુદ્ધ થતુંજ નથી. ॥ ૧૩ ॥
 કહ્યું છે કે—યમ નિયમ રૂપ જલથી પૂર્ણ, સત્ય રૂપ પ્રવાહવાલી, શીલવ્રત રૂપ તટવાલી
 અને દયા રૂપ તરંગોવાલી આત્મા રૂપ નદી છે. હે પાંડુપુત્ર ! તે નદીને વિષે સ્નાન
 કર. કારણ કે, અંતરાત્મા જલથી શુદ્ધ થતો નથી. અર્થાત્ અંતરાત્મા તો ઉપર કહે
 લી નદીના જલથી જ પવિત્ર થાય છે. ॥ ૧૪ ॥ હે પરિવ્રાજિકે ! પાપી મનુષ્યો

આત્મા નંદી સંયમતોયપૂર્ણા, સંત્યાવહા શીલતટા દયોર્મિઃ ॥

તત્રાંનિષેકં કુરુ પાંડુપુત્ર, ન વારિણા શુદ્ધયતિ ચાંતરાત્મા ॥ ૧૪ ॥

અથે જલે યંક્રિયતે નિમજ્જનં, સંપાપદેહૈર્નિજપાપમુક્તયે ॥

નિબોધ રંક્તાદિ પેટસ્ય ધોવનં, તેદંત્ર રંક્તાંનસિ શુદ્ધયતેહતા ॥ ૧૫ ॥

પોતાનું પાપ મૂકાવાને અર્થે જલને વિષે જે સ્નાન કરે છે, તે આલોકમાં વચ્ચની
 ઉજ્જ્વલતા ઇચ્છનારા પુરુષે રુધિરથી રાતા થયેલા પાણીને વિષે વચ્ચને ધોવા જેવું છે !
 એમ જાણ. અર્થાત્ અનેક જીવવાલા પાણીમાં સ્નાન કરવું એ કાંઈ પાપ મૂકાવાને
 માટે નથી થતું, પરંતુ પાપ બંધાવાને માટે થાય છે. ॥ ૧૫ ॥

સુલસા૦

॥ ૫૩ ॥

આલોકને વિષે જે માણસ તીર્થક્ષેત્ર વિનાની બીજી જૂમિમાં જે કાંઈ પાપ કરે છે, તે પાપનો તીર્થક્ષેત્રમાં ગણા માણસો નાશ કરે છે, પરંતુ જો તે માણસો તે તીર્થક્ષેત્રને વિષે પણ પાપ બાંધે છે, તો પછી તે પાપનો નાશ શી રીતે થાય? અર્થાત્ ન જ થાય. ॥ ૧૬ ॥

ए प्रकारना वचनोत्थी ते सुज्येष्ठाए पोतानी सखीउंनी समहमां ज जलने विषे शुकर यदन्यजूमौ "क्रियतेऽत्र पातकं, तदस्य ते धर्मचुवं गतैर्जनैः ॥

"परंतु तत्रापि" निबध्यते यदि, कथं "विमोक्षः" किल तस्य दृश्यते ॥ १६ ॥

तयेति वाक्यैर्विहिता निरुत्तरा, सखीसमहं दंकशूकरार्थिका ॥

गले विधृत्याशु नृपांगणाद्विहिंस्य तत्कर्मकरीजिरांसि सां ॥ १७ ॥

क्रुधा ज्वलन्ती हृदि कूटमंदिरे, ततः परिव्राजिकिकेत्यचिंतयत् ॥

"इमां स्वपांस्त्यमदेन गंवितां, क्वचित्संपत्नीव्यसने" क्षिपाम्यहम् ॥ १८ ॥

સમાન એવી તે પરિવ્રાજિકાને બોલતી બંધ કરી દીધી. પછી તુરત તેણીની દાસીડે એ હાસ્ય કરીને તે પરિવ્રાજિકાને ગલે પકડીને રાજાના આંગણમાંથી બહાર કાઢી મૂકી. ॥ ૧૭ ॥ પછી ક્રોધથી કપટના ઘર રૂપ હૃદયને વિષે વલતી એવી તે પરિવ્રા-

સર્ગ૪થો.

॥ ૫૩ ॥

जिका, मनमां एम विचार करवा लागी के, पोतानी पंकिताइना मदे करीने गर्व पा
मेल्ली आ सुज्येष्टाने हुं कोइ शोक्यना दुःखमां नांखुं ॥ १८ ॥ पठी केवल मत्सरवादी
ते परिव्राजिका, आदरथी पट्टने विषे रंगथी सुज्येष्ठाना प्रतिबिंबने आलेखीने पठी
जमती ठती (राजगृह नगरमां) श्रेणिक राजा पासे गइ. त्यां श्रेणिक राजाथी मान

ततस्तदीयं प्रतिबिम्बमादरादिलेख्य वर्यैः फलके भ्रमंत्यसौ ॥

अगाडुपश्रेणिकमेकमत्सरा, त्वर्वाप्य मानं नृपतेरदर्शयत् ॥ १९ ॥

निरीक्ष्य तद्वपुर्मधेश्वरो भुवश्चिरं निदध्यौ हृदि रूपविस्मयात् ॥

पट्टे किमेया लिखिता तिलोत्तमा, स्मरप्रिया वार्थं भुजंगकन्यका ॥ २० ॥

पामीने पठी तेणीए ते पट्ट राजाने देखाड्यो. ॥ १९ ॥ पृथ्वीना अधिपति श्रेणिक
राजाए ते रूपने जोइने तेना आश्चर्यथी हृदयमां घणा वखत सुधी विचार कस्यो के,
पट्टने विषे आलेखेली आ गुं तिलोत्तमा ठे ? अथवा स्मरप्रिया (रति) के, नाग
कन्या ठे ? के, कोइ जलदेवता अथवा वनदेवता, आकाशदेवता के, हरवल्लजा

સુલસા

॥ ૫૪ ॥

(પાર્વતી) કે, હરિપ્રિયા (લક્ષ્મી) કે, રવિવલ્લજા (રત્નાદેવી) અથવા સરસ્વતિ છે ? ગમે તે હો, પણ આ માનુષી (મનુષ્યની જાતિની સ્ત્રી) ઘટતી નથી. ॥ ૨૦ ॥ ૨૧ ॥
 કારણ કે, જે તિલોત્તમા છે, તે તો તલના જેટલી જ ઉત્તમ છે. અથવા જે રતિ છે, તે તો કામના વહી જવાથી ડુઃખીત છે, તેમ જ જે નાગકન્યા છે, તે તો નિશ્ચે જંલામરી વાં વૈનદેવતાંથવા, સ્વદેવતા વાં હૃંરવલ્લજાંથવા ॥
 હૃંરિપ્રિયા વાં રવિવલ્લજાંથવા, સરસ્વતી વાં ઘટતે ન માનુષી ॥ ૨૧ ॥
 'તિલોત્તમા સા તિલમાત્રમુત્તમા, સ્મરપ્રિયા સા સ્મરદાહઃખિતા ॥
 'વિજિહ્વતાંકા 'કિલ સાંહિકન્યકા, જંલામરી વાં કં જંલેશ્વરીદશી ॥ ૨૨ ॥
 વૈનેચરી સા વૈનદેવતા પુનઃ, સ્વદેવતાંકાશમુખી સંદૈવ સા ॥
 હૃંરાંગના સાંધર્શરીરિણી 'કિલ, હૃંરિપ્રિયા સાં ચંપલત્વદૂષિતા ॥ ૨૩ ॥
 બે જીજના ચિન્હવાલી છે. વહી જે જલ (જડ) ની માલિક જલદેવતા છે, તે તો આ પ્રકારના રૂપવાલી હોય જ ક્યાંથી ? અર્થાત્ જલદેવતા પણ આવા સ્વરૂપવાલી નથી. ॥ ૨૨ ॥ જે વનદેવતા છે, તે તો વનમાં ફરનારી છે. વહી જે આકાશ-

સર્ગ૪થો.

॥ ૫૪ ॥

દેવતા છે, તે તો નિરંતર ઊંચું જોનારી છે, તેમ જ જે હરપ્રિયા (પાર્વતી) છે, તે તો નિશ્ચે અર્ધ શરીરવાલી (અર્ધાંગના) કહેવાય છે, અને જે હરિપ્રિયા (લક્ષ્મી) છે, તે ચપલપણાથી દોષવાલી છે. ॥ ૨૩ ॥ જે રવિવલ્લ્લજ્ઞા છે, તે તો સૂર્યનાં તીક્ષ્ણ કિરણોના સમૂહના વિશેષ તાપને પામી ઠતી નિરંતર જાજ્વલ્યમાન (બલતી) હોય

સ્વેરાંશુસંપર્કવિશેષતાપિતા, સંદા જ્વલંતી રવિવલ્લ્લજ્ઞા તુ સા ॥
 દિવાનિશં સા કેરસંસ્થપુસ્તિકા, વિચિંતયા ઈયગ્રમનાઃ સરસ્વતી ॥ ૨૪ ॥
 ઈયં સુરૂપા લિંખિતા નિતંબિની, મેનુપ્યલોકે ઘટતે કેયં યતઃ ॥
 કેતો રસાયાં ધનસારસંજવો, મૈરુદ્ધિતૌ કેલ્પલતોજમોઽથવા ॥ ૨૫ ॥

નહિં) ઈવી છે. વલી જે સરસ્વતી છે, તે તો દિવસ રાત્રીદ્વાયમાં પુસ્તક ધારણ કરતી ઠતી ચિંતાથી વ્યગ્ર મનવાલી છે. ॥ ૨૪ ॥ પરંતુ નિતંબિની, ઉત્તમ રૂપવાલી અને આ-લેખેલી આ સ્ત્રી મેનુપ્યલોકમાં કેમ ઘટે ? અર્થાત્ નજ ઘટે, કહ્યું છે કે-રસાતલને વિષે ઘાટા મેઘનો અથવા કપૂરનો સંજવ ક્યાંથી ? અથવા મરુદ્ધમિને વિષે કલ્પલતાની

सुखसा०

॥ ५५ ॥

उत्पत्ति क्यांथी ? ॥ १५ ॥ जो आ कोइ मनुष्य लोकनी उत्तम स्त्री होय, तो एणीनो बनावनार ते ब्रह्मा कोइ बीजो ज होवो जोइए, कारण के, कलावान् एवो पण कुग्रामनो बणकर जीणां रेशमी लूगडां बणवामां समर्थ केम होय ? अर्थात् नज होय.

असावैपि स्याद्यदि मानुषीवरा, तदाऽऽदसीयो विधिरेन्य एव सः ॥

कथं हि कुग्रामकुविंद ईश्वरो, जेवेत् कलावानपि पट्टकर्मणि ॥ १६ ॥

हृदीति तं विस्मयमानमुच्चकैस्त्रिदंस्मिनी स्माह पुनर्नरेश्वरं ॥

महीपते विस्मयसे कथं नृशं, यथास्ति रूपं लिखितं तथा न वै ॥ १७ ॥

इयं कनी चेटकनूपतेः पुनस्तवैव योग्यास्ति सुरूपताज्जता ॥

सुवर्णमण्यो'रिव संगमोस्तु वा, सँका गदित्वेति गता यथागतम् ॥ १८ ॥

॥ १६ ॥ ए प्रकारे हृदयमां अत्यंत विस्मय पामेला ते राजाने फरीथी परिव्राजिकाए कहुं. हे महीपते ! केम अत्यंत विस्मय पामो ठो ? कारण के, हजु जेवुं रूप ठे, तेवुं तो लख्युं नथी. ॥ १७ ॥ आ चेटक राजानी न्हानी पुत्री ठे. वली उत्तम रूपने

सर्ग४थो.

॥ ५५ ॥

ધારણ કરનારી તે ત્હારે જ (પરણવાને) યોગ્ય છે. માટે સુવર્ણ અને મણિની પેઠે તમારો હમ્મેશ સંગ થાઉં. એમ કહીને તે પરિવ્રાજિકા, જેમ આવી હતી તેમ પાઠી ચાલી ગઈ. ॥૨૬॥ પઠી પટ્ટ થકી શ્રવણ (કાનના) માર્ગે કરીને હૃદયમાં પેઠેલી આ નૃપ પુત્રી સુજ્યેષ્ઠાને ચિંતવન કરતા એવા તે શ્રેણિક રાજાએ પ્રકૃષ્ટ સમાધિમાં (ધ્યેય પદાર્થની સાથે) એક્ય પામેલા મહાયોગીની પેઠે સુજ્યેષ્ઠા વિના વીજું કાંઈ પણ નહિં

તતઃ ક્લિંતીશો નૃપનંદિનીમિમાં, હૃદિ પ્રવિષ્ટાં શ્રુતિવર્ત્મના પૈટાત્ ॥

વિચિંતયન્નેવ વિવેદ કિંચન, વિશિષ્ટયોગીવ લેયં પરં મૈતઃ ॥ ૨૭ ॥

દૈદર્શ રૂપં નં પુરોડપિ સંસ્થિતં, ગિરં નં શુશ્રાવ નિવેદિતામપિ ॥

વિવેદ ગંધં નં ચ નાસિકાગતં, રસં નં મૈતે સંરસં રસન્નપિ ॥ ૩૦ ॥

જાણું. અર્થાત્ તે સુજ્યેષ્ઠાને વિષેજ ઉત્કંઠિત થયો હતો. ॥ ૨૭ ॥ જેથી તે શ્રેણિક-રાજાએ પોતાની આગલ રહેલા એવાય પણ રૂપને ન જોયું, તેમ જ કહેલી વાણીને પણ ન સાંજલી. વલી નાસિકા પ્રત્યે પ્રાપ્ત થયેલા ગંધને પણ ન જાણ્યો અને જમતાં ઠતાં પણ રસને સરસ ન માન્યો. ॥ ૩૦ ॥

सुखसा०

॥ ५६ ॥

वली ते श्रेणिक राजाए पोताना अंगने स्पर्शित थएला कोमल एवांय पण हंसनां
पिंठां विगेरे पदार्थोना स्पर्शने पण न जाण्यो. एवी रीते दिवस अने रात्री सुज्येष्ठाने
विषे ज उत्कंठित थएलो ते राजा उदासिन मनवाला पुरुषनी पेठे देखातो हतो.

स हंसतूलीप्रमुखान्मृदूनपि, बुबोध जावानपि नांगसंगतान् ॥

तदेकतानो नृपतिर्दिवानिशं, बजावुदासीनमनाः पुमानिव ॥ ३१ ॥

ततश्च सेवावसरे सुतोऽजयकुमार आगत्य पुरो नमन्नपि ॥

नृपेण नाङ्गायि तदीयमानसं, परंतु तेनावगतं कंचिन्नतम् ॥ ३२ ॥

अव्यग्रमालोक्य निपत्यपादयोर्जगाद तातं विनयेन नंदनः ॥

किं विद्ध्यसे देवं मुंडर्मना ईव, विशेषचिंताविधुरं कथं मेनः ॥ ३३ ॥

॥ ३१ ॥ पढी सेवाने अवसरे पासे आवीने नमस्कार करता एवा पण अजयकुमार
पुत्रने राजाए जाण्यो नही, परंतु ते अजयकुमारे तो ते राजानुं चित्त क्यांद्हि गएलुं
ठे एम जाण्युं. ॥ ३२ ॥ पढी अजयकुमारे पिताने उदासीन जोडने विनयथी पगमां

सर्ग४थो.

॥ ५६ ॥

પડીને કણું. હે દેવ ! તમે ઉદાસિન સરલા કેમ દેખાઈ ઠો ? અને તમારું મન
મહા ચિંતાથી વ્યાકુલ કેમ છે ? ॥ ૩૩ ॥ હે જગત્ને વિષે એક વીર ! મરણ પામવાને
શ્ચતા એવા કયા પુરુષે તમારી હલ્લંઘન ન થાય એવી આજ્ઞા હલ્લંઘન કરી ? તે પુરુષ,
મ્હારા શીઘ્રગતિ કરનારા બુદ્ધિરૂપ બાણોષ કરીને તાડન કચ્છો ઠતો ક્ષણમાત્રમાં પણ

અલંઘનીયા નેનુ કેન લંઘિતા, મુમૂર્ષૂર્ણાજ્ઞા જગદેકવીર તે ॥

સં બુદ્ધિબાણેનિહતો મંમાંશુર્ગૈર્વશંવદસ્તે નૈવતાલ્ક્ષણાદપિ ॥ ૩૪ ॥

વિશેષરૂપાતિશયેન શાલિનીં, નરેન્દ્રકન્યામપરાં મનોહરામ્ ॥

ચિંકીર્ષમે વૌથ મદીયમાતરં, પ્રસીદ કાર્યં મમ શાધિ સંત્વરમ્ ॥ ૩૫ ॥

હું તમારે વશ્ય હું, એમ કહેનારો થાઉં. ॥ ૩૪ ॥ અથવા હે તાત ! અત્યંત શ્રેષ્ઠ રૂ-
પથી સુશોજિત અને મનોહર એવી બીજી રાજકન્યાને મ્હારી માતા કરવાને શ્ચો ઠો ?
અર્થાત્ કોઈ રૂપવંતી રાજકન્યાને પરણવાની શ્ચા કરો ઠો ? હે પિતા ! પ્રસન્ન થાઉં
અને મને તત્કાલ ચિંતવેલા કાર્યની આજ્ઞા કરો. ॥ ૩૫ ॥

सुखसाध

॥ ५७ ॥

पढी फरीखी प्राप्त थइ ठे चेतना (स्वस्थता) जेने, तथा मनमां रहेली सर्व वात प्रगट करवावडे आदरवाला श्रेणिक राजाए अजयकुमारने कहुं के, हे वत्स ! समस्त राज्यमां म्हारे प्राप्त थएला कार्यने करनारो तुं एक ज ठे, पण बीजो कोइ नयी. ॥३६॥ हे पुत्र ! आ लोकने बिषे त्हरा सरखा पुत्रे करीने हुं दुःख रहित थयो हुं. तथापि शुं करुं ?

अथाहं राजा पुनरात्तचेतनो, मनोगताविष्करणेन सादरः ॥

त्वमेव मे वत्स विरूढकार्यकृत्, समस्तराज्ये नै परोऽस्ति कश्चन ॥३६॥

त्वया निरस्ताधिरिहोऽस्मि सुनुना, परंतु किं वत्स करोमि मेऽधुना ॥

स्वयं परिव्राजिकोऽक्त रूपया, हंतं मेनश्चेत्तं क राजकन्यया ॥ ३७ ॥

ततः सुनंदातनयो नयोचितं, वचो ब्रजापे स मेनीषिशेखरः ॥

विषीद मा तात भैज प्रसन्नतां, प्रदीयतां दूत ईमं नृपं प्रति ॥ ३८ ॥

कारण के, हमणां पोतानी मेले परिव्राजिकाए कहुं ठे स्वरूप जेणीनुं एवी चेटक राजानी पुत्रीए म्हारुं मन हरण करेहुं ठे. ॥३७॥ पढी मनस्वी (बुद्धिवान्) पुरुषोमां श्रेष्ठ एवा ते सुनंदाना पुत्र अजयकुमारे नीतियुक्त वचन कहुं के, हे तात ! खेद न करो. प्रसन्न

सर्ग४थो.

॥ ५७ ॥

આઝ અને એ ચેટક રાજા પ્રત્યે દૂત મોકલો. ॥૩૭॥ પઢી હસ્તના પરાક્રમે કરીને જીત્યા
ઢે અનેક શત્રુઝ જેણે એવા શ્રેણિક રાજાએ અન્નયકુમારના વચનથી એક હિતસ્વી દૂત
વિશાલા નગરી પ્રત્યે મોકલ્યો. ત્યાં પ્રતિહારે આજ્ઞા કરાણો તે દૂત વેગથી વિ-
શાલા નગરીના રાજમંદિરને વિષે ગયો. ॥ ૩૯ ॥ યોગ્ય આસનના દાનથી માન પામેલો

તૈદીયવાક્યાત્પ્રહિતો હિંતો મૈહીનુજા નુજાવીર્યજિતામિતારિણા ॥

રંચેણ વૈશાલિકરાજમંદિરે, મૈતઃ સં દૂતઃ પ્રતિહારવેદિતઃ ॥ ૩૯ ॥

પ્રણમ્ય તં ચેટકરાજમુચ્ચકૈર્જંગાદ યોગ્યાસનદાનમાનિતઃ ॥

ક્રમેણ દૂતઃ કૃંતકૌતુકઃ સંતાં, વચઃપ્રપંચૈરિતિ કાર્યમીશિતુઃ ॥ ૪૦ ॥

તર્વાસ્તિ યા દેવ કલાકલાપિની, કંની વિનીતાંગમધર્મવેદિની ॥

નિંજાર્યમૈત્ર પ્રહિતોઽસ્મિ યાચિતું, જિતૌરિણા શ્રેણિકૈન્નુજા તકામ્ ॥ ૪૧ ॥

દૂત, તે ચેટક રાજાને અધિકતાથી પ્રણામ કરીને અનુક્રમે વાણીના પ્રપંચે કરીને પંક્તિ-
ત પુરુષોને આશ્ચર્ય કરતો ઢતો પોતાના સ્વામીનું કાર્ય આ પ્રકારે કહેવા લાગ્યો. ॥૪૦॥

“ હે દેવ ! કલાવાલી, વિનયવાલી તથા આગમમાં કહેલા ધર્મને જાણનારી જે તમારી

सुखसा०

॥ ५८ ॥

म्हानी पुत्री ठे, तेनी पोताने माटे याचना करवाने अर्थे जीत्या ठे शत्रु जेणे एवा श्रेणिक राजाए मने अहिं (तमारी पासे) मोकल्यो ठे. ॥ ४१ ॥ ते दूतनुं कहेवुं सांजळीने चेटक राजाए कखुं. “ अरे दूत ! म्हारी आगल एवुं न बोलवुं. कारण के, हैस्तयवंशमां उत्पन्न थएली आ पुत्रीने वाहिक कुलने विषे हुं क्यारे पण नहि

सर्ग४थो.

तंङ्कतमोर्कण्य नैरेंजचेटको, वंजाण रे दूत न वाच्यमंग्रतः ॥

सुतामिमां हैस्तयवंशसंजवां, दंढामि वाहीककूले न कर्हिचित् ॥ ४२ ॥

निराकृतोऽसौ पुनरेत्य सत्वरं, शशंस सर्वे मगधेश्वराय तत् ॥

नृपोऽजवह्न्याममुखहविस्तंदा, विधुर्यथी नित्यविधुंतुदावृतः ॥ ४३ ॥

आपुं. ” ॥ ४२ ॥ ए प्रकारे कहीने चेटक राजाए काढी मूकेला ते दूते तत्काल पाठा आवीने ते सर्व वात मगधेश्वर (श्रेणिक राजा) ने कही. तेथी ते बखते श्रेणिक राजा निरंतर राहुथी घेराएला चंद्रनी पेठे श्याम थइ ठे मुखनी कांति जेनी एवो थयो. ॥ ४३ ॥

॥ ५८ ॥

ते वस्वते महा प्रधानोमां धुरंधर (मुख्य) एवा अजयकुमारे महा दुःखने विषे नूबी
 गएला पोताना स्वामीने (श्रेणिक राजाने) कछुं. “हे प्रजो ! ऊट शोकने त्याग करो
 अने स्थिर थाऊं. जेम हुं तमारा इच्छित कार्यनी सिद्धि कहं” ॥ ४४ ॥ प्रथम दावानल
 अग्निथी बलेला अने पढी नवीन मेघना सिंचनथी नवपल्लव थएला एवा वनजूमिना
 महाधिमग्नं निजनायकं तदाजयो महामात्यधुरंधरो जगौ ॥

प्रजो “विमुंचाशु शुचं” स्थिरीजव, नयामि “सिद्धिं तैव वींछितं यथा” ॥ ४४

सुदुःखदग्धोऽपि तदीयवाक्यतः, पुनर्नवीनूतमुखविवर्जितौ ॥

नैवांबुसेकादिव पल्लवोन्मुखो, देवाग्निदग्धो वनजूमिपादपः ॥ ४५ ॥

नैरेजमापृच्छ्य ततो गृहं गतोऽजयोऽपि रूपं फैलके निजेशितुः ॥

लिंलेख सर्वांगविजागजासुरं, सुरासुराणामपि दत्तविभ्रमम् ॥ ४६ ॥

वृक्षनी पेठे प्रथम महा दुःखथी दग्ध थएलो अने पढी अजयकुमारना वचनथी फरी-
 ने उज्ज्वल थइ ठे मुखकांति जेनी एवो ते श्रेणिक राजा शोजवा लाग्यो. ॥ ४५ ॥ पढी
 श्रेणिक राजानी आह्ला लइ घर प्रत्ये गएला अजयकुमारे पण पोताना स्वामी (श्रेणि-

सुखसा०

॥ ५ए ॥

क राजा)नुं सर्व अंगना विजागे करीने देदीप्यमान तथा देव अने असुरोने पण आप्यो (दीधो) ठे विज्रम जेणे एवं रूप पटने विषे आलेख्युं.॥ ४६ ॥ पढी ते अजयकुमार गोलीना उपयोगथी पोताना स्वर, वर्ण, रूप अने तेजने बदलीने अने अत्तर विगेरे सुगंधि पदार्थ वेचनारा व्यापारी (सरैया) ना वेषने धारण करीने पोते आले-

विधाय नैदं गुंटिकोपयोगतः, स्वरस्य वर्णस्य च रूपतेजसः ॥

विधृत्य वेशं वणिजः सुगंधिनः, पुरीं सं चित्रान्वित आट चेटकीं ॥ ४७ ॥

ततः स तस्यामजयो नैयोश्चितः, सुगंधिवस्तूनि विधाय नूरिशः ॥

नरेंद्रसौधस्य समीपवर्त्मनि, सुगंधिवीथ्यां विपणिं व्यमंरयत् ॥ ४८ ॥

खेला श्रेणिक राजाना चित्रने साथे लई चेटकराजानी (विशाला) नगरी प्रत्ये गयो. ॥ ४७ ॥ पढी जय रहित एवा ते अजयकुमारे ते विशाला नगरीने विषे घणी सुगंधी वस्तुने बनावीने चेटक राजाना महेदनी पासेना मार्गने विषे सुगंधि पदार्थोंना बजारमां सुगंधी वस्तुने वेचनार सरैयानी डुकान मांडी. ॥ ४८ ॥

सर्ग४थो.

॥ ५ए ॥

પઠી હમ્મેશ સુગંધી વસ્તુ લેવા માટે રાજકન્યા સુજ્યેષ્ઠાએ મોકલેલી વૃદ્ધ દાસીને તેની હુકાને આવવા લાગી. અજયકુમાર પણ તે રાજકન્યાની દાસીને શ્રેષ્ઠ અને વિવિધ પ્રકારનું સુગંધી દ્રવ્ય વધારે આપવા લાગ્યો. ॥૪૯॥ તે દાસીને આવવાને વચ્ચે વ્યગ્ર થયું કે

સુગંધિવસ્તુગ્રહણાર્થમાયયુઃ, સદાઢ્યકન્યાપ્રદિતા મહલ્લિકાઃ ॥

તેદાપણે સોડપિ દેદો વિશેષતઃ, સંમર્થમાય્યો વિવિધં વિલેપનમ્ ॥ ૪૯ ॥

તેદાગમે વ્યગ્રમના અપિ સ્વયં, સમદ્ધમાસાં ફલકં વિતત્ય તત્ ॥

અપૂજ્યેણિકવિંબમાદેરાદરીણકાંતિ પ્રેણનામ ચૌર્ચકૈઃ ॥ ૫૦ ॥

મનોહરં તા નરરૂપમાદૃતાઃ, કરે ગૃહીત્વા દેદુઃ પૈરસ્પરમ્ ॥

પ્રેષ્ટુરેનં વૈણિજં ચં કેસ્ય જો, જંગત્રયીજિત્વરરૂપમર્ચસિ ॥ ૫૧ ॥

મન જેનું એવાય પણ અજયકુમારે પોતે જ એ દાસીની સમક્ષ તે પદને ઝઘાડીને વિક્ષર કાંતિવાલા શ્રેણિકરાજાના પ્રતિવિંબનું આદરથી પૂજન કર્યું, અને અધિકતાથી વંદન કર્યું. ॥૫૦॥ પઠી આદરવાલી તે દાસીને મનોહર એવા તે નરરૂપ (શ્રેણિક

सुससा०

॥ ६० ॥

राजाना प्रतिबिंब) ने आदरथी परस्पर हाथमां लक्ष्मिने जोयुं अने पढी ए व्यापारी रूप
अजयकुमारने पूज्युं के, “हे वणिक ! तमे त्रण जगतने जीतनारा आ कोना रूपने पू-
जन करो ठो ?” ॥ ५१ ॥ पढी अजयकुमार रूप व्यापारीए कछुं. “हे मृगना सरखां
नेत्रवाली स्त्रीउं ! जगतने विषे अप्रतिम रूपवान एवो आ म्हारो देव ठे. ए मने नि-

सर्ग४४०.

वैणिक जैगादाथ मृगेक्षणा अयं, मंदीयदेवो जंगदेकरूपवान् ॥

दंदाति मे वांछितमेव सर्वदा, त्रिकालपूजां विदधामि तेन तु ॥

समस्तचेत्यो जंगडः कर्नीपुरः, कुमारिकांतःपुरमध्यमोगताः ॥

विलोकि चित्रं वैणिजोत्तिकेऽद्य नो, नवीनर्मस्मान्निरदृष्टपूर्वकम् ॥ ५३ ॥

रंतर इच्छित पदार्थ आपे ठे. ते कारण माटे हुं तेमनी त्रणे काल पूजा करुं बुं.” ॥ ५२ ॥
पढी कन्याना अंतःपुरमां आवेली ते सर्व दासीउंए चेटक राजानी न्हानी पुत्री सु-
ज्येष्ठाने कछुं. “हे राजकुमारी ! आजे अमोए प्रथम कोइ वखत पण नहि जोएछुं
एवुं नवीन चित्र एक व्यापारीनी पासे जोयुं. ॥ ५३ ॥

॥ ६० ॥

(ते सांजलीने) सुजेष्टा कन्याए कहुं. आजे तमोए बजारमां रहेली दुकान प्र-
त्ये जे चित्र जोयुं ठे, तेने तमे तत्काल अहिं लावो. कारण के, मने पण ते जोवाने
म्होतुं आश्चर्य उत्पन्न थयुं ठे. ॥ ५४ ॥ (एवी रीते चित्र जोवाने माटे आतुर थएली
सुजेष्टानुं वचन सांजलीने) फरीथी दुकाने गएली एवी ते दासीउए राजपुत्री सुजेष्टाने

उवाच कन्या नवतीर्जिरीक्षितं, यदयं चित्रं विपणिस्थमालयम् ॥

तदीनयत्वाशु नवत्य ईक्षितुं, ममापि यस्मान्महदस्ति कौतुकम् ॥ ५४ ॥

गताः पुनस्ताः फलकं यथाचिरे, वणिग्वरं तं नृपनंदिनीकृते ॥

उवाच सोपीति न चार्पयाम्यहं, यतोऽवजानीथ मदीश्वरं गृहे ॥ ५५ ॥

कथंकथंचिह्नपथैरजेमनैः, प्रतीतिमुत्पाद्य तदीयचेतसः ॥

ततो गृहीत्वा फलकं समेत्य ता, रयेण तस्याः करपंकजेऽमुचन् ॥ ५६ ॥

माटे ते म्होटा व्यापारी(अजयकुमार)नी पासे पूर्वे जोएला चित्रनी याचना करी.
तेणे पण एम कहुं के, हुं ते चित्र तमोने आपीश नहीं; कारण के, तमे घरने विषे
म्हारा देवनी आशातना करो. ॥ ५५ ॥ ते दासीउए म्होटा कष्टी नहि जमवा-

સુલસા

॥ ૬૧ ॥

ના (જ્યાં સુધી આ પદ્મ તમને પાઠો ન આપીએ, ત્યાં સુધી અમે જમશું નહીં એવા)
સોગનોએ કરીને, તે અન્નયકુમારરૂપ વ્યાપારીના ચિત્તને વિશ્વાસ ઉપજાવીને પઠી
પદ્મને લઈ તત્કાલ તે રાજકુમારી સુજેષ્ઠાની પાસે આવીને તેણીના હસ્તકમલને વિષે
આપ્યો. ॥ ૫૬ ॥ -ઉત્તમ રૂપ રેલાથી વ્યાપ્ત અને મનોહર એવા તે શ્રેષ્ઠ પદ્મમાં

સુરૂપરેલાકલિતં મૈનોદરં, વિલોકયંતી પટરૂપમુચ્ચકૈઃ ॥

તદેકતાના હૃદયે ચિરંદિતિ, વિકલ્પસંકલ્પવશા વૈજ્ઞવ સા ॥ ૫૭ ॥

કિમેષં ઇંદ્રઃ કિમુર્વાથ ચંડમાઃ, કિમાશ્વિનેયઃ કિમુર્વાથ નાસ્કરઃ ॥

કિમેષં કામઃ કિમુર્કૃત્તિકાસુતઃ, પેરોઽથ વાં કોઽપિ સુરોઽસુરોઽથવાં ॥ ૫૮ ॥

આલેખેલા શ્રેણિક રાજાના રૂપને જોતી અને તે રૂપને વિષેજ છે ચિત્તવૃત્તિ જે-
ણીની એવી તે સુજેષ્ઠા હૃદયને વિષે ઘણા વચ્ચત સુધી આ પ્રકારે સંકલ્પ અને વિકલ્પ
કરવા લાગી. ॥ ૫૭ ॥ શું આ ઇંદ્ર છે? અથવા શું ચંડમા છે? શું અશ્વિનીકુમાર
છે? અથવા શું સૂર્ય છે? શું આ કામ છે? અથવા કાર્તિકસ્વામી છે? કે, વહી

સર્ગ૪થો.

॥ ૬૧ ॥

बीजो कोइ देव के दानव ठे ? ॥ ५७ ॥ आ इन्द्र तो नहिं ! कारण के, ते तो बिस्फोटकना सरखां हजार नेत्रोए करीने खराब देखाय ठे ! बली चंद्रमा पण नहीं ! कारण के, ते पण कलंकवालो ठे. तेमज अश्विनीकुमार पण नहीं ! कारण के, ते तो बेजणा साथेज चालनारा होय ठे. ॥ ५८ ॥ आ सूर्य पण नहीं ! कारण के, ते तो

अयं न शक्रः पितृकैरिवाङ्किभिः, सहस्रसंख्यैः सं यतोऽस्ति कुत्सितः ॥

न चापि चंद्रः सं यतः कलंकवान्, न चाश्विनेयो द्विचराविमौ यतः ॥ ५९ ॥

अयं न सूर्योऽपि यतः स तापनो, न कामदेवोऽपि यतोऽयमंगवान् ॥

कथं घटमेति तु कृत्तिकासुतो, यतः स षड्भुजैर्वदनैर्नयंकरः ॥ ६० ॥

परे सुराः केऽपि न चारुरूपिणोऽसुरा समस्ताः सुकरालमूर्तयः ॥

उपेत्य जानीत तदस्य संनिधौ, कर्षे देवो ननु संख्य ईदृशः ॥ ६१ ॥

ताप करनारो ठे. तेमज कामदेव पण नहि ! कारण के, आ पट्टने विषे चित्रेखो तो अंगवालो ठे. अर्थात् कामदेव अंग रहित ठे. बली कृत्तिकानो पुत्र (कार्तिक स्वामी) तो घटेज केम ? कारण के, ते तो ठ मुखरी जयंकर देखाय ठे. ॥ ६० ॥ बीजा

सुखसा०

॥ ६२ ॥

कोइ पण देवताउं आ प्रकारना मनोहर रूपवाला नथी. तेमज सर्वे असुरो तो महा विकराळ मूर्तिवाला ठे. माटे हे सखीउं ! ए व्यापारीनी पासे जइने निश्चे जाणो के, आ प्रकारनो आ महा रूपवंत कयो देवता ठे ? ॥ ६१ ॥ पढी सर्वे सखीउं पढी ते व्यापारी पासे जइ फरी सर्व वात जाणी अने हर्ष पामतां ठतां राजकन्याने कछुं. हे सखि ! आ देव नथी, पण तेज माणस ठे के, जेणे पोताने माटे

अवेत्य सर्वे पुनरेव हर्षिताः, स्मं सख्य आदुः प्रति राजकन्यकाम् ॥
अयं न देवः सखि किंतु मानवः, स एव येनात्मकृते त्वमर्थिता ॥ ६२ ॥
उवाच सा श्रेणिक इदृशो यदि, कथं न तस्मै सखि मां ददौ पिता ॥
विलोक्यमाने मणिके यदर्हाप्यते, जनेन चिंतामणिरूनमत्र किं ॥ ६३ ॥

तहारी याचना करी हती. ॥ ६२ ॥ (ते सांजलीने) राजकुमारी सुजेष्टाए कछुं. हे सखि ! जो श्रेणिक राजा आ प्रकारनो (रूपवंत) ठे, तो पिताए मने तेने अर्थे केम न आपी ? अर्थात् मने तेनी साथे केम न परणावी ? मणि जोवाए ठते जो मनुष्यने चिंतामणि रत्न प्राप्त थाय, तो पढी अहिं (त्यां) गुं बाकी (उबुं) रहे ठे ? अर्थात्

सर्गप्रथो.

॥ ६२ ॥

कांश् रहेतुं नथी. ॥ ६३ ॥ पढी सुज्येष्टाए कहुं. हे सखि ! जो तुं म्हारुं जीवित इ-
च्छती होय तो ए व्यापारीने कहे के, जेम कोइ प्रकारे आ तमारो देव म्हारो पति
थाय ! तेम तमे तत्काल करो. ॥ ६४ ॥ पढी सखिउए तो ते सर्व बात तेवीज रीते अ-
जयकुमारने कही. तेथी अजयकुमारे पण तेणीउने कहुं. हे सुलोचना ! जो तमारो

ततो जगौ सा वणिजोऽस्य कथ्यतां, यदीदृशित्वं मम जीवितं सखि ॥

यथा कथंचित्तव देव एष मे, पतिर्नवेत्त्वं कुरु सत्वरं तथा ॥ ६४ ॥

न्यवेदि तानिस्त्वेनयाय तत्तथाऽजयेन चोक्तं यदि निश्चयोऽस्ति वैः ॥

करोमि कार्यं तदहं सुलोचनाः, परं कुमार्या न विचार्यमन्यथा ॥ ६५ ॥

अधःप्रदेशे ध्रुवमेत्यमंजसा, कृतं सुरंगामुखमस्त्यमुत्र च ॥

तिथ्यावमुष्यां नरराजकन्यया, नरेश्वरं तत्र यथाहमानये ॥ ६६ ॥

निश्चय होय, तो ते कार्य हुं करुं; परंतु पढी राजकुमारीए बीजो विचार करवो योग्य
नथी. ॥ ६५ ॥ वली राजकन्या सुज्येष्टाए आ प्रदेशने विषे (अमुक जग्याए) सुरं-
गनुं मुख करेहुं ठे, त्यां अमुक तिथिए निश्चे सुखे आवहुं अने जेम हुं पण त्यां श्रे-

सुखसा०

॥ ६३ ॥

णिक राजाने लावुं. ॥ ६६ ॥ आ प्रकारना संकेतने दृढ निश्चय करीने अने सुरंग
 खोदनारा माणसोने आझा करीने, पढी प्रफुल्लित ठे मुख जेनुं अने मंत्रिउमां
 हस्ति समान एवा अजयकुमारे राजगृही नगरी प्रत्ये आवीने सर्व वात श्रेणिक
 राजाने कही. ॥ ६७ ॥ पढी अजयकुमारना वचनथी हर्षवान्, कस्यो ठे आयुधोने
 विधाय संकेतममुं सुनिश्चितं, नरान्सुरंगाखनकान् नियोज्य च ॥
 समेत्य सर्वे नृपतेर्न्यवेदयद्विकस्वरास्योऽजयमंत्रिकुंजरः ॥ ६७ ॥
 ततः सहर्षो मगधेश्वरोऽजयकुमारमंत्रेण कृतायुधश्रमः ॥
 समग्रदंमायुधपूरितांतररथाधिरूढः प्रचचाल साहसी ॥ ६८ ॥
 तदा समस्ता अपि वीरमानिनः, स्वमित्रकार्योद्यतमानसाः सदा ॥
 रथाधिरूढाः सुलसातनूद्भवाः, महारथाः श्रेणिकराजमन्वगुः ॥ ६९ ॥
 विषे श्रम जेणे, तेमज साहसी तथा सर्व प्रकारना दंरु अने आयुधथी पूरी दीधेला
 मध्य जागवाला रथ उपर बेठेलो श्रेणिक राजा चाळ्यो. ॥ ६८ ॥ ते वखते वीर
 पुरुषोमां मानवंता, निरंतर पोताना मित्रना कार्यने विषे उद्यम युक्त मनवाला,

सर्ग४थो.

॥ ६३ ॥

મહારથી અને રથમાં વેઠેલા સર્વે એવા પણ સુલસાના પુત્રો શ્રેણિક રાજાની પાઠલ ચાલ્યા.
॥ ૬૯ ॥ પઠી મહા વેગવંત અશ્વવાલા તે તેત્રીશ રથો પણ અસ્ખંક્તિ પ્રયાણે કરીને
તત્કાલ સુરંગના મુખ આગલ આવ્યા. પઠી શ્રેણિક રાજાએ પોતાના માણસોની સાથે

રથાસ્થયસ્થિંદપિ પ્રયાણકૈરસ્ખંક્તિઃ પ્રાપુરંમંદવાજિનઃ ॥

હુતં સુરંગામુખમાંતમાનુપૈસ્ત્વંચીકથત્ શ્રેણિક આગમં નિર્જમ્ ॥ ૭૦ ॥

અવાદિ સુજ્યેષ્ઠિકૈયેતિ ચિદ્વણા, સ્વસર્ગમિપ્યાર્મ્યદ્મમય પૃથ્વયસે ॥

યંતો નૃપઃ શ્રેણિક આગતો ઈસ્તિ માં, મૃદ્ધીતુર્મત્ર પ્રતિવિંબવીક્ષિતઃ ॥ ૭૧ ॥

પોતાનું આગમન કહેવરાવ્યું. ॥ ૭૦ ॥ તે વખતે સુજ્યેષ્ઠાએ ચિદ્વણાને આ પ્રકારે કહ્યું.
હે બહેન ! આજે તને પૂઠીને અર્થાત્ ત્હારી આજ્ઞા લઈને હું જશ્શ. કારણ કે, પ્રતિ-
વિંબમાં જોણો શ્રેણિક રાજા મને ગ્રહણ કરવા માટે અહિં આવ્યો છે. ॥ ૭૧ ॥

૧ જે એકલો, અગીયાર હજાર ધનુર્ધારી યોદ્ધાઓની સાથે યુદ્ધ કરે, તેમજ શસ્ત્ર વિદ્યામાં અને શા-
સ્ત્રમાં પ્રવીણ હોય, તે મહારથી કહેવાય છે.

सुखसा०

॥ ६४ ॥

न्हानी ब्हेन चिह्णणए, म्होटी ब्हेन सुजेष्टाने कहुं. हे जगिनि ! त्हारो पति एज म्हारो पण जर्तार थाज. कारण के, हे प्रियंकरे ! त्हारा विना म्हारुं मन अर्ध कणमात्र पण आनंद पामतुं नथी. ॥ ७२ ॥ ए प्रकारे परस्पर मनमां निश्चय करीने ते बन्ने ब्हेनो, जे मार्गने विषे उत्साहवंत मित्रो सहित रथमां बेठेलो श्रेणिक राजा

स्वसारमां ह स्म च चिह्णणा कनी, मंमां पि जर्ता जैवतु त्वदीयकः ॥

विना यंतस्त्वां रमते मनो न मे, क्णार्द्धमात्रं जगिनि प्रियंकरे ॥ ७२ ॥

परस्परं ते इति निश्चिताशये, उजे स्वसारौ त्वरितं समागते ॥

विलोकयन् यत्र पथे रथस्थितो, नृपोऽस्ति मित्रैः सहितः समुत्सुकैः ॥ ७३ ॥

विलोक्य जाषाकमले ईवांगते, स्वयंवरे श्रेणिक इत्यचीकथत् ॥

त्वदर्थमांगां मृगलोचने अहं, यदीदृश्यो मां चटतं रथं ततः ॥ ७४ ॥

वाट जोतो ठतो रह्यो हतो, त्यां तत्काल आवी. ॥ ७३ ॥ पढी (जाणे पोताने वरवाने अर्थ) स्वयंवरमां आवेली सरस्वती अने लक्ष्मीज होयनी ! एवी ते सुज्येष्टा अने चिह्णणाने जोशने श्रेणिके एम कहुं. 'हे मृगलोचने ! हुं तमारा माटे अहिं आव्यो

सर्गधयो.

॥ ६४ ॥

હું, માટે જો તમે મને ઇચ્છતી હોય તો આ રથ ઉપર ચઢો. ॥ ૭૪ ॥ પઠી જેટલામાં ન્હા-
ની બ્હેન ચિલ્હણા સહિત મ્હોટી બ્હેન સુજ્યેષ્ઠા, શ્રેણિક રાજા યુક્ત એવા રથ ઉપર
બેઠી, તેટલામાં તેણી (સુજેષ્ઠા) શ્રેણિક રાજાને કહ્યું. “ હે દેવ ! હું મ્હારો રત્ન
અને આનૂષણથી નરેલો કરંમિત્ત ચૂલી ગઈ હું. ॥ ૭૫ ॥ હે વલ્લભ ! જ્યાં સુધીમાં હું

સુજ્યેષ્ઠિકારોહર્દસો સચિલ્હણા, યાવત્પ્રકૃષ્ટા રથમીશસંયુતમ્ ॥

વંજાણ તાવન્મમે દેવ વિસ્મૃતા, કરંમિકા રત્નજુતા સંનૂષણા ॥ ૭૫ ॥

નયામ્યહં યાવદિમાં કરંમિકાં, વિલંબ્યતાં તાવદિદેવ વલ્લભ ॥

ચિરં ગંતા યાવદિદં નિર્ગય સાંવિદન્ નૃપં તાવદેમી સંહાંગતાઃ ॥ ૭૬ ॥

વિલંબિતું દેવ ચિરં ન યુજ્યતે, રિપોર્ગૃહે સંપ્રતિ ગમ્યતે હુતમ્ ॥

તંક્રમકર્ણ્ય મૃદ્ધીતચિલ્હણશ્રંચાલ રાજાઘ્રરથસ્થિતઃ પૃથિ ॥ ૭૭ ॥

તે મ્હારા અલંકારોના કરંમિઆને લઈને પાઠી આવું, ત્યાં સુધી તમે અહિંજ ઝાડા ર-
હેજો. ’ એમ કહીને તે ગઈ અને ઘણી વાર થઈ પણ પાઠી ન આવી. તેટલામાં સાથે
આવેલા સુલસાના પુત્રોએ શ્રેણિક રાજાને કહ્યું. ॥ ૭૬ ॥ ‘ હે દેવ ! હમણાં શત્રુના

सुखसा०

॥ ६५ ॥

घरने विषे वार लगाडवी ए योग्य नथी. माटे ऊट चालो. तेउनां एवां वचन सां-
जलीने फक्त एक चिह्णानेज लइने मुख्य रथमां बेठेलो श्रेणिक राजा मार्गने विषे
चाळ्यो. ॥ ७७ ॥ पढी फरीची पाढी आवेली सती सुज्येष्टिकाए सुरंगमार्गनुं मुख शून्य
(श्रेणिक राजा विनानुं) दीनुं. तेथी तेणीए पोताने राजाना लाजथी ठेतरायली

सुज्येष्टिकाथो पुनरांगता सती, शून्य सुरंगाध्वमुखं समैद्धत ॥

अमन्यत स्वं नृपलाजवंचितं, चक्रे च बुंवारवर्मेवमुच्चकेः ॥ ७८ ॥

हेताहताडहं जगिनी हंता मम, जटा उतं धावतधावतांधुना ॥

सुरंगया श्रेणिक एष धात्यहो, स्ववीरमानी जवतोऽवमानयन् ॥ ७९ ॥

मानी अर्थात् “ श्रेणिक राजाए मने ठेतरा ” एम मानी अने उंचा सादथी आ प्रकारे
बुंवराण करी. ॥ ७८ ॥ हुं हणाइ हणाइ ! म्हारी व्हेननुं हरण थयुं. अरे सुजटो !
ऊट दोडो दोडो. अहो ! स्ववीरमानी एवो आ श्रेणिक राजा तमारुं अपमान करतो
ठतो सुरंगनी वाटे जाय ठे. ॥ ७९ ॥

सर्ग४थो.

॥ ६५ ॥

ते वात सांजलीने क्रोधथी होठने रुसता, राता मुखवाला अने हाथने पृथ्वी
उपर पठाडता एवा चेटक राजाए तत्काल उठीने अने बखतर धारण करीने जेट-
लामां ए श्रेणिक राजा रूप शत्रु उपर तैयारी करवा मांडी, ॥ ८० ॥ तैटलामां वीरां-
गद नामना सेनापतिए प्रणाम करीने कहुं. 'हे देव ! खेद न करो, अने प्रसन्न थइने

निशम्य तच्चेटकनूपतिः क्रुधाऽधरं दैशंस्तान्मुखो हंतावनिः ॥

डुतं संमुढाय गृहीतकंकटोऽप्यपेणयद्यौवर्द्धमुं रिपुं प्रति ॥ ८० ॥

प्रणम्य वीरांगद ऊचिवांस्तदा, विषीद मा देव विधाविहंदिश ॥

प्रसद्य मां येनं करोमि सत्वरं, जनेन साध्ये हि कथं प्रनूद्यमः ॥ ८१ ॥

ततः स्वहस्तार्पितबीटकेन स, नृपेण मुञ्चोऽविशदांशु साहसी ॥

रथान् सुरंगाध्वनि संकटेर्यतोऽवगत्य चक्रध्वनिना ततर्ज च ॥ ८२ ॥

मने आ कार्यने विषे आझा आपो; के जेथी ते कार्य हुं ऊट करुं. कारण के, सेवकथी
साध्य (थइ शके) एवा कार्यने विषे राजाए तैयारी करवी ए कांइ योग्य ठे ? अर्थात्
सेवकने योग्य कार्यमां राजाए उद्यम करवो न जोइए. ॥ ८१ ॥ पढी पोताना हा-

सुखसा०

॥ ६६ ॥

थथी आप्पुं ठे बीडुं जेणे एवा चेटक राजाए प्रेरलो (आझा करेलो) ते साहसी
वीरांगद नामनो सेनापति, तत्काल सांकडा एवा सुरंग मार्गने विषे गयो अने
(तेणे) रथना पैडाना शब्दथी जता रथोने जाणीने (श्रेणिक राजाने) तिर-
स्कार कख्यो. ॥ ७२ ॥ ज्यारे ते वीरांगद सेनापति अनुक्रमे श्रेणिक राजानी पाठव-

सर्ग४थो.

क्रमेण पश्चाज्यसंस्थितान् जटान्, शशाक नोद्ध्वंघयितुं यदा तदा ॥

सं एकवाणं विसंसर्ज तेनं तु, हंताः समस्ताः सुखसांगजाः समम् ॥ ७३ ॥

अपातयद्यावदयं पृथक्पृथक्, रथान् समस्तानपि वर्त्मनस्ततः ॥

नृपः सं तावज्जत एवं दूरतो, निवृत्य वीरांगदवीर आगतः ॥ ७४ ॥

ना रथमां रहेला सुजटोने उद्ध्वंघन करवाने समर्थ न थयो, त्यारे तेणे एक वाण
मूक्युं, अने ते वाणे करीने सुखसाना सर्वे (वत्रीश) पुत्रो साथेज नाश पास्या.
॥ ७३ ॥ पठी एणे जेटलामां ते सुरंगना मार्गमांथी सर्व रथोने जूदा जूदा पाडा
नाख्या, तेटलामां तो ते श्रेणिक राजा घणे दूर जतो रह्यो. तेथी वीरांगद वीर

॥ ६६ ॥

पाठो वल्लीने पोतानी नगरी प्रत्ये आव्यो. ॥ ८४ ॥ पढी ते वीरांगदे चेटक राजाने
प्रणाम करीने पोते जेवी रीते वत्रीश वीर पुरुषोनो नाश कख्यो, तेवी रीते ते सर्व
वात कही. ते वखते झाने करीने निर्मल एवो पण ते चेटक राजा एकी वखते
हर्ष अने खेदे करीने व्याप्त थयो. ॥ ८५ ॥ चेटक राजा पोतानी पुत्रीनुं हरण

प्रणम्य सर्वं निजगाढ तर्तय्या, कृतं यथा वीरनिषूदनं स्वयम् ॥

श्रुतावदातोऽपि बन्धूव भूपतिः, समं तदा हर्षविषादसंकुलः ॥ ८५ ॥

सुता हता तेन विषादमासदत्, जहर्ष च श्रेणिकवीरमारणात् ॥

रंराज रंजाड्यमिवोदयाचलस्तमप्रकाशः कैलितो दिवामुखे ॥ ८६ ॥

थयुं तेथी ते खेद पामवा लाग्यो, अने पोताना सेनापतिए श्रेणिक राजाना वीर
पुरुषोने माख्या, तेथी हर्ष पामवा लाग्यो. ए प्रकारे ते चेटक राजा प्रजातने विषे
अंधकार अने प्रकाशथी व्याप्त एवा उदयाचलनी पेठे शोक अने हर्षथी दीपवा
लाग्यो. ॥ ८६ ॥

सुखसा०

॥ ६७ ॥

चेटक राजानी ए प्रकारनी चेष्टाने सांजलीने विरक्त चित्तवाली सुजेष्टा पुत्री पण पो-
ताना हृदयने विषे आ प्रकारे विचार करवा लागी. “अरे ! आलोकने विषे ते जोगने
धिकार थाउ ! के, जे जोगने माटे व्हेनो पण पोतानी बीजी व्हेनने तत्काल ठेतरेठे ॥८७॥

सुतापि श्रुत्वापि तदीयचेष्टितं, विरक्तचित्तेति हंदि व्यचिंतयत् ॥

धिर्गस्तु जोगानिह तान् स्वर्सापि यत्कृते जुतं वंचयते स्वसारमांः ॥ ८७ ॥

“धिर्गस्तु कामान् मलमूत्रसंजवान्, पराजवानां विहितास्पदान् सदा ॥

निमेषमात्रं तनुसौख्यकारकान्, प्रचूतकालं नरकासुखप्रदान् ॥ ८८ ॥

धिर्गस्तु किंपाकफलोपमानिमान्, सुखैकरम्यान् परिणामदारुणान् ॥

गुणदुमाणां देववन्धिसंजवान्, क्षयंकरान् देहबलस्य नश्वरान् ॥ ८९ ॥

मलमूत्र ठे कारण जेमनुं अर्थात् मलमूत्रथी उत्पन्न थता, वली निरंतर पराजवोना स्था-
नरूप, निमेषमात्र शरीरने सुखकारी अने घणा काल सुधी नरकना दुःखने आपनारा
कामजोगने धिक्कार थाउ. ॥८८॥ वली किंपाक वृक्षना फलनी उपमावाला, फक्त आ-

सर्ग४थो.

॥ ६७ ॥

રંજ (શરુઆત) માંજ રમ્ય, પરિણામે દારુણ, ગુણ રૂપ વૃદ્ધોને બાલવામાં દાવાનલ અ-
ગ્નિ સરલા, દેહના વલને ક્ષય કરનારા અને નાશવંત એવા એ કામજોગોને ધિક્કાર
થાઉં! ॥ ૬૯ ॥ તે કારણ માટે જે પુરુષ એ કામને વિષે પ્રીતિ કરે છે, તે પુરુષ સ્વચ્છ
તદેષુ કામેષુ કરોતિ ચો રંતિ, સં એવ મૂર્ખેકધુરંધરો જુવિ ॥

ઈમાનિદાનીમૃદમૃપ્યસંસ્તુતાન્, પરિત્યજામ્યેકપદે વ્રતં શ્રીયે ॥ ૭૦ ॥
(શાર્દૂલવિક્રોડિતવૃત્તમ્)

ધ્યાત્વૈવં સુચિરં વિમુક્તવિષયા મૈત્વાર્થં પિત્રોઃ પુરઃ,
તૈર્ત્સર્વં સ્વકૃતં નિવેદ્ય પિતૈરાવોષ્ઠય મૌઢાગ્રહાત્ ॥
પિત્રોઃ કૌરિતસન્મહેન કિલ્લં સુજ્યેષ્ઠાકુમાર્યેવં સા,
જૈગ્રાહ વ્રતમાત્મના જગદતી શ્રીચંદનાસંનિધૌ ॥ ૭૧ ॥

પૃથ્વીમાં મૂર્ખોની મધ્યે એક ધુરંધર છે. તેથી હમણાં પણ હું નહિં વચ્ચાવલા એ કામ
જોગોને એકી વચ્ચે ત્યાગ કરીને વ્રતનો આશ્રય કરું. અર્થાત્ વ્રત આદરું. ॥ ૭૦ ॥
એ પ્રકારે ઘણા કાલ સુધી વિચાર કરીને પઠી ત્યાગ કર્યો છે વિષય જેણીએ એવી

सुखसा०

॥ ६० ॥

अने स्वजावे करीने सुशोजित ते सुजेष्टा कुमारिकाएज पितानी पासे जइने अने पोता-
 नुं सर्व कृत्य निवेदन करीने तेमज गाढ आग्रहथी माता पितानी आइा लइने पिताए
 करेला उत्सव पूर्वक श्री चंदना (चंदनवाला) साध्वी पासे व्रत ग्रहण कस्युं. ॥९१॥
 हवे रथमां बेठेला अने मार्गने विषे जता एवा श्रेणिक राजाए, ते चिह्नणाने हे सु-
 (उपजातिवृत्तम्)

श्रीश्रेणिकोऽथाध्वनि यान् रथस्थः, सुंज्येष्टिके हे प्रतिचिह्नणां ताम् ॥

इत्यालपंश्चिह्नणया वंजापे, सुंज्येष्टिका नास्म्यनुंजा तु तस्याः ॥ ९२ ॥

श्रीश्रेणिकः स्माह पुनस्त्वमेवं, ज्येष्टा गुणैर्देवि नृशं ममेष्टा ॥

ज्ञात्वेति नाम्ना किल चिह्नणां तां, समालपञ्च प्रियवाग्विशेषः ॥ ९३ ॥

ज्येष्टिके ! एम बोलावे ठते चिह्नणाए उत्तर आप्यो के, हुं “सुज्येष्टा नथी, पण तेणीनी
 न्हानी न्हेन (चिह्नणा) हुं.” ॥ ९२ ॥ फरीथी प्रिय वाणीवाला श्रेणिक राजाए कस्युं
 के, “ हे देवि ! गुणोए करीने म्होटी एवी तुंज मने घणी वहाली ठे. एवी रीते ते-
 णीने चिह्नणा एवा नामवाली निश्चय जाणीने तेणीनी साथे वातो करवा लाग्यो.

सर्गप्रथो.

॥ ६० ॥

॥ ९३ ॥ ए प्रकारे स्त्रीरत्नना लाजर्थी आनंद पामेला अने मित्रोना मृत्युर्थी दुःखित मनवाला श्रीमान् श्रेणिक राजाए, श्रेष्ठ पतिनी प्राप्तिर्थी हर्ष पामेली अने पोतानी बहेनने ठेतरवार्थी कांश्क खेद युक्त थएली, वली पोताना प्राण थकी पण अत्यंत वद्वज एवी. ते 'जाणे श्रीकृष्णे लक्ष्मीनेज ग्रहण करी होयनी ! एम' चिह्णाने ग्रहण (शार्दूलविक्रीडितवृत्तम्)

इत्यांदाय सुवद्वजातिमुदितां दूनां स्वसुर्वचनात्,
स्वप्राणादपि चिह्णं प्रियतमां लक्ष्मीमिव श्रीपतिः ॥

श्रीमन्श्रेणिकनूपतिः प्रमुदितः स्त्रीरत्नलाजात्पुन-
र्मित्राणां मरणेन दुःखितमनाः शीघ्रं पुरं प्राविशत् ॥ ९४ ॥

करीने तत्काल पोताना पुर (राजगृह नगर) प्रत्ये प्रवेश कस्यो. ॥ ९४ ॥

इत्यागमिक श्री जयतिलकसूरिविरचिते सम्यक्त्वसंज्ञवनाम्नी महाकाव्ये सुलसा-
चरिते चिह्णानयनो नाम चतुर्थः सर्गः

सुखसा०

॥ ६९ ॥

सर्ग ५ मो.

(वैतालियवृत्तम्)

पत्नी पृथ्वीपति श्रेणिक राजा, ते प्रिया (चिह्वाणा) ने अजयकुमार विगेरे सुजटो सहित पोताना घरने विषे मूकी पोते एकलो पुत्रना मृत्युनी वात कहेवा माटे ना

अथ नमिपतिर्विमुच्य तां, दयितामात्मगृहेऽनयादिभिः ॥

सुजटैः सह नागमंदिरे, सुतवार्तां गदितुं स्वयं ययौ ॥ १ ॥

उपविश्य यथोचितासने, परिषिचन्नयनांबुजिर्भुवम् ॥

युंगपन्मरणं तन्नूरुहामवदन्नागपुरः सं मंदवाक् ॥ २ ॥

अपतत्पविपातसंनिजं, सहसाकर्ण्य वचस्तदीयकम् ॥

विनिबर्हितमूलपादपः, किल नागो गतचेतनो भुवि ॥ ३ ॥

गसारथीना घर प्रत्ये गयो. ॥१॥ त्यां योग्य आसन उपर बेसीने नेत्रजल (आंसु) थी पृथ्वीने सिंचन करता ठता मंदवाणीवाला ते श्रेणिक राजाए, नागसारथिनी आगल तेना सर्व पुत्रोनी एकी वखते थएला मृत्युनी वात कही. ॥ २ ॥ ए प्रकारे उचिता

सर्ग ५ मो.

॥ ६९ ॥

वज्रपातनां सरखां ते श्रेणिक राजानां वचन सांजलीने गयुं ठे चैतन्य जेनुं अर्थात्
मूर्छा पामेलो ते नागसारथी, कपाड गएला मूलवाला बृह्मनी पेठे पृथ्वी उपरपडी गयो !
॥ ३ ॥ पढी ते नागसारथी महा कष्टथी चेतनाने पामीने अर्थात् सचेतन यइने अ
त्यंत विलाप करवा लाग्यो अने वारंवार मूर्छा पामवा लाग्यो. बली कठोर पृथ्वीने

विललाप नृशं स चेतनां, कैयमप्याप्य मुहुर्मुमूर्छ च ॥
अलुवर्त्किनावनौ पुनर्निजं जालं स्वकरैरताडयत् ॥ ४ ॥
हृदये परिचित्य तान् पृथक्पृथगुच्यैः सुतशोकसंकुलः ॥
परिवारमैरोदयनृशं, स गुणग्राहर्मनेकधा रुदन् ॥ ५ ॥

विषे आखोटवा लाग्यो, तेमज पोताना हाथथी पोताना कपालने कूटवा लाग्यो. ॥४॥
पुत्रना शोकथी व्याप्त थएलो ते नागसारथी, पोताना हृदयने विषे ते पुत्रोने जूदा जूदा
स्मरण करीने तेउना गुण ग्रहण करवा पूर्वक अनेक प्रकारे म्होटा सादथी रुदन क-
रतो ठतो पोताना परिवारने अत्यंत रुदन कराववा लाग्यो. ॥ ५ ॥

सुखसा०

॥ ७० ॥

अरे दुर्दैव ! तैं, जगत्प्रिय एवा म्हारा पुत्रोने एकी वखते केम हरण कख्या ? त्हारे पण सहाय्यने माटे ते म्हारा पुत्ररूप सुजटोथी करी शकाय एवुं कार्य पड्युं के शुं? ॥६॥ हा हा ! अदप फलने माटेज अत्यंत ठेतराएलो, बल रहित अने नाश थया ठे घणा पुत्रो

हंतदैव हंता कैयं त्वया, मम पुत्रा युगपङ्कगत्प्रियाः ॥

किमु तेऽपि सहायताकृते, सुजटैः कार्यमलं बभूव तैः ॥ ६ ॥

अबलः फलकार्यवंचितः, क्षितपोतः सुतरामहं हहा ॥

गुरुदुःखमहाणवे कैयं, पतितः कर्मवशाद्गुरुतरे ॥ ७ ॥

मयैकेति मनोरथः कृतोऽनवदेते तनया नयान्विताः ॥

जैरसाधिगतस्य मे वपुः, सुतरां लालयितार ईश्वराः ॥ ८ ॥

(वहाण, होडी) जेना एवो हुं, कर्मना वशथी दुःखे तरी शकाय एवा म्होटा दुःख रूप समुद्रमां केम पड्यो ? ॥ ७ ॥ में (अज्ञानथी) एवो मनोरथ कख्यो हतो के, आ न्यायवंत एवा म्होटा समर्थ पुत्रो, वृद्धावस्थार्थी व्याप्त थएला म्हारा शरीरने अत्यंत

सर्ग५मो.

॥ ७० ॥

ढाड लडावशे. ॥ ७ ॥ हे डुदैव ! पुत्रोनो नाश करता एवा तें म्हाऱा मननो मनोरथ
पण निष्फल कस्यो ! अर्थात् 'वृद्ध थएला म्हाऱा शरीरने पुत्रो ढाड लडावशे' एवो
जे में मनमां मनोरथ कस्यो हतो, ते पण त्हाऱाथी सहन न थइ शकवाने लीधे तें
म्हाऱा पुत्रोनो नाश कस्यो ठे. ए प्रकारना शोकरूप पिशाच (चूत) थी आश्रय

मनसोऽपि मनोरथस्त्वया, तनयान् संहरता कृतोऽफलः ॥

इति 'शोकपिशाचसंश्रितो, जैनको गाढतरं रुरोद सः ॥ ९ ॥

लथवाहुलता श्रियोपिता, विवशा पुत्रशुचा सुधीरिमाः ॥

सुलसापि पपात चूतले, करिणोन्मीलितपद्मिनीव ही ॥ १० ॥

कराएला (ग्रसित थएला) ते नागसारथी पिताए अत्यंत रुदन कस्युं. ॥ ९ ॥ पुत्रना
शोकथी परस्वाधीन थएली, शीथिल थइ गइ ठे हस्त रूप लता जेणीनी, शोचा र
हित अने अत्यंत धीरजवाली सुलसा पण हस्तिए तोडी नांखेली कमलिनी (पोय
णी) नी पेठे पृथ्वी उपर पडी गइ ! ॥ १० ॥

सुखसा०

॥ ७१ ॥

विंजणाना पवन अने चंदनना रस, तेमज बीजा अनेक प्रकारना उपचारोए करीने बहु काखे चेतनाने पमाडेली ते सुखसा, फरीथी आ प्रमाणे विलाप करती ठती रुदन करवा लागी. ॥ ११ ॥ अरे ! पुत्रना शोकनो नाश करनारी, सखीना सरखी म्हारी मूर्छना कोणे हरण करी? हे सखि मूर्छे! त्वारा विना हुं पुत्रना शोकरूप आ असह्य व्यजनानिलचंदनजवैरूपचारैरंपरैरनेकधा ॥

गमिता सुचिरेण चेतनां, "विलपंतीति" रुरोद सा पुनः ॥ ११ ॥

मम केन हता नुं मूर्छना, सुतशोकापनुदा सखीसमा ॥

अविषह्यमिदं संहाम्येहं, सखि मूर्छे नवतीमृते कथम् ॥ १२ ॥

वत तेऽपि मृता मदंगजा, अहमद्यापि नवामि सुस्थिता ॥

सहसा यदि नो "द्विधा" नव, तदहं ही कठिनास्मि "निश्चितम् ॥ १३ ॥

दुःखने केम सहन करी शकुं? अर्थात् पुत्रना मरणनुं दुःख मूर्छाथी अथवा मरणथी विस्मृति पामे ठे. बीजाथी विस्मृति पामतुं नथी. ॥ १२ ॥ अरे! मने एज खेद थाय ठे के, ते म्हारा पुत्रो पण मृत्यु पाम्या अने आज सुधी हुं स्वस्थपणे रहेली तुं.

सर्ग५मो.

॥ ७१ ॥

अर्थात् जीवुं हुं; परंतु हवे जो हुं सहसा फाटी न जउं तो खरेखर पहरथी पण
कठीण हुं, एम मानवुं जोइए. ॥ १३ ॥ अरे ! वल्ली पण मने वधारे खेद तो एज
थाय ठे के, जेउए क्यारे पण कठोर जाणण कखुं नथी, अथवा जेमनुं मन क्यारे पण
विनयने उल्लंघन करी गयुं नथी, तेमज माता पिताना चरणना नमनने विषे प्रीतिवाला

नं कंदापि कैठोरजाषिणो, विनयातिक्रममानसा न वै ॥

पितृमातृपदान्तौ रंताः, कै सुता हंत जैवेयुरीदृशाः ॥ १४ ॥

तैनयाः सततं विकाशिनां, जैवतामस्यसरोरुहां श्रिये ॥

अवतारणमस्मि चक्षुषां, वैरसौजाग्यकलावतां पुनः ॥ १५ ॥

आवा पुत्रो क्यांथी होय ? अर्थात् म्हारा पुत्रो जेवा विनयवंत पुत्रो मलवा दुर्लभ ठे.
॥ १४ ॥ हे तनयो ! हुं पण निरंतर प्रफुल्लित एवां तमारा मुख रूप कमलोना अने
वल्ली उत्तम सौजाग्यनी कलावंत एवा तमारां नेत्रोना उतारवाना स्थान रूप हुं माटे
मृत्यु पामुं हुं. ॥ १५ ॥

सुखसा०

॥ ७२ ॥

विजयने विषे समर्थ अने धूसरीना सरखा तमारा बन्ने हस्तनुं हुं बखि करुं हुं. तेमज
कष्टने विषे धीरपणाने धारण करनारा तमारा खजानी उवारणा खलं हुं. ॥ १६ ॥ अरे
पुत्रो ! प्रणाम करवामां प्रेमवाला एवा तमारा बिना हमणां दिवसना उदयने वखते

‘नुजयोर्विजये समर्थयोर्युगसाम्यं दधतोर्वलिः क्रिये ॥

विधुरे संधरत्वधारिणोर्विदधे न्युंन्नकानि चांसयोः ॥ १६ ॥

दिवसोदय एव मेऽधुना, त्वरितं हंत संमेत्य पुत्रकाः ॥

नैवतो नैतिवत्सलान्विना, प्रैणतिं कोऽत्र विधास्यति ध्रुवम् ॥ १७ ॥

अयि मातरितीरितं पुरा, नैवदीयं वचनं स्मराम्यहम् ॥

जैनतानयनामृतांजनं, के गता सा नैवदंगचंगिमा ॥ १८ ॥

तत्काल म्हारी पासे आवीने निश्चे अहिं बीजुं कोण मने प्रणाम करशे ? ॥ १७ ॥

पूर्वे, हे मात ! एम कहेता एवा तमारा वचनने हुं स्मरण करुं हुं. मनुष्योना समूहना
नेत्रोने अमृतना अंजन सरखी ते तमारा अंगनी मनोहरता क्यां जती रही ? ॥ १८ ॥

सर्ग५मो.

॥ ७२ ॥

अरे दुर्दैव ! जो म्हारा पुत्रोनी स्त्रीउने एकी वखते विधवा करवानी त्हारी बुद्धि न होत तो, सुरंग विना ए म्हारा पुत्रो लीलाए करीने एकी वखते साथेज केम पडे ? अर्थात् म्हारा पुत्रोनी स्त्रीउने एकी वखते विधवा करवानी त्हारी बुद्धि होवाथी सुरंगमां तेउनो तें साथेज नाश कस्यो. ॥ १९ ॥ अथवा गइ ठे बुद्धि जेणीनी अने

हंतदैव न चैव ते मतिः, समवैधव्यविधौ वैधूजने ॥

सममेव विना सुरंगया, कथमेते निपतंति लीलया ॥ १९ ॥

अथवा स्वयमेव निर्मितं, गतबुद्ध्या मयका हंताशया ॥

युगपत्सुतमृत्युकारणं, किमु जग्धा गुटिकाः समं न चेत् ॥ २० ॥

हहहा हंतका कथं मुखं, स्वमहं दर्शयितुं जने दैमा ॥

युगपन्मरणेन हेसुता, नवतां ब्रूत गतानुकंप्यताम् ॥ २१ ॥

हणाइ गयो ठे आशय जेणीनो एवी में पोतेज ते एकी वखते पुत्रना मृत्युनुं कारण निपजाव्युं ठे, जो में देवताए आपेखी गोलीउ साथे न खाधी होत तो शुं श्याम यात ? अर्थात् न यात. ॥ २० ॥ हे पुत्रो ! मने ए बहुज खेद थाय ठे के, तमारा

સુલસા

॥ ૭૩ ॥

एकी वखतना मरणे करीने अनुकंपा (दया) जावने पामेली अने हणाएली हुं हवे मनुष्योने विषे म्हारुं पोतानुं मुख देखाडवाने केम समर्थ थउं ? ते कहो. ॥ ११ ॥
पढी पतिना वधे करीने पीडा पामेलो अने स्मरण थयुं ठे प्रियनुं खेलन जेने तेमज जूदा जूदा ग्रहण कल्या ठे पतिना गुण जेणे एवो ते सुखसाना पुत्रोनी स्त्रीउनो स-

अथ नैर्तवधेन पीडितोऽन्वैरुदत्तां पतिमातरं भृशम् ॥

स्मृतवल्लभखेलनः पृथक्पृथगात्तेशगुणो वधूजनः ॥ १२ ॥

हृदयेश कथं विना त्वया, मम यास्यति सुशून्यवासराः ॥

न विषोदुर्मदं वियुक्ततां, वंटिकामात्रमपि क्षमा यतः ॥ १३ ॥

अनवप्रवति प्रजावती, सति या मे क्षणदा क्षणोपमा ॥

रंजनी यमजिह्विकेव सा, नयदा जाति समीपसर्पिणी ॥ १४ ॥

મૂહ, તે રુદન કરતી એવી પતિની માતા (સુલસા) ની પાઠલ અત્યંત રોવા લાગ્યો. ॥૧૧॥
હે હૃદયેશ ! તમારા વિના મ્હારા અત્યંત શૂન્ય દિવસો કેમ જશે ? કારણ કે, હું
એક ઘડીમાત્ર પણ તમારા વિયોગપણાને સહન કરવાને સમર્થ નથી. ॥૧૩॥ હે નાથ !

સર્ગ૫થો.

॥ ૭૩ ॥

તમે વિદ્યમાન ઠતાં જે મહા પ્રજાવવાલી રાત્રી મને ક્ષણમાત્રના સરખી થતી-
હતી, તેજ રાત્રી તમે અવિદ્યમાન ઠતાં પાસે આવતી યમની જીજ સરખી અત્યંત જ-
યંકર દેખાય છે. ॥ ૨૪ ॥ યમરાજના માર્ગને વિષે પથિક થણો અર્થાત્ મૃત્યુ પા-
મેલો એવો પણ કામદેવ પોતે પાઠો આવીને પોતાની રતિ પ્રિયાને શું નથી મલ્યો ?

नै कथं पुनरेत्यै मन्मथः, पथि पांथोऽपि यमस्य 'संगतः ॥

प्रियया सह कांत तैत्त्वैर्मप्यनुकंपां कुरु मय्यमूढशीम् ॥ २५ ॥

कैरकंकतकेशमार्जनं, 'प्रिय यन्मै 'विहितं त्वया पुरा ॥

अधुनापि तदेव विद्यते, मृगनाजीज्वलेपनिश्चलम् ॥ २६ ॥

અર્થાત્ મલ્યો છે. માટે હે કાંત ! તમે પણ મ્હારે વિષે આ પ્રકારની અનુકંપા કરો.
અર્થાત્ તમે પણ પાઠાઆવીને મને મલો. ॥૨૫॥ હે પ્રિય ! પૂર્વે તમે પોતેજ જે મ્હારા
કાંકરીય કરીને કેશ ઝલ્યા હતા તેજ કેશનું ઝલવું હમણાં પણ કસ્તૂરીના રસના લેપે
કરીને યુક્ત હોવાથી નિશ્ચલ છે. ॥૨૬॥

सुखसा०

॥ ७४ ॥

जे पोतेज हर्षथी गूंथेळां पुष्पनां आचरणो म्हारा हृदयने विषे तमे स्थापन कखां
हतां, तेज आ पुष्पनां आचरणो स्मृति प्रत्ये (स्मरणमां) आवीने आ म्हारा हृदयने
विदारी नांखे ठे ! ॥ १७ ॥ हे मुखमंरुन पंक्ति ! तमे मनोहर आकारने माटे म्हारा
कपालने मंक्ति कखुं. अर्थात् केसर चंदनादिके करीने सुशोजित कखुं अने पोतेज

कुसुमाचरणानि यानि मे, स्वयमेव ग्रथितानि संमदात् ॥

हृदये निहितानि तानि हि, स्मृतिर्मागत्य दृणंति हृद् द्विधा ॥ १७ ॥

निहितं स्वयमेव वीक्षितं, पुरतो जूय कपोलमंरुनम् ॥

मुखमंरुनपंक्ति त्वया, रुचिराकारकृते स्मरामि तत् ॥ १८ ॥

इति तान् रुदतः पुनः पुनः, पतितान् शोकमहार्णवे नृशम् ॥

संहजामेवलंब्य धीरतामंजयोऽवक् नवजावनिर्जयः ॥ १९ ॥

फरीथी आगल आवीने जोयुं, तेज मने वारंवार याद आवे ठे. ॥ १८ ॥ ए प्रकारे
वारंवार रुदन करता अने अत्यंत शोकरूप महा समुद्रमां पडेला ते सर्वेनी प्रत्ये, जव
जावनाथी निर्जय एवो अजयकुमार खाजाविक धीरजपणानो आश्रय करीने बोळ्यो.

सर्ग५थो.

॥ ७४ ॥

॥ २९ ॥ हे जनो ! जैनमतना अर्थने जाणनारा अने संसार संबंधी जावनाने धारण
 करनारा एवा पण तमारे अविवेकी मनुष्योनी पेठे शोकरूप समुद्रमां पडवुं ए योग्य
 नथी. ॥ ३० ॥ कारण के, आ संसार इंद्रजाल सरखो, इंद्रधनुष्य सरखो, विजली
 सरखो, गर्जेझना कान सरखो अने पाठला पहोरना संध्याना वादलाना रंग तथा रूप
 अयि जैनमतार्थवेदिनामपि सांसारिकजावनानृताम् ॥
 जैवतां नंदि शोकसागरे, पतितुं युक्तमिवाविवेकिनाम् ॥ ३० ॥
 यदेयं जैव इंद्रजालवद्विकोदं ईवातिचंचलः ॥
 चपलेव गर्जेझकर्णवत्, परसंध्याभ्रकरागरूपवत् ॥ ३१ ॥
 पवनेरिततूलपूरवन्मृगतृष्णेव निदाघवासरे ॥
 युवतीनयनांतवत्संदा, हुतकह्वोल ईवांजसां निर्धौ ॥ ३२ ॥

सरखो अति चपल ठे. ॥ ३१ ॥ वली ते संसार पवने उडाडेला रुना समूहना सरखो, उ-
 नालाना दिवसे जांऊवाना जल सरखो तेमज निरंतर खीउना नेत्रोना अंतजाग सर-
 खो अने समुद्रने विषे ऊडपथी चाखता एवा कह्लोलना सरखो चपल ठे. ॥ ३२ ॥

સુલ્લસા

॥ ૭૫ ॥

આ સંસારમાં પ્રાણિયોનું જે મરણ થાય છે, તે મરણ દેહધારીર્જની પ્રકૃતિ છે અને જીવન (જીવનું) તે વિકૃતિ છે. માટે તેમાં જે કાંઈ સ્થિરતા પમાય તેજ લાજ જાણવો. તો તમે ઘણો શોક શા માટે કરો છો ? ॥ ૩૩ ॥ આલોકને વિષે પ્રજાત વચ્ચે જે વસ્તુ

इह यन्म्रियते शरीरिणिः, प्रकृतिः सा विकृतिस्तु जीवनम् ॥

‘સ્થિરતા યદિ કાપિ લેખ્યતે, સં તુ લાજઃ કિંમુ શોચ્યતેતરામ્ ૩૩

ઉદયે યદિદેહ્યતે ધ્રુવં, નં તદેવાંસ્તિ તુ મધ્યવાસરે ॥

ઐસતે પ્રબલા હૃનિત્યતા, નુવિ જાવાનિવ રાક્ષસી નૃશમ્ ॥ ૩૪ ॥

કુશકોટિગતોદવિંહવત્પરિપક્વઙ્મપત્રવૃંતવત્ ॥

જલબુહુદવઙ્ગરીરિણાં, ક્ષણિકં દેહમિદં ચ જીવિતમ્ ॥ ૩૫ ॥

નિશ્ચે દેહાય છે, તે વસ્તુ મધ્યાન્હ વચ્ચે દેહાતી નથી. આ ઉપરથી નિશ્ચય થાય છે કે, પૃથ્વીને વિષે રાક્ષસી સરખી મહા વલ્લવંત અનિત્યતા સર્વ પદાર્થોને ગલી જાય છે. ॥ ૩૪ ॥ દેહધારીર્જનો દેહ અને આ જીવિત, એ બન્ને પદાર્થો રાજના અગ્રજાગને

સર્ગ ૫મો.

॥ ૭૫ ॥

વિષે રહેલા પાણીના વિંદુ સરસા, પાકેલા વૃદ્ધના પાંદડાના દીંટા જેવા અને પા-
ણીના પરપોટા જેવા ક્ષણિક છે. ॥ ૩૫ ॥ વહી જવ્યજીવોનું યૌવન પર્વત ઉપરની ન-
દીના જલના ઊંઘ સરસું તત્કાલ નાશ પામવાના સ્વભાવવાળું છે. તેમજ નિરુપમ એવું
બલ પણ પવનથી કંપતા એવા કમલના અગ્રજાગ સરસું ચપલ છે. ॥ ૩૬ ॥ અહો !

ગિરિશૈવલિનીજલૌઘવર્જવિનાં યૌવનમૌશુ ગત્વરમ્ ॥

ચંદુલં વૈલર્મપ્યપોપમં, પવનાંદોલનનૃત્કજાંતવત્ ॥ ૩૬ ॥

ક્ષણનશ્વરભાવસંસૃતૌ, જવતાં જાવનૃતાં કેથં મૈનઃ ॥

પ્રવિશંતિ શુચઃ પિશાચવદ્બહુલીકર્તુર્મહો અવિદ્ઘતામ્ ॥ ૩૭ ॥

અથવા મૈહતામૈપીદ્યતે, પ્રચુરાપત્યવિયોગહુઃસ્વિતા ॥

અંધુર્નાપિ દિ વેદ્યતિ ક્ષિતૌ, જલધિશ્ચંડરમાવિયોજિતઃ ॥ ૩૮ ॥

ક્ષણમાં નાશ પામવાના સ્વભાવવાળી સંસૃતિને વિષે (સંસારના પ્રજાહને વિષે) જા-
વને ધારણ કરનારા અર્થાત્ વિચારવાલા તમારા મન પ્રત્યે શોક, પિશાચની પેઠે અ-
જ્ઞાનને વધારવા માટે કેમ પ્રવેશ કરે છે ? ॥ ૩૭ ॥ અથવા તો મ્હોટાઝને પણ ઘણા

सुखसा०

॥ ७६ ॥

पुत्रोना वियोगनुं दुःखीपणं देखाय ठे. जेम के, चंद्ररूप पुत्र अने लक्ष्मीरूप पुत्रीशी वियोग पामेखो समुद्र, पृथ्वीने विषे हमणां सुधी पण विखाप करे ठे. ॥ ३८ ॥ जे आ सुखसाना पुत्रो एकज काखे मृत्यु पाम्या, परंतु एमां कांइ आश्चर्य नथी; कारण के, सगर चक्रवर्तीना हजारो (साठ हजार) पुत्रो पोताना जाग्यना वश्यथी एकज काखे

परमत्र न कोऽपि विस्मयः, समकालं यदमी मृतिं गताः ॥

संसारस्य मुताः संहस्रशो, न मृता किं युगपद्विधेर्वशात् ॥ ३९ ॥

मरणं यदंबधि यैर्यथा, किल तेषामुपयाति तत्तथा ॥

धैटिकापि न लज्यतेऽधिका, समुपेतेऽत्र कृतांतवासरे ॥ ४० ॥

शुं मृत्यु नथी पाम्या ? अर्थात् सगर चक्रवर्तीना साठ हजार पुत्रो एकी वखतेज मृत्यु पाम्या ठे. ॥ ३९ ॥ जे प्राणीउए जे प्रकारे जे मृत्यु बांध्युं ठे, ते प्राणीउने खरै-खर ते मृत्यु तेबीज रीते प्राप्त थाय ठे. आलोकने विषे काख (मृत्यु) नो दिवस प्राप्त थए ठते एक घडि पण अधिक प्राप्त थती नथी. अर्थात् मृत्युनो वखत आवे ठते

सर्ग५मो.

॥ ७६ ॥

एक घडी पण वधारे जीवी शकातुं नथी. ॥ ४० ॥ आलोकने विषे कोइ पण अ-
वस्था, कोइ पण काल, कोइ पण देश, कोइ पण जीव के, कोइ पण एवी वस्तु नथी
के, जेनाथी आ कालरूप शत्रु जीती शकाय ! ॥ ४१ ॥ कोइथी पण न निवारी श-

(उपजातिवृत्तम्.)

नै कौप्यवस्था नै चँकोडपि कालो, नै कोडपि देशो नै चँ कोडपि जीवः॥
नै वस्तु किंचित्तिदिहोस्ति लोके, जियेत यैरेष रिपुः कृतांतः ॥ ४१ ॥

(स्रग्धरावृत्तम्)

गर्जस्थं जायमानं शयनतलगतं मातुरुत्संगसंस्थं,
बालं वृद्धं युवानं परिणितवयसं निस्वमौढ्यं खलार्यम् ॥
वृद्धाग्रे शैलशृंगे नञसि पथि जले पंजरे कोटरे वा,
पाताले वा प्रविष्टं हरति हि सततं दुर्निवार्यः कृतांतः ॥ ४२ ॥

काय एवो काल गर्जमां रहेलाने, जन्मेलाने, पथारीमां सूतेलाने, माताना खोलामां
रहेलाने, बालकने, वृद्धने, युवानने, आधेड (वये पढोचेला)ने, गरिबने, तवंगरने, ख-

॥ ३३ ॥

લને, આર્યને, વૃદ્ધના અગ્રજાગમાં રહેલાને, પર્વતના શિખર ઉપર ચઢેલાને, આકાશ-
માં રહેલાને, માર્ગમાં રહેલાને, પાણીમાં પેઠેલાને, પાંજરામાં પેઠેલાને, (વૃદ્ધના)
કોટરમાં રહેલાને અને પાતાલમાં પેસી ગયેલાને પણ નિરંતર નિશ્ચે હરણ કરે છે.॥૪૨॥
દ્રવ્ય, ગજ, અશ્વ, રથ, સુન્દર અને વીજાં ઘણાં સાધનોએ કરીને તેમજ વહ્તી વંધુ,
(આર્યાવૃત્તમ્)

न धनेन गजेन हयेन रथेन जटेना साधनेधनेः ॥

न च ^{१८} बंधुनिषगृहैर्मृत्यो ^{१९} परिरुद्धते ^{२०} प्राणी ॥ ४३ ॥

नौ स्वामिनो न मित्रान्न बांधवात् पक्षपातिनो न परात् ॥

१३ किं बहुना कस्मादपि, न संरति कार्ये १४ विधौ विमुखे ॥ ४४ ॥

वैद्य अने देवताउप करीने पण प्राणि मृत्युची रक्षण करी सकातो नथी. ॥ ४३ ॥
जाग्य अवलुं ठतां स्वामीची, मित्रोची, बांधवोची अने बीजा पक्षपातीची, वल्ली वधारे
शुं कहुं ! परंतु बीजा कोर्षीची पण पोतानुं कार्य सरतुं नथी. अर्थात् यतुं नथी. ॥४४॥

सर्गधर्मो.

॥ ३३ ॥

ए प्रकारे संसारने पण निरंतर असार जाणीने अने विश्वनी नाशवंत पणाए करीने
अस्थिरताने मानीने शोकनो त्याग करी तमे आत्महित करो के, जेणे करीने बीजा
जवने विषे पण एवुं दुःख न थाय. ॥ ४५ ॥ ए प्रकारे अन्नयकुमारे कहेला वचनने

(वसंततिलकावृत्तम्)

संसारमेवमवगत्य सदाप्यसारं, विश्वस्य चंगुरतर्यांस्थिरतां च मत्वा ॥
यूयं ^{१३}विमुच्य शुचमात्महितं ^{१४}कुरुध्वं, ^{१५}येनैवमन्यजननेऽपि नैवेन्न ^{१६}दुःखम् ४५
श्रुत्वेति वाक्यमनयोदितमंजसांमी, नांगादयः ^{१७}किमपि शोकविहीनचित्ताः ॥
तेषां विधाय मरणान्त्यविधिं ^{१८}विशेषाद्देवार्चनादिजिनधर्मपरा बभूवुः ॥ ४६ ॥

सांजलीने तत्काल कांश्क शोक रहित थयां ठे चित्त जेमनां एवा ते नागसारथी वि-
गेरे माणसो, ते मृत्युपामेला पुत्रोनी मरणांत क्रियाने करीने अधिकताथी जिनेश्वर
प्रभुनी पूजा, विगेरे जैनधर्ममां तत्पर थया. ॥ ४६ ॥

सुखसा०

॥ ९८ ॥

पठी अजयकुमार विगेरे मुख्य नरोए युक्त एवो श्रेणिक राजा पण, मित्रोना गुणोनुं
वर्णन करतो ठतो त्यांची उठीने, पोताना जुवनमां आवीने अने ते पोतानी नवीन
प्रिया चिह्णाने परणीने स्वकार्यमां तत्पर एवो ते केटलेक काळे करीने मित्रना शोक

श्रीश्रेणिकोऽप्यजयमुख्यनरैः संमेत, उवाय 'मित्रगुणवर्णनमादधानः ॥

स्वं सौधमाप्य परणीय च वैह्वनां तां, कालेन कार्यनिरतोऽजनि 'हीनशोकः ४९

रहित यथो. ॥ ४९ ॥

इत्यागमिक श्रीजयतिलकसूरिविरचिते सम्यक्त्वसंज्ञवनाम्नि महाकाव्ये सुखसाच-
रिते सुतशोकनिवर्त्तनो नाम पंचमः सर्गः ॥

सर्ग५मो.

॥ ९८ ॥

सर्ग ६ ठो.

हवे एवामां अंतरंग शत्रुर्जने दमन करनारा, सुर अने असुरोए नमस्कार करेला,
मिथ्यात्वरूप अंधकारनो नाश करनारा, केवलज्ञाने करीने सूर्यरूप, सिद्धार्थ राजाना

(अनुष्टुप्वृत्तम्)

इतश्चै पूर्यां चंपायामुद्याने कुसुमाकरे ॥

ग्रामाकरपुरजोणमंरुबोर्व्या क्रमाद्भ्रमन् ॥ १ ॥

अंतरंगारिदमनः, सुरासुरनमस्कृतः ॥

मिथ्यात्वतमसां हंता, केवलज्ञानजानुमान् ॥ २ ॥

सिद्धार्थपार्थिवसुतस्त्रिंशलाकुक्षिसंभवः ॥

आयासीहीमहावीरश्चतुर्विंशो जिनेश्वरः ॥ ३ ॥ विशेषकम्

पुत्र अने त्रिशला माताना उदरमांथी उत्पन्न थएला एवा चोवीशमा जिनेश्वर श्री
महावीर प्रभु गाम, आकर, जोण अने मंरुब पृथ्वीने विषे अनुक्रमे फरता फरता चं

१ खाण. २ एक जातनुं गाम. ३ माणसोने विश्राम करवाना मांडवा.

सुखसा०

॥ ७ए ॥

पा नगरीने विषे कुसुमाकर नामना उद्यानमां समवसख्या. ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ प्रजुना
आगमननी वखते एकठा थएला ते (जवनपति, वाणव्यंतर, ज्योतषी अने वैमा-
निक ए) चार प्रकारना देवताउण आदरथी आ आगल कहेवाशे एवुं समवसरण
रच्युं. ॥ ४ ॥ ते स्थानके वायुकुमार देवताउण योजन प्रमाणवाही जूमिने शोधन करी

तदीयागमने देवा, मिलितास्ते चतुर्विधाः ॥

समवसृतिसद्वैवं, रचयामासुरादरात् ॥ ४ ॥

वायवः शोधयामासुस्तत्रां योजनमुर्वराम् ॥

वैवर्षुर्मेघनामानः, सुगंधोदकवृष्टिभिः ॥ ५ ॥

ऋतवः पंचवर्णाद्वैः, कुसुमैः स्ततरुर्जुवम् ॥

व्यंतरा हेममणिऽभिश्चक्रुश्चित्रं महीतलम् ॥ ६ ॥

अने मेघकुमार नामना देवताउण सुगंधि जलना वर्षादथी ते पृथ्वी उपर ठंटकाव क-
ख्यो. ॥ ५ ॥ ऋतुउण पंचरंगी पुष्पोण करीने ते समवसरणनी पृथ्वीने आह्लादित करी.
तथा व्यंतर देवताउण सुवर्ण अने मणिउण करीने ते जूमीतलने चित्र विचित्र बनाव्युं.

सर्गद्विती.

॥ ७ए ॥

॥ ६ ॥ वैमानिक देवताणं अंदर, ज्योतषीणं मध्ये अने जवनपतिणं बहार एम
अनुक्रमे त्रण जातना देवताणं मणि, रत्न अने सुवर्णना कांगराणं करीने सुशोचित
एवा रत्न, सुवर्ण अने रुपाना त्रण गढो अनुक्रमे रच्या. ॥ ७ ॥ ८ ॥ जे प्रत्येक गढोने

अंतर्वैमानिका देवा, ज्योतिष्का मध्यमं पुनः ॥

जवनेशा बहिर्ध्वंक्र, रत्नहेमसितैः क्रमात् ॥ ७ ॥

मणिरत्नहेममयैः, क्रमतः कपिशिर्षिकैः ॥

विराजमानांस्त्रीन् वप्रांस्त्रयेऽपि त्रिदिवौकसः ॥ ८ ॥ युग्मम्

सत्रयंशहस्तयुक्रयस्त्रिंशत्कोदंमविस्तराः ॥

धनुःपंचशतोद्भाया, रेजिरे यत्र नित्तयः ॥ ९ ॥

त्रयोदशशतेष्वासाः, प्रत्येकं नित्तिकांतरम् ॥

प्रतिवप्रं चतुर्धरं, यत्र रत्नमयी बज्रौ ॥ १० ॥

विषे तेत्रीश धनुष्य अने बत्रीश आंगलनो ठे विस्तार जेनो एवी तथा पांचशो धनु-
ष्य प्रमाण लुंची जीतो शोजती हती. ॥ ९ ॥ प्रत्येक जीतनी वचमां तेरशे धनुष्यनुं

सुखसा०

॥ ८० ॥

अंतर इतुं. वली जे समवसरणमां प्रत्येक गढने विषे “ चारे । दशाउ तरफ ” रत्नमय
चार चार दरवाजा शोजता हता. ॥ १० ॥ अने जे समवसरणने विषे जाणे श्री जि-
नेश्वर प्रभुना मुखशी निकलेला एवा सरस्वतीना कट्ठोल “ तरंगो ज ” होय नहिं शुं!

सहस्रा विंशतिर्यत्र, सोपानानि स्म ज्ञांति च ॥

जिनेजास्यविनिर्योत्याः, सरस्वत्या इवोर्मयः ॥ ११ ॥

त्रिसोपानं चतुर्धरं, तदंतर्मणिपीठिकम् ॥

चतुरस्रं जिनांगोच्चं, द्विकोदंशतं कृतम् ॥ १२ ॥

उच्चो द्वात्रिंशदिष्वासाः, पृथुः साधिकयोजनम् ॥

यत्रांशोकतरुः काममंराजर्जकपद्मवैः ॥ १३ ॥

एवां बीश हजार पगथिआंउ शोजतां हतां. ॥ ११ ॥ तेनी मध्यमां त्रण पगथियावाळुं,
चार द्वारवाळुं, चोखंकुं, जिनेश्वरना अंग प्रमाण उंचुं अने बसे धनुष्य विस्तारवाळुं मणि-
पीठ कळुं इतुं. ॥ १२ ॥ जे मणिपीठ उपर बत्रीश धनुष्य उंचो अने एक योजनशी

१ बाणी अथवा सरस्वती नदी.

सर्गदो.

॥ ८० ॥

वधारे विस्तारवालो अशोकवृक्ष रक्तपल्लवोए करीने शोजतो इतो. ॥ १३ ॥ वली चू-
मिथी अढी कोश उंचा पीठ उपर रहेला पादपीठ सहित चार सिंहासनो शोजतां
इतां. ॥ १४ ॥ ज्यां आठ चामर धारण करनाराउ सहित चार ठत्रत्रयो जगत्प्रभुनुं

भूमेः सार्धद्विक्रोशोच्चपीठोपरिस्थितानि च ॥

संपादपीठसिंहासनानि चत्वारि रेजिरे ॥ १४ ॥

ठत्रत्रयाश्च चत्वारः, सौष्टचामरधारकाः ॥

त्रैलोक्यस्वामितां यत्र, कथयन्ति जगत्प्रभोः ॥ १५ ॥

धर्मचक्रित्वमाख्याति, धर्मचक्रचतुष्टयम् ॥

योजनसहस्रदंरुधर्मध्वजमिषादिह ॥ १६ ॥

(श्री जिनेश्वर प्रभुनुं) त्रणलोकनुं स्वामीपणुं निवेदन करे ठे. ॥ १५ ॥ आलोकमां
जेमनुं चार प्रकारनुं धर्मचक्र, एक हजार योजन प्रमाणना दंरुवाला धर्मध्वजना

१ पग मूकवाना वाजोठ.

સુલસા

॥ ૬૧ ॥

મિષથી ધર્મચક્રવર્તીપણું નિરૂપણ કરે છે. ॥ ૧૬ ॥ દેવતાઉંચ રચેલા તે સંપૂર્ણ ણવા
સમવસરણને વિષે બાર પર્યદાઉંચ પણ પોત પોતાના સ્થાનકે બેઠે ઢતે, પૂર્વના દ્વારથી
પ્રવેશ કરીને પઢી કરી છે ત્રણ પ્રદક્ષિણા જેમણે ણવા તથા શ્રીતીર્થને નમસ્કાર

સંપૂર્ણે તૈત્ર સમવસરણે વિહિતે સુરેઃ ॥

દ્વાદશસૂંપવિષ્ટાસુ, યંથાસ્થાનં સંજ્ઞાસ્વપિ ॥ ૧૭ ॥

પ્રૌવિશ્ય પૂર્વદ્વારેણ, કૃતપ્રદક્ષિણાત્રયઃ ॥

શ્રીતીર્થાય નમઃ કૃત્વા, સિંહાસનં સમાશ્રિતઃ ॥ ૧૮ ॥

ચૈતુર્ગતિસમુદ્દેદચતુરાં ધર્મદેશનામ્ ॥

ચૈતૂરૂપધરશ્ચૈક્રે, શ્રીમાન્વીરજિનેશ્વરઃ ॥ ૧૯ ॥ વિશેષકમ્ ॥

કરીને સિંહાસન ઉપર બેઠેલા, વહ્લી ચાર રૂપને ધારણ કરનારા શ્રીમાન્ વીર જિને-
શ્વરે ચાર પ્રકારની ગતિનો ઉદ્દેદ કરનારી ધર્મદેશના દીધી. ॥ ૧૭ ॥ ૧૮ ॥ ૧૯ ॥

૧ દેવ, મનુષ્ય, તિર્યંચ અને નરક

સર્ગદ્વો.

॥ ૬૧ ॥

अनेक प्रकारना जन्म रूप तरंगोष्ठी व्याप्त एवा आ अपार संसार समुद्रमां
दश दृष्टांतोए करीने मनुष्यनो जन्म घणोज दुर्लभ ठे. ॥ २० ॥ धान्यमां गहूनी पेठे,
पाणीमां पण मेघना जलनी पेठे, सर्व प्रकारना काष्ठोमां सागनी पेठे अने धातुर्जमां

संसारसागरेऽपारे, जन्मकल्लोलसंकुले ॥

दुर्लभं मानुषं जन्म, दृष्टांतैर्दशनिर्नृशम् ॥ २० ॥

गोधूम इव धान्येषु, मेघांजः सलिलेष्वपि ॥

सर्गो वा सर्वकाष्ठेषु, काचनमिव धातुषु ॥ २१ ॥

सर्वकार्यकरः कामं, सर्वोत्कृष्टगुणाधिकः ॥

ज्वेषु लक्षसंख्येषु, तैर्यायं मानुषोज्ज्वलः ॥ २२ ॥ युग्मम्

सुवर्णनी पेठे अर्थात् जेम धान्योमां गहू, पाणीमां मेघनुं पाणी, काष्ठोमां सागनुं काष्ठ
अने धातुर्जमां सुवर्ण श्रेष्ठ ठे, तेम लाखो जवमां सर्व कार्यनो करनार अने सर्वोत्कृष्ट
गुणोष्ठी अधिक एवो आ एक मनुष्यजव अत्यंत श्रेष्ठ ठे. ॥ २१ ॥ २२ ॥

સુલસાળ

॥ ૬૨ ॥

હે જવ્યજનો ! તે મનુષ્યજવમાં પણ ધર્મિષ્ઠ દેશ, શ્રાવક કુલ અને પંચેન્દ્રિયનું પટુપણું
(નિશ્ચલપણું) એ સર્વ પુણ્યે કરીને પ્રાપ્ત થાય છે. ॥ ૨૩ ॥ ઉપર કહેલો મનુષ્ય જવ,
ધર્મિષ્ઠ દેશ, શ્રાવક કુલ અને પંચેન્દ્રિયપટુપણું એ વિગેરે સર્વે સંપૂર્ણ સામગ્રી ઠતાં મિ-

તૈત્રાપિ ધાર્મિકો દેશઃ, કુલં શ્રાવકસંજવમ્ ॥

પંચેન્દ્રિયપટુત્વં ચ, પુણ્યેન પ્રાપ્યતે જનાઃ ॥ ૨૩ ॥

સૈત્યાં સંપૂર્ણસામગ્ર્યાં, મિથ્યાત્વતમસાંધલાઃ ॥

વિના સમ્યક્ત્વદીપં ન, જના જાનંતિ સત્પથમ્ ॥ ૨૪ ॥

કુદેવં કુગુરું ચૈવ, કુધર્મમિદં ચ ત્રયમ્ ॥

મિથ્યાત્વમાદુસ્તેનાંધાઃ, પતંતિ જંતવો જંવે ॥ ૨૫ ॥

થ્યાત્વરૂપ અંધકારે કરીને આંધલા થણા મનુષ્યો, સમ્યક્ત્વરૂપ દીપકવિના સન્માર્ગને
જાણતા નથી. ॥૨૪॥ આલોકમાં કુદેવ, કુગુરુ અને એજ પ્રમાણે કુધર્મ એ ત્રણને મિ-
થ્યાત્વ કહેલું છે, અને તે મિથ્યાત્વથી આંધલા થણા પ્રાણીઝં સંસારને વિષે પડે છે. ૨૫

સર્ગદ્વિષ્ટો.

॥ ૬૨ ॥

જે દેવ, રાગ દ્વેષથી અંકિત છે, તે કુદેવ કહેવાય છે, અને જે ગુરુ પરિગ્રહમાં અને આરંજમાં મગ્ન છે, તે કુગુરુ કહેવાય છે. ॥૧૬॥ નિશ્ચે આલોકમાં જે હિંસાયુક્ત ધર્મ છે, તે કુધર્મ કહેવાય છે. માટે ઉપર કહેલા એ કુદેવ, કુગુરુ અને કુધર્મથી મોહ પામેલા જીવો સં-

રાગદ્વેષાંકિતો દેવો, યઃ કુદેવઃ સં ઉચ્યતે ॥

કુંગુરૂર્યઃ પરિગ્રહારંજમગ્નો ગુરૂર્યદિ ॥ ૧૬ ॥

હિંસાન્વિતોઽપિ યો ધર્મઃ, કુધર્મઃ સં જવેદિહ ॥

એજિવિમોહિતા જીવા, સંસારે સંસરંતિ હી ॥ ૧૭ ॥

વીતરાગઃ પુનર્દેવો, નિર્ગ્રંથા ગુરવસ્તથા ॥

દયાપ્રધાનો યો ધર્મઃ, સમ્યક્ત્વમિદં મુચ્યતે ॥ ૧૮ ॥

સ્પષ્ટસમ્યક્ત્વદીપેન, નિરસ્યોજ્ઞાનજં તમઃ ॥

મોક્ષમાર્ગે પ્રપદ્યંતે, જીવા લબ્ધવિવેચનાઃ ॥ ૧૯ ॥

સારને વિષે ઝ્રમણ કરે છે. ॥૧૭॥ વહી રાગ રહિત દેવ, નિર્ગ્રંથ (પરિગ્રહ રહિત) ગુરુન, તેમજ દયાપ્રધાન ધર્મ એજ સમ્યક્ત્વ કહેવાય છે. ॥૧૮॥ સ્ફુટ એવા સમ્યક્ત્વરૂપ દીપ-

સુલસા

॥ ૬૩ ॥

કચી અજ્ઞાનરૂપ અંધકારનો નાશ કરીને પ્રાપ્ત થયું છે વિવેચન (સત્ અસતતું જ્ઞાન) જેમને એવા જીવો મોક્ષમાર્ગને પામે છે. ॥ ૩૯ ॥ ધન્ય મનુષ્યો, ધર્મ કલ્પવૃક્ષના મૂળ રૂપ, મોક્ષ નગરના દ્વાર રૂપ, સંસાર સમુદ્રને (તારવામાં) મ્હોટા વહાણ રૂપ, ગુણોનાં

ધર્મકલ્પતરોમૂલં, દ્વારં મોક્ષપુરસ્ય ચ ॥

સંસારાબ્ધૌ મહાપોતો, ગુણાનાં સ્થાનમુંત્તમમ્ ॥ ૩૦ ॥

“નિધાનં સર્વલક્ષ્મીણાં, “હેતુસ્તીર્થકૃત્કર્મણઃ ॥

પાંલયંતિ જૈના ધન્યાઃ, સમ્યક્ત્વમિતિ “નિશ્ચલમ્ ॥ ૩૧ ॥ યુગ્મમ્

સમ્યક્ત્વસારો યૌ ધર્મઃ, સં ધર્મઃ “શિવશર્મણે ॥

દંઢમૂલ ફેલે વૃક્ષો, “વિના મૂલં તું શૂન્યતિ ॥ ૩૨ ॥

ઉત્તમ સ્થાનરૂપ, સર્વ સંપત્તિર્જના જંઘારરૂપ અને તીર્થંકર નામકર્મના કારણરૂપ એવા સમ્યક્ત્વને નિશ્ચલપણે પામે છે. ॥ ૩૦ ॥ ૩૧ ॥ સમ્યક્ત્વ છે સાર જેને વિષે એવો જે ધર્મ છે, તે ધર્મ મોક્ષસુખને અર્થે થાય છે, દંઢ મૂલવાલું વૃક્ષ ફલને અર્થે થાય છે, પરંતુ

સર્ગદો.

॥ ૬૩ ॥

મૂલ વિનાનું વૃદ્ધ તો સૂકાઈ જાય છે. ॥ ૩૨ ॥ તે કારણ માટે હે જીવ્યજનો ! કોટિ જવમાં ડુર્લભ એવા મનુષ્ય જવને અને સંપૂર્ણ એવી સુગુરુ વિગેરેની સામગ્રીને પણ પામીને નિરંતર શ્રાવક ધર્મને વિષે આદરવાલા થાઉં. ॥૩૩॥ એ પ્રકારે સજ્જામાં શ્રી મહા-વીર પ્રજ્ઞા ધર્મદેશના આપે છે, તેવામાં પ્રથમથી શ્રાવકપણને અંગીકાર કરનારો, ત્રિદંત

તદંહો પ્રાપ્ય માનુષ્યં, હૃદ્પ્રાપ્યં જૈવકોટિષુ ॥

સામગ્રીર્મપિ સંપૂર્ણા, શ્રાધ્ધર્મે સંદાદૈત ॥ ૩૩ ॥

ઈત્યાદિશતિ શ્રીવીરે, સૈનાયામંબડસ્તંદા ॥

પૂર્વાપન્નશ્રાવકત્વઃ, પરિવ્રાજક આયયૌ ॥ ૩૪ ॥

ત્રિદંતકુંભિકાદસ્તો, ધાતુરક્તાંબર શિંખી ॥

ઘૃષી પીઠધરઃ કૌમં, ઘૃત્રિકાવારિતાતપઃ ॥ ૩૫ ॥

તથા કમંદુલને ધારણ કરનારો, ગેરુ વિગેરે ધાતુથી રક્ત વસ્ત્રવાલો, શીખાધારી, બ્રહ્મ-ચારી, રાજના આસનને ધારણ કરનારો, અત્યંત, ઘઠ્ઠીથી નિવારણ કસ્યો છે તાપ જેણે એવો, આકાશગામિની સિદ્ધિ અને વીજી બહુ વિદ્યામાં પ્રવીણ, અનેક પ્રકારની લ-

सुखसा०

॥ ८४ ॥

ब्धियी व्याप्त अने सर्वज्ञानी आज्ञाने निरूपण करनार एवो अंबड नामनो परित्रा-
जक त्यां आव्यो. ॥ ३४ ॥ ३५ ॥ ३६ ॥ जिनेश्वरने प्रदक्षिणा करीने हर्षित रोम-
वाला तथा कस्यो ठे प्रणाम जेणे एवा ते अंबडे बन्ने हाथ जोडीने प्रभुनी आ प्रमा-

सर्गद्विष्टो.

आकाशगामिनीसिद्धिबहुविद्याविशारदः ॥

अनेकलब्धिसंपन्नः, सर्वज्ञाज्ञाप्ररूपकः ॥ ३६ ॥ विशेषकम्

जिनं प्रदक्षिणीकृत्य, हर्षरोमसमन्वितः ॥

कृतप्रणामः संयोज्य, कैरावेवं समस्तवीत् ॥ ३७ ॥

नानाधिव्याधिविध्वंसविधानैकमहौषधे ॥

कल्याणकुंज नंद त्वं, प्रातिहार्यैर्विराजितः ॥ ३८ ॥

णे स्तुति करी. ॥ ३७ ॥ नाना प्रकारनी आधि (मन संबंधी पीडा) अने व्याधि
(शरीर संबंधी पीडा) ने नाश करवाने एक महौषधि रूप तथा कल्याणना कुंजरूप
एवा हे प्रभो ! आठ प्रातिहार्यबडे विराजीत एवा तमे आनंद पामो. ॥ ३८ ॥

॥ ८४ ॥

श्री गौतम गणधरादिक मुख्य साधु रूप चमरोए सेवन करेला तमारा बन्ने चरणकमलनी हुं हर्षयी स्तुति करूं तुं. ॥ ३९ ॥ हे जिनेश्वर ! तमेज सूर्यादिक देव-तार्जना देव ठो. कारण के, ते सूर्यादिक देवताउ मरजी प्रमाणे तमारा चरणनी पासे

श्रीगौतमगणाधीशमुख्यसाधुमधुव्रतैः ॥

संसेवितं मुदा नौमि, तव पादांबुजद्वयम् ॥ ३९ ॥

त्वमेव देवो देवानां, सूर्यादीनां जिनेश्वरः ॥

यतस्त्वं चरणोपांते, लुठंति ते यदृच्छया ॥ ४० ॥

अज्ञोऽहं त्वं गुणान् देव, कथं स्तौम्येनंतगुण ॥

स्वे नैह त्राणि मंदाहो, मितान्येव हि पश्यति ॥ ४१ ॥

आलोटे ठे. ॥ ४० ॥ हे देव ! हे अनंतगुण ! अज्ञानी एवो हुं तमारा गुणोनी शीरीते स्तुति करी शकुं ? कारण के, थोडुं देखनारो माणस आकाशने विषे रहेला (बहु) ताराउने थोडा देखे ठे. ॥ ४१ ॥

॥ ૫૫ ॥

હે નાથ ! તો પણ તમારી જાકિય પ્રેરેલી આ મ્હારી જીજ્ઞાસા, તમારા ગુણોને કહેવાને (વર્ણન કરવાને) ઇચ્છા કરે છે. અહો ! માણસોનું મન ડુર્ગમ સ્થાનને વિષે પણ જાય છે. ॥ ૪૨ ॥ હે પ્રજો ! નિરંતર પવિત્ર એવા શ્રીમાન્ તમે આશાદ મા-

સર્ગદ્વયો.

મમ નાથ તૈર્થ્યાપ્યેષાં, 'જિહ્વા ત્વજ્ઞકિનોદિતા ॥

'ઈહતે તે ગુણાન્વેક્તું, મનો ડુર્ગે'પિ યાત્યેહો ॥ ૪૨ ॥

'દેવાનંદોદરે શ્રીમાન્, શ્વેતપષ્ટ્યાં સદા શુચિઃ ॥

અવતીર્ણો'સિ માસસ્યાષાઢસ્ય શુચિતા તંતઃ ॥ ૪૩ ॥

'ત્રિશલા સર્વસિદ્ધિઃ, ત્રયોદશ્યામનૂયતઃ ॥

તૈર્વાવતારસ્તેનૈષાં, સર્વસિદ્ધિઃ ત્રયોદશી ॥ ૪૪ ॥

સની શુક્લ(અજવાલી) ઘઠને દિવસે દેવાનંદાના ઉદરને વિષે અવતર્યા છે. તેજ કારણથી તે આષાઢ માસની પવિત્રતા છે. અથવા આશાઢ માસનું “શુચિ” એવું નામ આપેલું છે ॥ ૪૩ ॥ હે પ્રજો ! તેરશને દિવસે તમારો જન્મ થયો છે કે, જે તમારા

॥ ૫૫ ॥

અવતારથી ત્રિશલા માતા સર્વ પ્રકારની સિદ્ધ થઈ છે. જોઈએ જોઈએ. વલ્લી તે તમારા જન્મને લીધે તેરશ સર્વ તિથિનું માં સિદ્ધ છે. ॥ ૪૪ ॥ વલ્લી જે તમારા અવતારે શુક્લ તેરશને દિવસે અચલ એવા મેરુપર્વતને ચલાવતાં ઢતાં લોકોને આશ્ચર્ય કહ્યું. તેનાજ યોગથી ચૈત્ર માસ પણ કહેવાય છે. અર્થાત્ તમારા જન્મ દિવસને વિષે અ-

શુક્લત્રયોદશ્યાં ચૈત્રાચલં મેરુ પ્રચાલયન્ ॥

ચિત્રં કૃતવાંસ્તં યોગાં ચૈત્રમાસોઽપિ કૈટ્યતે ॥ ૪૫ ॥

યસ્યાદ્યદશમ્યાં હૃગ્મોક્ષમાર્ગસ્ય શીર્ષિકમ્ ॥

ચારિત્રમાદૃતં યુક્તા, માસોઽસ્ય માર્ગશીર્ષતા ॥ ૪૬ ॥

ચલ એવો મેરુપર્વત ચલ્યો અને લોકોને આશ્ચર્ય થયું. તેથીજ તે માસનું નામ ચૈત્ર કહેવાય છે. ॥ ૪૫ ॥ હે પ્રજો ! તમે જે મહિનાની શુક્લ દશમીને દિવસે અગમ્ય એવા મોક્ષમાર્ગના શીર્ષ (મસ્તક) રૂપ ચારિત્ર ગ્રહણ કહ્યું, એજ કારણથી આ માસની માર્ગશીર્ષતા (માર્ગની શ્રેષ્ઠતા) યોગ્ય છે. અથવા એ માસનું નામ માર્ગશીર

सुखसाध

॥ ८६ ॥

पङ्क्तुं ते ते योग्य ते. ॥४६॥ हे प्रजो ! अहो ! तमे जे मासनी शुक्ल दशमीए केवल छ-
द्दीनो निश्चे अंगीकार कख्यो, ते कारणथी ए (वैशाख) मासनी माधवता (श्रेष्ठता) योग्य
ते. अथवा ते मासनुं माधव (वैशाख) ए नाम पण योग्य ते. ॥४७॥ हे नाथ ! तमारं

सर्गद्वयो.

दशम्यां यस्य शुक्लायां, केवलश्रीरहो त्वया ॥

ह्योदत्ता तेन मासोऽस्य, युक्ता माधवता प्रजो ॥ ४७ ॥

तैव निर्वाणकल्याणं, यद्दिनं पावयिष्यति ॥

तन्न वेद्मि यतो नाथ, मादृशोऽध्यक्षवेदिनः ॥ ४८ ॥

(उपजातिवृत्तम्)

'सिद्धार्थराजांगज देवराज, कैल्याणकैः पद्धिर्निरिति स्तुतस्त्वंम् ॥

तथा विधेर्ह्यांतरवैरिषट्कं, यथा जयाम्यांशु तैव प्रसादात् ॥ ४९ ॥

निर्वाण कल्याणक, जे दिवसने पवित्र करशे, ते हुं जाणी शक्तो नथी. कारण के, म्हारा स-
रखा प्रत्यक्ष वस्तुने जाणी शकनाराने ते ज्ञान क्यांथी होय ? अर्थात् नज होय. ॥४७॥
हे सिद्धार्थ राजाना पुत्र देवराज ! आ ठ कल्याणकोथी स्तुति करेला एवा तमे ते प्र-

॥ ८६ ॥

माणे करो, के जे प्रकारे हुं म्हारा अंतरना ठ शत्रुउने तमारा प्रसादथी तत्काख जीति
खजं ॥४९॥ ए प्रकारे श्री जिनेश्वरनी स्तुति करीने अने तेमने त्रण वार प्रणाम करीने
सजामां बेठेला तथा विस्मित मुखवाला अंबडमुनि ए ते महावीर प्रभुनी धर्मदेशना सां-

(अनुष्टुप्पद्युत्तम्)

इति स्तुत्वा जिनाधीशं, त्रिः प्रणम्यांबडो मुनिः ॥

विस्मितास्यः सज्जानीनोऽश्रौषीत्तं धर्मदेशनाम् ॥ ५० ॥

प्रस्तावेऽथ जिनं नत्वा, कृत्वा राजगृहं हंदि ॥

चलितो व्याहृतस्तेन, त्रिकालज्ञानवेदिना ॥ ५१ ॥

धर्मशीलांबडांतस्त्वं, राजगृहपुरीगमी ॥

दृष्टव्या सुलसा तत्रोलाप्यास्मद्वचसा च सा ॥ ५२ ॥

जह्नी. ॥ ५० ॥ हवे धर्मदेशना पूर्ण थया पढी अवसरे जिनेश्वर प्रभुने नमस्कार करी-
ने अने मनमां राजगृह नगरतुं स्मरण करीने ते अंबड मुनि चाल्या. ते वखते त्रण
काखने जाणनारा श्रीमहावीर प्रभु ए तेने कबुं. ॥ ५१ ॥ हे धर्मशील अंबड ! तुं

સુલસા ૦

॥ ૬૭ ॥

અહિંચી રાજગૃહી નગરી પ્રત્યે જાય છે, તો ત્યાં ત્હારે સુલસાને મલબું અને તેને મ્હારા વચનથી બોલાવવી. અર્થાત્ તેને મ્હારા ધર્મલાજ કહેવા. ॥ ૫૨ ॥ ઇચ્છામિ (ઇચ્છું તું) એમ કહીને એ પરિવ્રાજક અંબડ, આકાશમાર્ગે ચડીને સુરાજ્યથી સુશોજિત એવા રાજગૃહ નગર પ્રત્યે તુરત આવ્યો. ॥ ૫૩ ॥ પછી પોતાના હૃદયમાં વીર પ્રજુના ઇચ્છામીતિ મૈદિત્વાસૌ, પરિવ્રાડંવરાધ્વના ॥ સૌરાજ્યરાજિતં રાજગૃહં સંત્વરમાંયયૌ ॥ ૫૩ ॥ અચિંતયત્તંત્ર ગંતો, વીરવાક્યં હૃદિ સ્મરન્ ॥ અહો સૌજાગ્યમેતંસ્યાઃ, સુલસાયા અપિ સ્ત્રિયઃ ॥ ૫૪ ॥ યંયા નિજગુણેનોચ્ચૈર્વીતરાગોડપિ રંજિતઃ ॥ સુરાસુરસન્નામધ્યે, પંક્તપાતોડન્યથા કંથમ્ ॥ ૫૫ ॥

વાક્યને સ્મરણ કરતો રાજગૃહ નગર પ્રત્યે ગયેલો અંબડ, વિચાર કરવા લાગ્યો કે, અહો ! સ્ત્રી એવી પણ આ સુલસાનું સૌજાગ્ય આશ્ચર્યકારી છે. ॥ ૫૪ ॥ કારણ કે, જે સુલસાએ પોતાના શ્રેષ્ઠ ગુણોએ કરીને રાગ દ્વેષથી રહિત એવા (જિનેશ્વર) ને પણ

સર્ગદષ્ટો.

॥ ૬૭ ॥

आनंद पमाड्या. जो ते सुखसामां श्रेष्ठ गुणो न होय तो, देव अने, असुरोनी स-
जामां पक्षपात केम थाय ? अर्थात् नज थाय. ॥ ५५ ॥ ए सुखसाना कया गुणे करीने
आ जिनेश्वर प्रभु आनंद पाम्या ? सर्व प्रकारनी परीक्षा करीने ते गुणने हुं जाणवानी

अस्या गुणेन केनोयं, रंजितो जिनैनायकः ॥

तमं हं ज्ञातुमिहामि, कृत्वा सर्वपरीक्षणम् ॥ ५६ ॥

ध्यात्वेति हृदये धीमान्, कृत्वा रूपांतरं परम् ॥

स्यापयित्वात्मपात्रत्वं, ययाचे जेमैनं तं काम् ॥ ५७ ॥

देदती सांनुकंपातस्तेनेति वारिता चृशम् ॥

जेमयादरतो मां त्वं, पादद्वालनपूर्वकम् ॥ ५८ ॥

इष्टा करुं हुं. ॥ ५६ ॥ बुद्धिवंत एवा अंबडे, ए प्रकारे मनमां विचार करीने तथा
श्रेष्ठ एवुं रूप परावर्तन करीने, वल्ली पोतानुं पात्रपणुं जणावीने सुखसा प्रत्ये जोजन
माग्युं. ॥ ५७ ॥ पढी दयाशी जोजन आपती एवी सुखसाने ते अंबडे अत्यंत आग्र-

सुखसा०

॥ ७७ ॥

हथी ना पाडीने कह्युं के, तुं पादप्रक्षालन पूर्वक अर्थात् म्हारा पग धोवा पूर्वक मने
आदरथी जोजन कराव्य. ॥५७॥ ए प्रकारे याचना कख्यां ठतां पण ज्यारे सुखसाए
सत्पात्र एवा अंबडने जोजन न आप्युं, त्यारे विलक्ष थएलो अंबड, ते नगरथी बहार
चाव्यो गयो. ॥५८॥ पठी चार मुखथी सुंदर, पद्मासन उपर बेठेला, हंसवाहन युक्त,

याचितापि न सा दत्ते, यदा सत्पात्रजोजनम् ॥

विलक्षः सं तदा तस्मान्निर्णयौ नगराद्बहिः ॥ ५८ ॥

ब्रह्मरूपमथो कृत्वा, चतुराननसुंदरम् ॥

पद्मासनसमासीनं, हंसवाहनसंयुतम् ॥ ६० ॥

हाथमां कमंडल तथा अक्षसूत्र धारण करनारा, जटारूप मुकुटथी सुशोभित, सा-
वित्रि स्त्री सहित अने चार मुखथी मनोहर एवा ब्रह्माना रूपने धारण करीने राज-
गृह नगरना पूर्वद्वारनी समीपे गतानुगतिक (गाम्भीर्या प्रवाहनी समान) लो-
कोए स्तुति करेलो ते अंबड, वेदमार्गने निरूपण करतो ठतो बेठो. ॥६०॥६१॥६२॥

सर्ग६८.

॥ ७७ ॥

पढी ते ब्रह्माना जक्त एवा लोको त्यां विशेषे आववा लागे ठते, सखिउए त्यां ज-
वामां आलसवाली सुलसा प्रत्ये कथुं. ॥ ६३ ॥ हे सखि ! आजे ब्रह्मलोकथी पोते

कुंमरिकादसूत्रकरं, जटामुकुटमंभितम् ॥

सावित्रिकासपत्नीकं, चतुर्मुखविराजितम् ॥ ६१ ॥

पूर्वद्वारसमीपस्थो, वेदमार्गे प्ररूपयन् ॥

गतानुगतिकैर्लोकैः, स्तूयमानः सै तैस्थिवान् ॥ ६२ ॥ विशेषकम् ॥

समागच्छसु लोकेषु, तद्भक्तेषु विशेषतः ॥

सखीभिः सुलसा प्रोचे, तत्रागमनसालसा ॥ ६३ ॥

स्वयं ब्रह्मावतीणोऽद्य, ब्रह्मलोकात्सखीद्वयताम् ॥

दंजोऽयमित्यवैज्ञाय, नीययौ सौ पुनस्तदा ॥ ६४ ॥

ब्रह्माज उतख्या ठे, तेने जो. परंतु “आ दंज ठे.” एम जाणी सुलसा ते वखते
त्यां गइ नहीं. ॥ ६४ ॥

સુલસા

॥ ૫૯ ॥

બ્રહ્માનું રૂપ ધારણ કર્યાં ઠતાં પણ સુલસાને પોતાની પાસે નહિં આવેલી જાણી, ફરી
બીજે દિવસે તે અંબડ, કપટથી પીલા વચ્ચવાલો, પદ્મ છે નાજિને વિષે જેને એવો,
ગરુડના વાહનવાલો, ચાર હાથવાલો, ગદા, શંખ, ચક્ર, અને ધનુષ્ય છે હાથમાં

સર્ગદો.

અનાગતામિમાં મૈત્વા, "દ્વિતીયદિવસે પુનઃ ॥

દૈક્ષિણેન પુરં જૂત્વા, "વિષ્ણુસ્તૈસ્થૌ સ માયયા ॥ ૬૫ ॥

પીતાંબરઃ પદ્મનાભઃ, પંન્નગારાતિવાહનઃ ॥

ચૈતુર્નુજો ગદાશંખચક્રકોદંભપાણિકઃ ॥ ૬૬ ॥

લક્ષ્મીપ્રમુખકાંતાનિઃ, પરિતઃ પરિવારિતઃ ॥

કૌસ્તુજાશ્લિષ્ઠહૃદયો, મહામાયાસમન્વિતઃ ॥ ૬૭ ॥ વિશેષકમ્

જેના એવો, વલી ચારે તરફ લક્ષ્મી વિગેરે સ્ત્રીઝના પરિવારથી વ્યાપ્ત, કૌસ્તુજ મણિથી
વ્યાપ્ત હૃદયવાલો, અને મહા માયાથી યુક્ત એવો વિષ્ણુ થઈને રાજગૃહ નગરના દક્ષિ
ણ દરવાજે બેઠો. ॥ ૬૫ ॥ ૬૬ ॥ ૬૭ ॥

॥ ૫૯ ॥

ते वस्वते “ आ नगरनुं जाग्य आश्चर्यकारी ठे अने वैष्णव जनोनो म्होटो उदय
थयो ठे के, विष्णुलोकथी पोते विष्णु अहिं आव्या ठे. ” एम सर्व स्थानके प्रसिद्ध
थयुं. ॥ ६७ ॥ केटलाक जक्तिथी आववा लाग्या अने केटलाक तो विस्मयथी वारं-

“विष्णुलोकात्स्वयं विष्णुरायातोऽऽस्तीति प्रपद्ये ॥
अहो जाग्यं पुरस्योस्य, वैष्णवानां महोदयः ॥ ६७ ॥
केऽपि जक्त्या समाजग्मुः, केऽपि विस्मयतः पुनः ॥
केवलं सुलसा सैवं, मैनागेऽपि न चालिता ॥ ६८ ॥
तृतीयेऽपि दिने तेन, प्रतीच्यामुपगोपुरम् ॥
सुलसाचित्तमाक्रष्टुं, चक्रे माहेश्वरं वैपुः ॥ ७० ॥

वार आववा लाग्या; परंतु ते एकली सुलसाज जरा पण चलायमान थइ नहीं. ॥ ६८ ॥
त्रीजे दिवस पण ते अंबडे, सुलसाना चित्तने आकर्षण करवा माटे राजगृह नगरना
पश्चिम दरवाजा पासे जस्मथी खरडायला सर्व अंगवाहुं, जटानी अंदर गंगावाहुं,

सुलसा०

॥ ९० ॥

अर्धांगने विषे पार्वती ठे आसक्त जेने एवुं, मस्तके चंद्रवाहुं, कंठने विषे मनुष्यना
मस्तकनी मालावाहुं, कपालने विषे उज्ज्वल नेत्रवाहुं, हाथमां खट्वांगवाहुं, त्रिशूले
करीने जयने पण जयंकर एवुं, चारे तरफ नंदी चंकी बिगरे गणोथी विंढायहुं, मम

जैस्मो-धूलितसर्वांगं, जैटांतस्त्रिदशापगम् ॥

अर्धांगासक्तगौरीकं, चंद्रमःकृतशेखरम् ॥ ७१ ॥

कंठाश्लिष्टरुंमालं, कपालोज्ज्वललोचनम् ॥

पाणिसंस्थितखट्वांगं, त्रिशूलजयनीषणम् ॥ ७२ ॥

पैरीतं पैरितः सर्वैर्नदीचंम्यादिर्निर्गणैः ॥

मैमरुध्वनिसंलीनं, संवसानं गैजत्वचम् ॥ ७३ ॥ कलापकम् ॥

तैडुक्तशिवशास्त्राणि, कैथितानि सखीजनैः ॥

चैकिरे सुलसाचित्ते, शिवाफेत्कारचारुताम् ॥ ७४ ॥

रुना शब्दमां लीन थएहुं, अने हस्तीना चामडाथी आह्लादित एवुं शंकरनुं रूप धा-
रण कछुं. ॥ ७० ॥ ७१ ॥ ७२ ॥ ७३ ॥ पढी ते अंबडे कहेलां शिवशास्त्रो सखिजनोए

सर्गद्विती.

॥ ९० ॥

सुखसाने कहाँ, परंतु ते शास्त्रो सुखसाना चित्तने विषे शियालना फेत्कार शब्दनी मनोहर करता जणायां. अर्थात् ते शास्त्रो सुखसाने शियालना शब्द करतां पण तुष्ठ लाग्यां. ॥७४॥ आलोकमां त्रण वार उडवार्थी मोर पण ग्रहण करी शकाय ठे, परंतु ते अंबड त्रण दिवसे करीने सुखसाना चित्तने ग्रहण करी शक्यो नहीं. ॥७५॥ कछुं ठे के,

तृतीयोऽभ्युत्थनेनेह, मयूरोऽपि हि गृह्यते ॥

न पुनः सुलसाचित्तं, तेनात्तं त्रिदिनैरपि ॥ ७५ ॥

वैसतौ वीतरागस्य, सरागाणां स्थितिः कुतः ॥

गृहीतं हस्तिर्निर्वस्तु, त्याज्यते रासजैः कथम् ॥ ७६ ॥

उपोषितसमीपे हि, मार्ग्यते मोदकाः कथम् ॥

शर्करास्वादवांछा हि, कर्करैर्पूर्यते कथम् ॥ ७७ ॥

राग रहित पुरुषोनी वस्तीमां रागवालानी स्थिति क्यांची होय ? अने हस्तीउण ग्रहण करेली वस्तुने गवेडाउं शी रीते ठोडावी शके ? ॥७६॥ उपवासी माणसो पासे लाडुउं केम शोधाय ? अने साकरना खादनी इहा कांकराउंथी केम पूर्ण कराय ? ॥ ७७ ॥

सुलसा०

॥ ९१ ॥

महा आनंदना सुखमां आसक्त यएलो पुरुष, विषयोथी केम ताणी शकाय ? तेमज
तत्त्वने जाणनारी ते सुलसा, बीजा पाखंमोथी केम ठेतरी शकाय ? ॥ ९८ ॥ जेम अ-
रण्यमां रुदन, शवने विलेपन, ब्हेराना कानमां वातो, खारी जूमिमां खेड, स्थल उपर
महानंदसुखासक्तो, वाह्यते विषयैः कथम् ॥
ज्ञाततत्त्वा कथं सान्यैः, पाखंमैर्विप्रतार्यते ॥ ९८ ॥
अरण्ये रोदनमिव, शवस्योद्धर्तनं यथा ॥
एककर्णे यथा जापा, उषरे कर्षणं यथा ॥ ९९ ॥
स्थले यथाबुजारोपो, यथाधुमुखमंरुनम् ॥
तथाचूडिफलं तस्यां, सर्वमंबडचेष्टितम् ॥ १०० ॥ युग्मम् ॥
चतुर्थदिवसे तेन, यच्चक्रे चित्रकारिणा ॥
तामानेतुं महच्चित्रं, तदाकर्णयताधुना ॥ १०१ ॥

कमलनुं वावुं अने आंधलाने मुखमंरुन निष्फल ठे, तेम सुलसाने विषे अंबडनी सर्व
चेष्टा फोगट थइ. ॥ ९९ ॥ १०० ॥ पढी चोथा दिवसे आश्चर्य करनारा अंबडे, ते सुलसाने

सर्गद्विष्टो.

॥ ९१ ॥

પોતાની પાસે બોલાવવા માટે જે મ્હોટું આશ્ચર્ય કર્યું, તે હમણાં સાંજલો. ॥ ૫૧ ॥ તે રાજગૃહ નગરની ઉત્તર દિશામાં જાણે સ્વર્ગ અને પૃથ્વીના મધ્ય જાગને માપવા માટે ઊંચો કરેલો મ્હોટો માનદંડ (જરવાનોદંડ) હોયની ! એવો અને શિખરોષ કરીને આકાશને
(ઉપજાતિવૃત્તમ્)

‘અસ્ત્યુત્તરસ્યાં’ દિશિ તેસ્ય ‘શૌલઃ’, ‘વૈજારિનામા’ ‘શિખરૈઃ સ્વલગ્નઃ ॥

ઉત્તંજિતો માતુર્મિવાંતેરાલં, ધાવાપૃથિવ્યોર્ગુરુમાનદંડઃ ॥ ૫૨ ॥

યસ્મિન્મુનીનાર્મપિ વાંચનેઢાં, તમસ્વનીષ્વૌષ્ઠયો જ્વલંત્યઃ ॥

‘સંપૂરયંતિ સ્થિરકાંતિજાજો, દીપા ઈવાનગ્નિચિતાઃ પ્રસૂતાઃ ॥ ૫૩ ॥

‘સિંહોઽમુના યાતિ પંથ્યા હંતેજઃ’, પરે ‘ત્વેનેનેતિ’ વદંતિ યત્ર ॥

તુલ્યેમૃગારાતિપદેઽપિ ‘નિહ્વા, નેલાસ્તમુક્તૌઘવિશેષજાજઃ ॥ ૫૪ ॥

સ્પર્શ કરી રહેલો વૈજારિ નામનો પર્વત છે. ॥૫૨॥ જે વૈજાર પર્વતને વિષે જાણે અગ્નિહોત્રના અગ્નિ વિના ઉત્પન્ન થયેલા અને સ્થિર કાંતિવાલા દીવાળ હોયની ! એમ રાત્રીએ જાજ્વલ્યમાન એવી ઔષધિઊં, મુનિઊંની પણ વાંચવાની ઇચ્છાને પૂર્ણ કરે છે. ॥૫૩॥ જે વૈતાલ્ય

સુલસા

॥ ૯૨ ॥

પર્વતને વિષે નલ્લ થકી પડતાં ઇવાં મુક્તાફલોને ગ્રહણ કરનારા જિહ્વો, માર્ગમાં સિંહ-
નાં પગલાં સરલાં ઢલે “ હસ્ટીને મારનારો સિંહ આ માર્ગે જાય ઢે અને વીજા
સિંહો આ માર્ગે જાય ઢે. ” ઇમ લોલે ઢે. ॥ ૬૪ ॥ લ્લી ઇ વૈજાર પર્વતને વિષે જિહ્વ
લોકોળ સર્વ પ્રકારે લ્લ રૂપ કરીને લાકીની ત્વજી દીધેલ્લી, લ્લી પ્રાસુક ઇલા ધાતુ-

સર્ગદ્લો.

કિરાતલ્લ્રીકૃતમુક્તશોષા, ન્યસ્ટાક્કરાઃ પ્રાસુકધાતુનીરૈઃ ॥

સંદા મુનીનાં પઠનક્રિયાજિર્વૈક્લ્વચોડ્સ્મિન્ સંફલીજવંતિ ॥ ૬૫ ॥

તસ્મિન્ ગિરૌ રૂપ્યસુવર્ણરત્નૈર્વિદ્યાપ્રજ્ઞાલાદિર્દધે ત્રિશાલાન્ ॥

ચતુઃપ્રતોલીકપિશીર્ષસારાન્, કંકેલ્લિયુક્તાન્ કંપટૈઃ પંદુઃ સંઃ ॥ ૬૬ ॥

જલ (ગૈરિકાદિકના જલ) થી અક્કર લલાયલ્લી લ્લની ઢાલો મુનિઢને નિત્ય પઠન
ક્રિયાળ કરીને સફલ થાય ઢે. અર્થાત્ વૈજાર પર્વત ડપરના લ્લોની ઢાલમાં (તાડપ-
ત્રમાં) સાધુઢ પુસ્તક લલ્લીને જળે ઢે. ॥ ૬૫ ॥ તે વૈજાર પર્વતને વિષે ચતુર ઇલા
અંબડે કપડે કરીને વિદ્યાના પ્રજ્ઞાલથી ચાર દરલાજા યુક્ત કાંગરાલાલા અને અશોક

॥ ૯૨ ॥

વૃદ્ધવાલા ત્રણ ગઢો રૂપું, સુવર્ણ અને રત્નોથી રચ્યા. ॥૬૬॥ સિંહાસન ઉપર વિરાજિત છે ચતુર્વિધ શરીર જેનું, શ્રેષ્ઠ આઠ પ્રકારના પ્રાતિહાર્યે કરીને સ્ત્રી છે પોતાની શોજા જેણે, વહી દેખાડી છે શત્રુઝના વિરોધની શાંતિ જેણે એવો તે અંબડ, પોતે ચાર પ્રકારે ધર્મદેશના દેવા લાગ્યો. ॥ ૬૭ ॥ તે વચ્ચે શ્રેષ્ઠ શીલવાલી અને અત્યંત નિશ્ચયવાલી

‘સિંહાસનાસીનચતુઃશરીરઃ, સંપ્રાતિહાર્યેવિદિતાત્મશોજઃ ॥

સંદર્શિતામિત્રવિરોધશાંતિઃ, સ્વયં ચતુર્ધા સં જગદ ધર્મમ્ ॥ ૬૭ ॥

‘વિના સુશીલાં સુલસાં સુનિશ્ચલાં, શ્રોતું જનોઽગાત્રગરાજ્જરીયાન્ ॥

આંદોલિતાનેકલતાધુમેણ, ‘કિં ‘મેરુચૂલા પવનેન ચાલ્યા ॥ ૬૮ ॥

કથાપયામાસ સદા સં તસ્યૈ, જનૈરનેકૈરિતિ ચિત્રકર્તા ॥

ત્વં ધર્મશીલે સુલસે ‘વિધેહિ, પાપાપહારં ‘જિનવંદનેન ॥ ૬૯ ॥

સુલસા વિના બીજા ઘણા માણસો અંબડની ધર્મદેશના સાંજલવા માટે નગરથી ગયા. યોગ્ય છે, અનેક પ્રકારના લતા વૃદ્ધને કંપાવનારા પવનથી શું મેરુપર્વતનાં શિખરો કંપાયમાન થાય ? અર્થાત્ નજ થાય. ॥ ૬૮ ॥ પછી આશ્ચર્ય કરનારા તે અંબડે નિત્ય

सुखसा०

॥ ९३ ॥

अनेक जनोनी साथे सुखसाने एम कहेवराव्युं के, “ हे धर्मशीला सुखसा ! तुं आ
वैजारगिरि उपर समवसरेला जिनेश्वरना वंदने करीने पोताना पापनो नाश कख.
॥ ८९ ॥ सुखसाए कखुं. जे चोवीशज ठे संख्या जेमनी एवा उत्तम जिनेश्वरोमां
ठेला थया ठे अने जेमने सौधर्मादि इंद्रो प्रणाम करे ठे एवा वीर नामना जिनेश्वर

नेवाच सा नैव जिनेन्द्र एषः, श्रीवीरनामा प्रणतामरेन्द्रः ॥

अपश्चिमो यो जिनपुंगवेषु, जातश्चतुर्विंशतिसंमितेषु ॥ ९० ॥

अज्ञाणि तैः सा न स एष पंचविंशो जिनोऽयं जगति प्रसिद्धः ॥

सोवाच मुग्धा नै कर्दोपि पंचविंशो जिनोऽयं जैवतीह विश्वे ॥ ९१ ॥

ठे ते ‘ आ अत्यारे वैजार उपर रहेला ठे ’ ते नथी. ॥ ९० ॥ माणसोए सुखसाने कखुं.
ते (अत्यारे वैजार पर्वत उपर समवसरेला ठे, ए) पोते वीरप्रभु नथी, परंतु जगतने
विषे प्रसिद्ध एवा पच्चीशमा तीर्थकर ठे. सुखसाए कखुं. हे मूर्खो ! आ विश्वमां पच्ची-
शमा तीर्थकर क्यारे पण थाय नही. ॥ ९१ ॥

सर्गद्वि.

॥ ९३ ॥

सुखसा०

॥ ९४ ॥

हुं एम संजावना करूं तुं के, निश्चे कोटी कपटोनी घटनाथी जावना नाश थती जाय ठे, एटलुंज नहि पण ते आ जावना धर्मनो संशय करनारी होवार्थी खरेखर अपन्नाजना (शोजारहित) थाय ठे. ॥ ९३ ॥ अंबड ज्यारे चार दिवसे करीने ते

(वंशस्थवृत्तम्)

शैशाक ^१नो चालयितुं मंनार्गपि, ^२दिनैश्चतुर्निर्यदि तां स्वनिश्चयात् ॥
तदेति ^३दध्यौ स ^४जिनेन ^५संसदि, ^६कृतं हि युक्तं सुखसाप्रशंसनम् ॥ ९४ ॥

(शालिनिवृत्तम्)

कारंकारं ^१नित्यमेवं परीक्षां, स्मारंस्मारं गाढसम्यक्त्वमस्याः ॥
ग्राहंग्राहं तच्छुणानात्मचित्ते, ^२जैने धर्मे ^३निश्चलः ^४सोबडोऽनूत् ॥ ९५ ॥

सुखसाने तेना निश्चयथी जरा पण चलाववा समर्थ थयो नही, त्यारे आवी रीते विचार करवा लाग्यो के, सज्जामां जिनेश्वरे करेली सुखसानी प्रशंसा निश्चे योग्यज ठे. ॥ ९४ ॥ ए प्रकारे नित्य परीक्षा करी करीने अने ते सुखसाना गाढ एवा

सर्ग६७.

॥ ९४ ॥

सम्यक्त्वने संजारी संजारीने वली तेना गुणने पोताना चित्तने विषे ग्रहण करी
करीने ते श्रंवड जैनधर्मने विषे निश्चल थयो. ॥ ९५ ॥

इत्यागमिक श्री जयतिखकसूरिविरचिते सम्यक्त्वसंज्ञवनाम्नि महाकाव्ये सुखसा-
चरिते सम्यक्त्वपरीक्षणो नाम षष्ठः सर्गः ॥ ६ ॥

सुखसा०

॥ ९५ ॥

सर्ग ७ मो.

पढी पांचमे दिवसे विद्यार्थी बनावेद्वी ते सर्व क्रियाने तत्काल त्याग करी, निर्मल
श्रावकपणाने स्वीकारी, धोएलां बे वस्त्रोने धारण करी, हाथमां श्रेष्ठ पुष्पना पात्रने

(स्वागतावृत्तम्)

पंचमेऽथ दिवसे तदंशेषं, विद्यया विहितमांशु विसृज्य ॥

श्रावकत्वममलं परिधाय, धौतवस्त्रयुगलं परिधाय ॥१॥

हस्तसंस्थवरपुष्पकपात्रश्चौरुवेषनृदनुश्रुतगात्रः ॥

देवपूजनविधौ सुलसायाः, मंदिरैर्गमदंयं गतमायः ॥ २ ॥ युग्मम

धर्मबांधव समेहि मे गृहे, नाषिकेति सुलसान्निययौ सा ॥

आदरः प्रणयमांतरमुच्चैर्ज्ञापयत्यतिथिषु प्रथमं हि ॥ ३ ॥

धारण करनारो, उत्तम वेषधारी, सरल शरीरवालो अने कपट रहित एवो ते अंबड,
देवपूजननी विधिवाला सुलसाना मंदिरने विषे गयो. ॥ १ ॥ २ ॥ ते वखते “ हे

सर्ग७मो.

॥ ९५ ॥

ધર્મબાંધવ ! મ્હારા ઘરને વિષે પધારો.” એમ કહેતી ઈવી તે સુલસા અંબડના સન્મુ-
ખ ગઈ. કારણ કે, અતિથિર્ઠને વિષે આદર કરવો એજ પ્રથમ ડંચી અંતરની નમ્રતા
જણાવે છે. ॥ ૩ ॥ મ્હારા ધર્મબંધુ ઈવા આપનું જલે આગમન થયું(આપ જલે પધાર્યા.)
આપને જિનયાત્રા સુખકારી છે ? આજે તમે પોતાના આગમનથી આ મ્હારું ઘર પવિત્ર

સ્વાગતં નું જૈવતો મમ ધર્મબાંધવસ્ય સુખદા જિનયાત્રા ॥

મૌમકં ગૃહમિદં જૈવતાડ્ય, પૌવિતં નિજસમાગમનેન ॥ ૪ ॥

સાધુ સાધુ દિવસોડ્ય વેરીયાન, સુપ્રજાતમિદમંદ્યતનં મે ॥

યંત્ર સંપ્રતિ બંજૂવ સંમાનધાર્મિકાધિગમ ઈષ વિશેષઃ ॥ ૫ ॥

આસનં સ્વયમંમંચદેપૌ, સંભ્રમેણ વિકચાનનપદ્મા ॥

પ્રેમધર્મવિનયોચતચિત્તા, લાઘવં નૈ ગૌણયંતિ હિ સંતઃ ॥ ૬ ॥

કહ્યું છે. ॥ ૪ ॥ આજે મ્હારો દિવસ ઘણોજ શ્રેષ્ઠ છે, અને આ આજનું પ્રજાત પણ
મંગલકારી છે, કે જે દિવસના પ્રજાતને વિષે હમણાં આ વિશેષ એવું સાધર્મિકનું
આગમન થયું. ॥ ૫ ॥ પ્રફુલ્લિત થયું છે મુસ્તારવિંદ જેનું ઈવી સુલસાણ સંત્રમથી

सुलसा०

॥ ए६ ॥

पोतेज ते साधर्मिक बंधुने माटे आसन पायखुं. कारण के, प्रेमना धर्मथी विनयने विषे उद्यम युक्त थयां ठे चित्त जेमनां एवा संत जनो (पोताना) लघुपणाने गणता नथी. ॥ ६ ॥ पढी सुलसाए ते अंबडना चरणमां नमस्कार करीने, “ हे सतीर्थ्य ! आहिं बेसो.” एम कसुं, एटखे म्होटा आश्चर्य युक्त थएलो ते अंबड पण जाणे

आस्यतामिह सतीर्थ्य तयेति, जाषितोऽघ्निनमनं प्रविधाय ॥

सोऽपि तत्र गुरुविस्मयपूर्णः, आरुधर्म ईव मूर्त्त उपास्यत् ॥ ७ ॥

आग्रहं विदधतीषु घनासु, चेटिकासु सुकृतार्जनलोभात् ॥

सा दधाव जननीव सुतस्य, तस्य पादयुगलं स्वयमेव ॥ ८ ॥

संज्ञता ऊटति कर्मकरोधैः, कारिता सुलसया गृहचैत्ये ॥

अंबडेन विधिना विदधेऽथ, पूजनं च नवनं च जिनानाम् ॥ ९ ॥

मूर्त्तिमंत आवकधर्मज होयनी ! एम त्यां बेठो. ॥ ९ ॥ पुण्य संपादन करवाना लोन्नथी बहु चेटिकाउ (दासीउ) ए आग्रह करे ठते सुलसाए पोतेज माता जेम पुत्रना पग धुए, तेम ते अंबडना बे पग धोया. ॥ ८ ॥ सुलसाए दासीउना समूहवडे पोताना

सर्ग९मो.

॥ ए६ ॥

घरदेरासरने विषे तत्काल तैयारी करावी. पढी अंबडे विधिए करीने जिनेश्वरोनुं पूजन अने स्तवन कखुं. ॥ ९ ॥ जिनेश्वरनुं पूजन करी रह्या पढी (सुलसाए) आपेला आसनने फरीथी पण ग्रहण करीने हर्षथी पूर्ण ठे हृदय जेनुं अने दीर्घकाल सुधी करी ठे यात्रा (सेवा) जेणे एवा अंबडे ते सुलसाने कखुं. ॥ १० ॥ हे विवेक-

जैनपूजनविधेरैनु दत्तं, विष्टरं पुनरपि प्रतिगृह्य ॥

हर्षपूर्णहृदयः सुलसां तां, प्रत्युवाच सुचिरं कृतयात्रः ॥ १० ॥

आविके श्रृणु विवेकिनि धानि, शाश्वतानि मयकांप्यपराणि ॥

जैनबिंबपटलानि नंतानि, संप्रति त्वमपि तानि नमेहं ॥ ११ ॥

संमदेन सुलसा शिरसांशु, वंदते स्म निखिलान्यपि तानि ॥

इःखलभ्यसुकृतं सुखमाप्तं, कस्य नो हृदि मुदं कुरुते हि ॥ १२ ॥

वाली आविके! सांजल, में शाश्वत तथा अशाश्वत एवा पण जे जिनबिंबना समूहने नमस्कार कख्यो ठे, तेमने हमणां तुं पण अहिं नमस्कार कर. ॥ ११ ॥ सुलसाए सर्व एवा पण ते जिनेश्वरना प्रतिबिंबने हर्षथी मस्तके करीने तत्काल वंदना करी.

सुलसा०

॥ ९७ ॥

कारण के, दुःखथी पामवा योग्य एवं सुकृत (पुण्य), जो सुखथी मले, तो ते कया पुरु-
षना हृदयमां हर्ष न उत्पन्न करे ? अर्थात् सर्वने हर्ष उत्पन्न करे. ॥ १२ ॥ अंबड फ-
रीथी पण अनिंद्य एवी ते सुलसानी स्तुति वचन वडे प्रशंसा करवा लाग्यो के, हे जैन-
मानिनी ! हे विवेकिनी ! तुं धन्य ठे अने त्हारोज मनुष्यजव पण सफल ठे. ॥ १३ ॥

अंबडः पुनरपि प्रशंसं, तामिति स्तुतिवचोऽनिरिन्द्याम् ॥

जैनमानिनि विवेकिनि धन्या, त्वं तैर्वै सफलं नरजन्म ॥ १३ ॥

देहता जुवि तैर्वै विशिष्टा, लब्धतत्त्वनिधिकांस्ति मतिस्ते ॥

सर्वसारगुणगुंफितगात्रि, त्वं सैतीजनशिरोमणिरेव ॥ १४ ॥

वीतरागजनशेखरहीरो, वीरतीर्थपतिरादरतोऽपि ॥

देवदानवनरेश्वरमध्ये, श्रीमुखेन कुरुते यड्डदंतम् ॥ १५ ॥

सर्व प्रकारना श्रेष्ठ गुणोथी गूँथेलुं ठे गात्र जेणीनुं एवी हे सुलसा ! पृथ्वीमां त्हारुंज
दाक्षिण्यपणुं श्रेष्ठ ठे. वली त्हारी बुद्धि प्राप्त थयो ठे तत्त्वनो समूह जेणीने एवी ठे.
जेथी तुं सती स्त्रीउंनी मध्ये शिरोमणि रूपज ठे. ॥ १४ ॥ राग रहित पुरुषो (सामान्य

सर्ग७मो.

॥ ९७ ॥

કેવલિન) ની મધ્યે મુકુટમણિ રૂપ શ્રી મહાવીર નામના ચોવીશમા તીર્થંકર, દેવ, દા-
નવ અને નરેન્દ્રની સજ્ઞા મધ્યે પણ પોતાના શ્રીમુખે કરીને આદરથી જે ત્હારી વાર્તા
કરે છે. ॥ ૧૫ ॥ શ્રેષ્ઠ પુણ્યે કરીને પ્રસિદ્ધ થયેલી હે કુશલે ! નિશ્ચે પોતાના ચરણે
કરીને ચંપા નગરીને પવિત્ર કરતા હતા જગવાન્ શ્રીમહાવીરસ્વામી, મ્હારા મુખે ક-

પાવયન્નિજપદૈઃ ^૧કિલ ^૨ચંપાં, ^૩મન્મુખેન ^૪જગવાન્ ^૫જિનવીરઃ ॥

^૬૮૩તિ ^૭પ્રવરપુણ્યપ્રતીતે, ^૮ધર્મકર્મકુશલં ^૯કુશલે ^{૧૦}ત્વામ્ ॥ ૧૬ ॥

^{૧૧}તન્નિશમ્ય ^{૧૨}સુલસા ^{૧૩}પુલકાંગી, ^{૧૪}મેઘશબ્દમિવ ^{૧૫}વૈન્યમયૂરી ॥

^{૧૬}સ્મૃતિર્તાશુ ^{૧૭}મુકુલીકૃતપાણિઃ, ^{૧૮}સ્તૌતિ ^{૧૯}વીરજિનમિત્યંતિદર્ષાત્ ॥ ૧૭ ॥

રીને તને ધર્મકાર્યનું કુશલ પૂછે છે. ॥ ૧૬ ॥ એ પ્રકારે અંબડનાં વચન સાંજલીને મે-
ઘનો શબ્દ સાંજલવાથી વનની મયૂરી—મોરની સ્ત્રી—હેલની પેઠે પુલકિત અંગવાલી તે
સુલસા તત્કાલ ઊઞી થઈ હાથ જોડીને ઘણા હર્ષથી શ્રી વીર જિનેશ્વરની આ
પ્રમાણે સ્તુતિ કરવા લાગી. ॥ ૧૭ ॥

સુલસા

॥ ૧૮ ॥

મોહરૂપ મહ્તના બલને મર્દન કરવામાં વીર, પાપરૂપ કાદવને ધોઈ નાંખવા માટે નિર્મલ જલરૂપ અને કર્મરૂપ રજને ઝડાડી નાંખવાને એક પવનરૂપ એવા હે જિનેશ્વર પતિ ! હે વીર ! તમે જયવંતા વર્તો. ॥ ૧૮ ॥ દેવ, દાનવ અને નરેશ્વરોને વંદન કરવા યોગ્ય, ચલાયમાન કસ્ટ્યાં છે અચલ એવાં મેરુપર્વતનાં શિખરો જેમણે, કેવલજ્ઞાન રૂપ

મોહમહ્તબલમર્દનવીર, પાપપંકગમનામલનીરા ॥

કર્મરેણુહરણૈકસર્માર, ત્વં જિનેશ્વરપતે જય વીર ॥ ૧૮ ॥

દેવદાનવનરેશ્વરવંદ્ય, ચાલિતાચલસુરાચલશૃંગ ॥

કૈવલાક્ષિકલિતાશિલવિશ્વ, રૂપનિર્જિતજગજ્ઞય વીર ॥ ૧૯ ॥

વર્ધમાન જનપાવનપાથ, પાદપીઠલુઠિતામરનાથ ॥

તાવકીનપદપંકજસંગં, મૌલિનાૈર્પરિ કરોમિ સુરંગમ્ ॥ ૨૦ ॥

નેત્રોષ કરીને જોયું છે સર્વ વિશ્વ જેમણે અને રૂપે કરીને જીત્યું છે જગત્ જેમણે એવા હે પ્રજો ! તમે જયવંતા વર્તો. ॥ ૧૯ ॥ જનોને પવિત્ર કરવામાં જલરૂપ અને જેમના ચરણકમલને વિષે ઇંડો આલોટી રહ્યા છે એવા હે વર્ધમાન જિનેશ્વર ! શ્રેષ્ઠ રંગવાલા

સર્ગ૭મો.

॥ ૧૮ ॥

તમારા ચરણ કમલના યુગલને હું મ્હારા મસ્તક ઉપર ધારણ કરું હું. ॥ ૨૦ ॥ હે પ્રજો ! જે કલંક સહિત પુરુષો, પોતાના કપાલના તિલકને વિષે તમારા ચરણની રજે કરીને ધારણ કર્યાં છે ચિન્હ જેમણે એવા છે. મન સંબંધી વેદનાણ કરીને રહિત એવા તે પુરુષોને ધારણ કરેલા તમારા ચરણની રજના ચિન્હથી જાણે શંકા પામ્યો હોયની !

‘યે તૈર્વાંઘ્રિરજસા જનિતાંકા, જાલપટ્ટતિલકે વિકલંકાઃ ॥

સ્વીકરોતિ નૈ જૈવોઽપિ નૈરાંસ્તાનંકંશંકિત ઈવાંધિનિરસ્તાન્ ॥ ૨૧ ॥

યૈર્જિનેન્દ્રપદપંકજમૂલે, લોલુઘીતિ સંતતં શૈવકૂલે ॥

ઉત્તમાંગમંવૃથાર્થમનિંદ્યં, તૈર્વદંતિ વિબુધા મુવિ વૈંદ્યમ્ ॥ ૨૨ ॥

એવો જીવ(સંસાર)પણ ગ્રહણ કરી શકતો નથી. અર્થાત્ તમારા ચરણની રજના ચિન્હને ધારણ કરનારા પુરુષોને ફરીથી સંસાર પ્રાપ્ત થતો નથી. ॥૨૧॥ પૃથ્વીને વિષે જે મનુષ્યનું મસ્તક, મોહના તટરૂપ જિનેશ્વરના ચરણ કમલના મૂલને વિષે નિરંતર આલોટે છે, તે પુરુષના મસ્તકને દેવતાઈ સત્યાર્થ રૂપ (ઉત્તમ શ્રંગ), અનિંદ્ય અને વંદના કરવા યોગ્ય કહે

સુલ્લસા૦

॥ ૬૬ ॥

હે.૨૨ હે દેવ ! આલોકને વિષે જે મનુષ્યો તમારા અતિ સુંદર અંગને પુષ્પની લતા (માલા) ઝૂંપ કરીને પૂજે છે, તે મનુષ્યોના શરીરની આગલ વિકસિત એવાં ચામરો નિરંતર વિલાસ કરે છે. અર્થાત્ તમારું પુષ્પથી પૂજન કરનારા મનુષ્યોને ચામરાદિક જોગો પ્રાપ્ત થાય છે. ॥ ૨૩ ॥ આલોકમાં તે પવિત્ર મનુષ્ય હમેશાં સવારે જિનેશ્વર પ્રજ્ઞુનું પૂજન કરે

‘યે પ્રસૂનલતિકાન્નિરિહાંગમંકયંતિ તેવ’ દેવ સુચંગમ્ ॥

‘ચામરાણિ’ નિયતં ‘વિલસંતિ, તેત્પુરાણિ પુરતો’ વિકસંતિ ॥ ૨૩ ॥

યો ‘જિનાધિપતિપૂજનમત્ર, પ્રાર્તેરેવ’ વિદધાતિ પવિત્રઃ ॥

પૂજ્યતાં તું લેન્નતે સં પરંત્ર, સંવસાધુજનશસ્યચરિત્રઃ ॥ ૨૪ ॥

‘ત્રેશલેયચરણાંબુજશેષાં, ‘યે વંહંતિ’ શિરસા હૈતદોષામ્ ॥

‘આતપત્રમંમલં’ કિલ ‘તેષાં, મસ્તકોપરિ’ વિજ્ઞાતિ સંમેષામ્ ॥ ૨૫ ॥

હે, તે મનુષ્ય, સર્વ સાધુ જનોને વલાણવા યોગ્ય છે ચરિત્ર જેનું એવો થઈ પરલોકને વિષે પૂજ્યપણું પામે છે. ॥ ૨૪ ॥ જે મનુષ્યો પાપને નાશ કરનારા ત્રિશલા માતાના પુત્ર (શ્રીમહાવીરસ્વામી) ના ચરણ કમલની શેષા (રજ) ને મસ્તકે કરીને વહન કરે

સર્ગ૩મો.

॥ ૬૬ ॥

હે, તે સર્વે મનુષ્યોના મસ્તકની ઉપર નિર્મલ એવું ઠંઠ્ર નિશ્ચે શોજે છે. અર્થાત્ જિનેશ્વર ના ચરણાની રજને સેવનારાઈ ચક્રવર્તીની પદવીને પામે છે. ॥૨૫॥ આલોકને વિષે જે મનુષ્ય પોતાના મનમાં નિરંતર પાપને કાપી નાંચવામાં દાતરડા સમાન જિનેશ્વર પ્ર-
ચુના નામ રૂપ મંત્રનું ધ્યાન કરે છે, તે જીવિક જીવનું પૃથ્વીને વિષે પાપ વહી જાય છે

ધ્યાયતીદ્ જિનનામસુમંત્રં, યૈઃ સંદા મનસિ પાપલવિત્રમ્ ॥

દૃઢ્યતે ચૈ ઈરિતં જીવિકસ્ય, બોજવીતિ જીવિકં મુવિર્તસ્ય ॥ ૨૬ ॥

સ્થાપયૌત્મપદપદ્મયુગં મે, માનસે જિનપતે જીવસીમે ॥

રંમીતિ પરમાત્મમરાલસ્તંત્ર મે ચંલુ યથા શમશાલી ॥ ૨૭ ॥

અને કલ્યાણ થાય છે. ॥ ૨૬ ॥ સંસારના સીમાડા રૂપ હે જિનેશ્વર! તમે મ્હારા મન રૂપ માન સરોવરને વિષે પોતાના બે ચરણકમલને સ્થાપન કરો, કે જે પ્રકારે શમે કરીને સુશોજિત એવો મ્હારા પરમાત્મા રૂપ હંસ, તે ચરણકમલને વિષે નિશ્ચે ક્રી-
ડા કરે. ॥ ૨૭ ॥

सुखसा०

॥१००॥

ए प्रकारे आदरमां तत्पर, उत्तम एवा रंगना तरं थएली तथा क्लेशना
 लेशथी रहित एवी सुखसाए स्तुति करीने, तेमज तल्ल सुधी मस्तक नमावीने
 (श्रीमहावीर प्रज्जुने) नमस्कार कख्यो. ॥ १८ ॥ पढी धर्मना निश्चयनी परीक्षा क-
 रनार ते अंबडे फरीथी ते सुखसाने कखुं. में त्हारी परीक्षा करवा माटेज ब्रह्मा विगे-

एवमादरपरा स्तुतिमुक्त्वा, पूरिता प्रवररंगतरंगैः ॥

“क्लेशलेशरहिता सुखसा स्म, वंदते लेगितज्जलज्जालम् ॥ १८ ॥

धर्मनिश्चयपरीक्षणकर्त्ता, तेन साथे सुखसा पुनरुंचे ॥

त्वत्परीक्षणकृतेऽहमकार्षे, रूपमेवं चेतुराननमुख्यम् ॥ १९ ॥

नाञ्जवत्तव यदि श्रवणेह्य, कौतुकादपि कैयं न समागाः ॥

मञ्जुवाणि परमार्हति तथ्यं, कारणं कैयय सुंदरि मह्यम् ॥ २० ॥

रेनुं रूप धारण कखुं इतुं. ॥ १९ ॥ हे मधुरवाणीवाली परमार्हति ! जो के, तने म्हारो
 धर्मोपदेश सांजखवानी इच्छा तो न थइ, परंतु तुं कौतुकथी पण केम न आवी ? हे
 सुंदरी ! तेनुं खरुं कारण मने कहे. ॥ २० ॥

सर्ग९मो.

॥१००॥

सुखसाए कछुं. हे सुजग ! सर्व गुणने जाणनारो तुं अज्ञानीनी पेठे आम केम बोले ठे ?
 म्हारुं मन श्री वीर प्रज्जुने नमस्कार करीने असत् एवा ते ब्रह्मादिकने विषे केम लागे ?
 अर्थात् जेनुं मन खरी वस्तुने विषे लागेछुं ठे, तेनुं मन खोटी वस्तुने विषे चोटतुं नथी.
 ॥३१॥ हे बंधो ! कहे, वनमां जमता एवा गजराजना कपालथी गलता सुगंधीवाला

सांज्ञेणत्सुं जग जंतुपसि किं त्वमिहमैव सर्वगुणः ॥

“वीरदेवमंजिनम्य कैथं” मे, मानसं लगति “तेषु नैसत्सु ॥ ३१ ॥

यो भ्रमत्प्रियकपोलगलज्जिर्गंधबन्धुरमदैः परिपुष्टः ॥

“लेशतोऽपि रमते पिचुमंदे, कैंपि सोऽपि वंद नृंगयुवा” किम् ॥३२॥

नर्मदासलिलशावलकुवृद्धपुष्पमकरंदजुजः किम् ॥

मारवीजुवि कैरीरवनांतः, घट्टपदस्य हृदयं रतिमेति ॥ ३३ ॥

मदोए करीने पुष्ट थएलो जे ज्रमर ठे, ते ज्रमर कोइ पण स्थानके लीबडाने विषे लेशमात्र
 पण रमे खरो ? अर्थात् नज रमे. ॥३२॥ नर्मदा नदीना जलथी लीला घासवाला कां-
 ठाना प्रदेशमां उगेला वृद्धोना पुष्पोना मकरंदने पान करनारा ज्रमरनुं हृदय निर्ज-

सुखसा०

॥१०१॥

ख जूमिने विषे केरडा जगेला प्रदेशमां शुं हर्षे पामे ? अर्थात् नज पामे. ॥ ३३ ॥ जे
 त्रमर मानस सरोवरमां बहु सुगंधवाला पद्मरूप महेलनी वलीउ (तंतु)ने विषे पोतानी
 मरजी प्रमाणे निवास करतो हतो, ते त्रमर प्रफुल्लित एवा पण खाखराना पुष्पने
 विषे विलास करवानी बुद्धि शुं करे खरो ? अर्थात् नज करे. ॥ ३४ ॥ जे गजराज शी-
 मानसे सरसि सौरजचारपद्मसौधवलनीषु येष्टम् ॥

योध्युवास विकचेऽपि पलासे, किं विलासमतिमिच्छति सोऽली ३४

नर्मदापयसि यो जलकेलिं, शीतले गजपतिर्विदधाति ॥

सोऽपरे पयसि तीरगतेऽपि, दृष्टिमात्रमपि किं प्रीतनोति ॥ ३५ ॥

शंखकुंदकलिकोपमकांति, निर्मलं पिबति गांगजलं यः ॥

पंकिलं गिरिनदीजलपानं, कर्तुमिच्छति स किं वरहंसः ॥ ३६ ॥

तख एवा नर्मदा नदीना जलमां क्रीडा करे ठे, ते गजराज, कांठे रहेला एवा पण
 बीजा (नर्मदा नदी विनाना) जलने विषे पोतानी दृष्टिमात्रने पण शुं करे खरो ?
 अर्थात् नज करे. ॥ ३५ ॥ जे राजहंस शंख अने कुंदलतानी कळी सरखी कांतिवा-

सर्ग९मो.

॥१०१॥

લા અને નિર્મલ એવા ગંગાના જલનું પાન કરે છે, તે રાજહંસ કાદવવાલા પર્વતની નદીના જલને પાન કરવાની ઇચ્છા કરે સ્વરો ? અર્થાત્ ન જ કરે. ॥ ૩૬ ॥ જે મૃગે નિરંતર ઉત્તમ સુગંધવાલા મલયાચલની ઝૂમિને વિષે નિવાસ કસ્યો છે, તે મૃગ, વૃ-હવાલા એવા પણ બીજા વનને વિષે રાગવાન્ થયો ઠતો શું રમે સ્વરો ? અર્થાત્ ન

યઃ સૈદા પ્રવરસૌરજ્જાજિ, વાસમાપ મલયાચલઝૂમૌ ॥

કૌનને ^{૧૦}કિમ્પરે સં સંરંગો, વૃહવત્યંપિ રમેત કુરંગઃ ॥ ૩૭ ॥

એવમેવ ^{૧૧}જિનવીરપદાબ્જં, વંદિતં જૈગતિ ^{૧૨}યૈઃ સુરવંદ્યમ્ ॥

તન્મનોઽપિ ^{૧૩}કેશમન્યસુરેષુ, ^{૧૪}ઘેષિરાગિષુ હંરાદિષુ યાતિ ॥ ૩૮ ॥

રમે. ॥ ૩૭ ॥ એજ પ્રકારે વિશ્વમાં જે મનુષ્યોએ દેવતાઝને પણ વંદના કરવા યોગ્ય એવા શ્રી વીર જિનેશ્વરના ચરણકમલને વંદના કરી છે, તે મનુષ્યોનું મન પણ ઈષી અને રાગી એવા હરાદિ બીજા દેવતાઝને વિષે કેમ ગતિ કરે ? અર્થાત્ જિનેશ્વરના જત્તો બીજા ઈષી અને રાગી એવા દેવતાઝને માનતા નથી. ॥ ૩૮ ॥

સુલસા૦

॥૧૦૧॥

સુલસા અંબડને કહે છે કે, હે બંધો ! એજ પ્રકારે જે મનુષ્યે મધુર, ન્યાયવાલા અને ચતુર એવા શ્રી વીરપ્રજ્ઞનાં વચનને સાંજલ્યાં છે, કલ્પિત (નિશ્ચિત) બુદ્ધિવાલા તે મનુષ્યને શ્રેષ્ઠ વિચાર વિનાનાં વચનો સાંજલવાની ઇચ્છા કેમ થાય? અર્થાત્ નજ થાય. ॥૩૯॥

‘ઇત્તમેવ મધુરં નયસારં, વીરવાક્યમ્મશૃણોચ્છતુરં યઃ ॥

તસ્ય કલ્પિતમતેઃ શ્રવણેજ્ઞા, સ્યાત્કેથં વૈરવિચારનિરાસે ॥૩૯॥

(વસંતતિલકાવૃત્તમ્)

ઈત્યાદિવાક્યવિસરૈર્જિનવીરદેવપાદારવિંદ્યુગલં ગુણગૌરવાલ્લભ્યમ્ ॥

સંસ્થાપ્ય સૌ હરિહરાદિષુ દૈવતેષુ, જ્ઞાતિપ્રવીણહૃદયા શિરસા નંનામ્ ॥૪૦॥

કૃત્વાગ્રહં પ્રવરજોજ્યવિવેકયુક્ત્યા, સંજોજ્ય તં નિજસહોદરતુલ્યજક્ત્યા ॥

સમ્યક્ત્વનિશ્ચયવતી સુલસા પ્રકામં, સત્કારપૂર્વમકરોત્ દૈવધર્મજાવમ્ ॥૪૧॥

જ્ઞાતિથી પ્રવીણ હૃદયવાલી સુલસાએ ઇત્યાદિવાણીના સમૂહથી હરિ હરાદિ દેવોના ઉપર ગુણના ગૌરવપણાથી યુક્ત એવા જિનેશ્વર શ્રી વીર પ્રજ્ઞના બે ચરણકમલને સ્થાપન કરીને મસ્તકથી નમસ્કાર કર્યો. ॥ ૪૦ ॥ પઠી સમ્યક્ત્વના નિશ્ચયવાલી

સર્ગ૭મો.

॥૧૦૧॥

સુલસાણ અત્યંત આગ્રહ કરીને તે અંબડને પોતાના બંધુના સરસી જાકિથી શ્રેષ્ઠ જોજનના વિવેકની યુક્તિથી સત્કાર પૂર્વક જમાડીને દૃઢ એવા ધર્મજાવવાલો કહ્યો.
॥ ૪૧ ॥ ત્યાર પછી “ સુલસાનાં ” કહ્યાં છે વચ્ચાણ જેણે એવો તથા સમ્યક્ત્વને વિષે નિશ્ચલ બુદ્ધિવાલો, જાવના યુક્ત અને સુલસાની જાવનાના રસથી ખેદાદ્ ગયા છે સસ-

આપૃત્યુ તાં ગુણવર્તીં વિહિતપ્રશંસઃ,
સમ્યક્ત્વનિશ્ચલમતિઃ પ્રતિજ્ઞાસમેતઃ ॥
તૈજાવનારસવિજેદિતસપ્તધાતુઃ,
સ્વૈરં જંગમં નિજધામ તૈર્તોબંડઃ સઃ ॥ ૪૨ ॥

ધાતુ જેના એવો તે અંબડ, ગુણવર્તી એવી તે સુલસાની રજા લઈને મરજી પ્રમાણે પોતાના સ્થાન પ્રત્યે ચાલી નીકળ્યો. ॥ ૪૨ ॥

ઇત્યાગમિક શ્રીજયતિલકસૂરિવિરચિતે સમ્યક્ત્વસંજવનાન્નિ મહાકાવ્યે સુલસા-
ચરિતે સુલસાપ્રશંસનો નામ સપ્તમઃ સર્ગઃ ॥

सुलसा०

सर्ग ८ मो.

सर्ग८मो.

॥१०३॥

पढी तपे करीने दुर्बल थइ गएली ते सुलसा अनुक्रमे वृद्धावस्था पामी. कारण के, मनुष्योनुं वय पर्वतनी नदीना जल समूहनी पेठे शीघ्र गति करनारुं ठे. ॥ १ ॥ पो-
तानुं पाठलुं आयुष्य जाणीने कछुं ठे संलेखन जेणीए एवी ए सुलसाए पोतानुं श-
(वैतालियवृत्तम्)

अथ सा सुलसा तपःकृशा, क्रमतः प्राप वयोरुत्तियौवनम् ॥

गिरिशैवलिनीजलौघवर्त्तनुनाजां हि वयोरुत्तिगत्वरम् ॥ १ ॥

निजमायुरवेत्य पश्चिमं, कृतसंलेखनयानया वपुः ॥

विदधे सविशेषनिर्मलं, कथमौचित्यमपेति तादृशाम् ॥ २ ॥

अवसानदिने समीपगे, हृदि कृत्वा जिनवीरदैवतम् ॥

सुलसाऽनलसा वृषार्ज्जने, गुरुमानम्य जगाद् सादरम् ॥ ३ ॥

॥१०३॥

रीर अत्यंत निर्मल कछुं. कारण के, तेवा माणसोनुं योग्यकार्य केम नाश पामे ? अ-
र्थात् नज पामे. ॥ २ ॥ पोतानो अवसान दिवस पासे आवे ठते श्री जिनेश्वर एवा

वीरप्रभु रूप दैवतने हृदयमां धारण करीने धर्म संपादन करवामां आलस रहित एवी
सुखसाए गुरुने प्रणाम करीने आदर सहित कछुं. ॥३॥ हे जगवन् ! तमे मोक्षमार्गना
दर्शक होवार्थी श्रावक जनोने दीपक रूप ठो. माटे आ समयने योग्य एवी क्रिया
करो अने मने संसार समुद्रथी निस्तारो. ॥४॥ पढी गुरु ते सुखसाने मधुर, कोमल,

जगवन् 'शिवमार्गदर्शनात्, त्वमसि श्राद्धजनस्य दीपकः ॥

तैर्ददःसमयोचितां क्रियां, कुरु 'निस्तारय मां जैवार्णवात् ॥ ४ ॥

मधुरैर्मृडुजिर्मनोहरैर्जिनसिद्धान्तगतैर्वचोचरैः ॥

सुजटानिर्व जट्टराट्टणे, गुरुत्साहयति स्म तामिति ॥ ५ ॥

अयि सर्वविवेकवत्यपि, स्मृतकृत्याऽसि गुणाग्रणीरसि ॥

परलोकहिताऽस्ति 'निश्चला, यदियं धर्ममतिस्तं वामला ॥ ६ ॥

मनोहर अने जिनेश्वर प्रभुना सिद्धांतने विषे रहेला वचनना समूहे करीने रण संग्रा-
ममां सेनाधिपति सुजटोने जेम उत्साह पमाडे, तेम उत्साह पमाडवा द्याग्या. ॥ ५ ॥
हे सुखसे ! तुं सर्व प्रकारना विवेकवाली तेमज संज्ञाछुं ठे परलोक संबंधी कार्य जेणीए

સુક્ષ્મસા

॥૨૦૪॥

एवी ठे. वही गुणोए करीने मुख्य ठे. कारण के, आ त्हारी निश्चल अने निर्मल
एवी धर्मबुद्धि परलोकने विषे हितकारी ठे. ॥ ६ ॥ जन्मथी आरंजीने करेला सु-
कृत्यनुं फल उत्तम मृत्यु एज देरासर उपर कलश चढाववा जेवुं ठे. कारण के, न-
व हस्तना प्रमाणवाला श्रेष्ठ जालानुं मजबुत लोहाग्रज बखाणवा लायक ठे. ॥ ७ ॥

सुकृतस्य कृतस्य जन्मनः, शुभमृत्युः कलशाधिरोपणम् ॥

नवहस्तमितस्य शंस्यते, वरकुंतस्य हि कोटिसारता ॥ ७ ॥

जननं यदि जातमंगिनां, मरणं तन्नियतं नविष्यति ॥

इति "निश्चयतः प्रमोदजाक्, तदिमं" पंक्तिमृत्युमाश्रय ॥ ८ ॥

अतिचारविशोधनं व्रतोच्चरणं क्षामणमागसां कुरु ॥

त्यज पातककारणानि वा, श्रय चत्वारि च "निंद" ઉપકૃતમ્ ॥ ૯ ॥

जो प्राणीजंतो जन्म थयो ठे, तो मरण पण निश्चे थवानुंज ठे. आवा निश्चयथी प्र-
मोदने नजनारी हे सुखसे ! तुं तेज आ पंक्ति मरणनो आश्रय कर. ॥ ८ ॥ हे
सुखसे ! तुं अतिचारोनું વિશોધન કર, વ્રતનું ઉચ્ચરણ કર અને અપરાધોની ક્ષામણ

સર્ગપ્તમો.

॥૨૦૪॥

(હુમા) કર. વહ્લી પાપનાં કારણોને ત્યાગ કર, ચાર શરણો (અરિહંત, સિદ્ધ, સાધુ અને ધર્મ) નો આશ્રય કર અને દુષ્કૃતની નિંદા કર. ॥ ૧૯ ॥ પોતાના સુકૃત્યોની અનુમોદના કર, શુદ્ધ જાવ કર અને અશન (જોજન) ને ત્યજી દે. વહ્લી હર્ષણી પંચ ન-

સુકૃતાન્યનુમોદયાત્મનઃ, શુદ્ધજાવં કુરુ વાંશનં ત્યજ ॥
સ્મર 'પંચ નમસ્કૃતીર્મુદા, 'શિવશર્માશુ યંયા પ્રેપદ્યસે ॥ ૨૦ ॥

(ઉપજાતિવૃત્તમ્.)

જ્ઞાનાદિકાચારકપંચકેડંત્રાંતિચાર આગાત્તૈવ યોડંપિ સૂદ્ધમઃ ॥
આલોચય ત્વં તમંશેષમંદ્ય, 'ત્રિધા 'વિશુદ્ધ્યા ગુરુદેવસાદ્ધિ ॥ ૨૧ ॥

મસ્કારનું સ્મરણ કર કે, જે પ્રકારે તું તત્કાલ મોક્ષસુખ પામે. ॥ ૨૦ ॥ હે સુલસે ! આ જ્ઞાનાદિક પાંચ આચારને વિષે ત્હારો સૂદ્ધમ એવો પણ જે અતિચાર આવ્યો હોય, તે સર્વને તું આજે ગુરુ અને દેવની સમક્ષ ત્રણ પ્રકારની શુદ્ધિ કરીને આલોવ.

सुखसा०

॥१०५॥

॥ ११ ॥ वली तें पोते जे अकाल अविनय विगेरे आठने विषे ज्ञाननो अज्यास कस्यो होय, अथवा बीजाने कराव्यो होय, तेमज विधिची जणनारने विघ्न कसुं होय अने जे ज्ञाननी अथवा जणनारनी अवज्ञा करी होय; के ज्ञान अज्यास करीने गर्व कस्यो

(वैतालियवृत्तम्)

येदकालमुखाष्टके त्वया, पठितं ज्ञानर्मपाठि चांपरान् ॥

११ विधिना पठतां च १२ विघ्नितं, येदवज्ञातमधीत्य गर्वितम् ॥ १२ ॥

वसनैरशनेश्च पुस्तकैर्न च साहाय्यमकारि शक्तिः ॥

कैरसंपुटकादि वस्तु यत्त्वयकांशातितमस्तु तद्वृथा ॥ १३ ॥

मलिनं फलशंकनादिभिः, शुचसम्यक्त्वमकारि कारणैः ॥

न कृतं जिनपूजनं मुदा, जिनपौशापि न चारु पालिता ॥ १४ ॥

होय, ते सर्वने त्रण प्रकारनी शुद्धि करीने आलोव. ॥ १२ ॥ तें शक्ति प्रमाणे वस्त्र, नोजन अने पुस्तकोए करीने कोझनी सहाय्य करी नहीं, वली जे सांपडा आदि वस्तुनी आशातना करी ते सर्व मिथ्या थाउं. ॥ १३ ॥ तें जे करेला पुण्यकार्यना फ-

सर्ग०मो.

॥१०५॥

લની શંકા કરીને (અર્થાત્ મેં જે આ પુણ્ય કહ્યું છે, તેનું ફલ મને મલશે કે નહીં ?) એવા કારણો કરીને ઉત્તમ એવા સમ્યક્ત્વને મલીન કહ્યું હોય, તેમજ જે હર્ષશ્રી જિનેશ્વરનું પૂજન ન કહ્યું હોય, અને જે જિનેશ્વરની આજ્ઞા પણ સારી રીતે ન પાલી હોય, ॥ ૧૪ ॥ વલ્લી તૈં જે સામર્થ્ય ઠતાં પણ કોઈ ઠલને વિષે નાશ પામતા ગુરુના અને

ગુરુદેવધનં કૈચિન્નૈલે, સૈતિ સામર્થ્યં નૃપેક્ષિ નૈશ્વરમ્ ॥

“નિશ્ચિલં હૃરિતં ઘૃથાઙ્ગસ્તુ ”તે, કૃતમૌંશાતનયાંનયાંપિ ચ ॥ ૧૫ ॥

સમિતીયુતગુપ્તિજિઃ સૈમં, ચરણં સમ્યગ્દં ન પાલિતમ્ ॥

અથ નૃદકવહ્નિવાદ્યગાદય એકેન્દ્રિયજંતવો હૈતાઃ ॥ ૧૬ ॥

દેવના ડ્રવ્યની ઉપેક્ષા કરી હોય, અને તે ગુરુ અને દેવની કાંઈ આ આશાતના વહે કરીને પણ કાંઈ કહ્યું હોય, તો તે ત્હારું સર્વ પાપ મિથ્યા થાઉં. ॥ ૧૫ ॥ તૈં જે પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુપ્તિ સહિત આ સમ્યક્ પ્રકારે ચારિત્ર ન પાલ્યું હોય; વલ્લી જે પૃથ્વી, પાણી, અગ્નિ, વાયુ અને વનસ્પતિકાય વિગેરે એકેન્દ્રિય જીવો હાયા હોય,

સુલસા ૦

॥૧૦૬॥

॥ ૧૬ ॥ હે સુલસે ! તેં તેજ પ્રમાણે કરમીયા, પૂરા, શંખ અને ઢીપ વિગેરે જે બેઙ્-
દ્રિય જીવો તેમજ ઘૂણ, માંકડ, કીડી તથા કુંથુઆ વિગેરે જે તેંદ્રિય જાતિના જીવો
માઘ્યા હોય, ॥ ૧૭ ॥ તેં જે જમરા, કુત્તિકા, મધમાંઘી, વીંઢી, અને કરોલીયા વિગેરે
ચતુરિંદ્રિય તથા જલચર, સ્થલચર, અને સેચર અર્થાત્ જલ, જૂમિ અને આકાશમાં

કૃમિપૂતરશંખશુક્તિકાપ્રમુલા ધીંદ્રિયકાસ્તૈથૈવ યે ॥

ધુણમત્કુણકીટિકુંથુકાપ્રનૃતિત્રીંદ્રિયજંતુજાતયઃ ॥ ૧૭ ॥

ચૈતુરિંદ્રિયજંગકુત્તિકાસરધારશ્ચિકકોકિલાદયઃ ॥

સ્વજલસ્થલચારિદેહિનઃ, કિલ પંચેંદ્રિયકાસ્થિંધા પુનઃ ॥ ૧૮ ॥

ઈતિ સંસૃતિસંશ્રિતા હતા, અજિઘાતાદિદશપ્રકારકૈઃ ॥

તૈનુવાદરજંતવસ્ત્વયા, તૈવ મિથ્યાઽસ્તુ તદ્દય ડુષ્કૃતમ્ ॥ ૧૯ ॥

ગતિ કરનારા, ત્રણ પ્રકારના પંચેંદ્રિય પ્રાણીઢ માઘ્યા હોય, ॥ ૧૮ ॥ એ પ્રમાણે તેં જે
જન્મ મરણનો આશ્રય કરી રહેલા સૂક્ષ્મ વાદર જીવોને અજિઘાતાદિ દશ પ્રકારે ક-
રીને માઘ્યા હોય, તે સર્વ ત્હારું ડુષ્કૃત (પાપ) આજે મિથ્યા થાઢ. ॥ ૧૯ ॥

સર્ગ૭મો.

॥૧૦૬॥

वली क्रोधादिके करीने जे जूतुं बोली होय, अथवा जे नहिं आपेली पारकी वस्तु पोतानी मानी ग्रहण करी होय, तेमज जे पशु, माणस अने देव संबंधी त्रण प्रकारनुं मैथुन सेव्युं होय, तेमज जे नव प्रकारना धन धान्यादिक परिग्रहने विषे ममता पण

अनृतं जगदे क्रुधादिजिर्यैर्दत्तं जगृहे स्वमस्वकम् ॥

पशुमानवदेवसंजवं, ^{१०}त्रिविधं ^{११}मैथुनमैद्यं^{१२}सेवितम् ॥ १० ॥

नैवधा धनधान्यकादिके, ममताकारि च यत्परिग्रहे ॥

^{२२}नियमैश्च ^{२१}निशाशनादिषु, यदैतीचारितमस्तु तद्वृथा ॥ ११ ॥ युग्मम्

सति शक्तिजरेऽपि यत्तपो, न कृतं द्वादशधा ^{१३}जिनोदितम् ॥

^{१०}शिवसाधकधर्मकर्मसूद्यमितं ^{११}नैव तदर्थं ^{१२}निंदय ॥ १२ ॥

करी होय अने रात्रिजोजनादिकने विषे नियमे करीने जे अतिचार लाग्यो होय, ते सर्व आजे मिथ्या थाळ. ॥ १० ॥ ११ ॥ हे सुल्लसे ! तें शक्ति छतां पण जिनेश्वर प्रचुण कहेलुं जे बार प्रकारनुं तप ते आचलुं नहीं. तेमज मोक्षना साधन रूप धर्मेना का-

सुखसा०

॥२०७॥

र्यने विषे उद्यम कस्यो नहीं, तेनी आजे तुं निंदा कर. ॥२१॥ हे साध्वि ! उत्तम बुद्धि-
वाली तें पूर्वे प्राणातिपात विरति विगेरे जे व्रतोने विधि प्रमाणे आदस्थां होय, हि-
तकारी एवां ते व्रतोने 'अतिचार रहित आजर्था हुं पाक्षीश' एम हमणां तुं फरी जा-
(वसंततिलकावृत्तम्)

प्राणातिपातविरतिप्रमुखव्रतानि,
पूर्वे यथाविधि सुधीस्त्वयकाँटतानि ॥
जावेन संप्रति पुनर्जण साध्वि तानि,
त्वं पालये निरतिचारमतो हितानि ॥ २३ ॥
(वैतालियवृत्तम्)

सह संप्रति सर्वदेहिनामपराधं क्षमयस्व तान्निजम् ॥
नज मैत्र्यमतिं त्यज क्रुधं, शमसंवेगसुधारसं पिव ॥ २४ ॥

वर्धी बोल. ॥२३॥ हमणां सर्व प्राणीजना अपराधने सहन कस्य. तेमज ते प्राणीज प्रत्ये
पोताना अपराधने स्वभाव. वली मित्राहनी बुद्धिने धारण कर, क्रोधने त्याग कर अने

सर्गण्मो.

॥२०७॥

शांति युक्त वैराग्य रूप अमृतरसने पान कर. ॥ २४ ॥ हिंसा, मृषावाद, चोरी, मैथुन,
धननी इष्टा, क्रोध, मान, माया, लोभ, क्लेश, रति अरति, अन्याख्यान, चाडी, द्वेष,
प्रेम, परना अपवादनुं कहेवुं, मायामृषावाद अने मिथ्यादर्शनशल्य रूप पापनां
(शार्दूलविक्रीडितवृत्तम्)

हिंसाऽसूनृतचौर्यमैथुनधनाकांक्षाः क्रुधं मानकं,
मायां लोभकली च रत्यरतिर्मन्याख्यानपैशून्यके ॥
द्वेषं प्रेम परापवादवदनं मायामृषाजाषणं,
मिथ्यादर्शनशल्यपातकपदं चाष्टादशोऽपि त्यज ॥ २५ ॥
(वैतालियवृत्तम्)

इह ये कैथिताश्चतुर्विधा, अजिधास्थापनद्रव्यजावतः ॥
शैरणं चैरणं तदहतां, ब्रज मृत्योरैवनं वितन्वताम् ॥ २६ ॥

स्थानक एवां ए अढारने पण त्याग कर. ॥२५॥ आलोकमां नाम, स्थापना, द्रव्य अने
जावथी जे चार प्रकारना जिनेश्वर प्रभु कहेला ठे, मृत्युथी रक्षण करनारा एवा ते

સુલસા૦

॥૧૦૬॥

જિનેશ્વરોના ચરણ રૂપ શરણ પ્રત્યે જા. ॥ ૧૬ ॥ વહ્ની જુવનપતિ, વાણવ્યંતર, મનુષ્ય
લોક, જ્યોતિષી અને વૈમાનિક દેવલોકમાં અસંખ્ય શાશ્વત એવા ચૈત્યને વિષે રહેલાં
અરિહંતનાં પ્રતિબિંબોને જાવથી નમસ્કાર કર. ॥ ૧૭ ॥ સિદ્ધશૈલ (શત્રુંજય), આબુ,
ગિરનાર, કનકાચલ અને અષ્ટાપદ પર્વતાદિકને વિષે રહેલાં, વહ્ની જિનેશ્વરની ઠે ઉત્પત્તિ
જેવનાધિપવાનવ્યંતરમનુજજ્યોતિરમર્ત્યજૂમિષુ ॥

નમ શાશ્વતચૈત્યસંસ્થિતાઽર્હતવિંવાન્યમિતાનિ જાવતઃ ॥ ૧૭ ॥

વિમલાર્બુદરૈવતાચલે, કનકાષ્ટાપદપર્વતાદિષુ ॥

અપરાસ્વપિ તીર્થજૂમિકાસ્વપિ વંદસ્વ જિનોજ્ઞવાદિષુ ॥ ૧૮ ॥

ધનકર્મમલં વિદહ્ય યે, તપસાપુઃ પરમાત્મરૂપતામ્ ॥

દેશ પંચ ચ વિભ્રતો જિદસ્તૈવ સિદ્ધાઃ શરણં જેવંતુ તે ॥ ૧૯ ॥

વિગેરે જેમને વિષે એવી બીજી પણ તીર્થજૂમિમાં રહેલાં એવાં પણ જિનેશ્વરોનાં પ્રતિબિંબોને
વંદન કર. ॥ ૧૮ ॥ જેઠ ગાઢ એવા કર્મના મલને તપથી બાહીને પરમાત્મ સ્વરૂપને પા-
મ્યા ઠે, અને પંદર પ્રકારના જેદને ધારણ કરનારા તે સિદ્ધો ત્હારું શરણ થાઉં. ॥ ૧૯ ॥

સર્ગ૭મો.

॥૧૦૬॥

મોક્ષસાધક યોગોનું સાધન કરનારા, વિષયના સમૂહની આજ્ઞાને બાધ કરનારા (અર્થાત્ વિષય નહિં જોગવનારા), વહ્લી મનુષ્યક્ષેત્રમાં રહેલા અને ક્ષમાદિકદશ પ્રકારની ધર્મજૂમિ રૂપ સર્વે સાધુને ત્હારું શરણ થાઉં. ॥૩૦॥ સંસાર રૂપ સમુદ્રને તારવામાં સમર્થ, સર્વ પ્રાણીને હિતકારી, શમતાણ કરીને ઉત્તમ, દશ પ્રકારે જિનેશ્વર પ્રજુષ

‘શિવસાંધકયોગસાધકા, ‘વિષયગ્રામનિયોગબાધકા: ॥

‘શરણં તૈવ સર્વસાધવો, ‘મનુજક્ષેત્રગતા: ક્ષમાનુવ: ॥ ૩૦ ॥

‘જવસાગરતારણક્ષમ: , સૈકલપ્રાણિહિત: શમોત્તમ: ॥

‘શરણં દેશધા ‘જિનોદિતસ્તૈવ ધર્મ: ‘શિવશર્મસાધનમ્ ॥ ૩૧ ॥

કુમતં યદિદં પ્રેરૂપિતં, ‘જિનધર્મો યદપદ્મતસ્ત્વયા ॥

ગુણિનાં ગુણમત્સર: કૃત: , કુકુદુંબં પુષ્પે મમત્વત: ॥ ૩૨ ॥

કહેલો અને મોક્ષ સુખનું સાધન એવો ધર્મ, ત્હારું શરણ થાઉં. ॥ ૩૧ ॥ તૈં આ લોકમાં જે કુમતને નિરૂપણ કયો હોય અને જે જિનધર્મનો ઉપદ્રોહ કયો હોય, તેમજ ગુણી પુરુષોના ગુણનો મત્સર કયો હોય અથવા મમત્વપણાથી સ્વરાગ કુલનું પોષણ

सुलसा०

॥१०९॥

कखुं होय, ॥ ३२ ॥ धर्मादि सारा कार्योंमां अंतराय कख्यो होय, मनुष्यना समूहने पापकर्ममां प्रेख्यो होय, बली प्रमादयी खोटी वातो करी होय, ते सर्व पोताना दुष्कृत्यनी गुरुनी साक्षीए निंदा कर. ॥ ३३ ॥ तें जे द्रव्य जिनेश्वरोनां मंदिर, तेमनां प्रतिविंब, पुस्तक अने संघ ए चारने विषे पण वाव्युं (वापखुं) होय, शीघ्र प्रतिमादि तप

प्रकृता सुकृतांतरायता, जनता पातककर्मणीरिता ॥

विकथा कैथिता प्रमादतः, परिगर्हस्व तदात्मदुष्कृतम् ॥ ३३ ॥

जिनमंदिरविंबपुस्तकेष्वपि संघे धनमुत्तमंजसा ॥

प्रतिमादितपः समर्थितं, यदलं धर्मविधौ सहायितम् ॥ ३४ ॥

विदधे विधिदेशना त्वया, पतितः पातित आगमोऽपि येत् ॥

समयानुगमाद्यदप्यलं, निजपुण्यं त्वनुमोदयांतरा ॥ ३५ ॥

कखुं होय, तेमज धर्मविधिमां घणी सहाय्य करी होय, ॥ ३४ ॥ बली तें जे समयने अनुसरी विधिपूर्वक देशना आपी होय, तेमज आगमनो अज्यास कख्यो होय अथवा कराव्यो होय अने जे बीजुं पण पोतानुं घणुं पुण्य होय, ते सर्व पोताना पुण्यनी

सर्ग०मो.

॥१०९॥

મનને વિષે અનુમોદના કર. ॥ ૩૫ ॥ વક્ષી તું સંસાર રૂપ પાંજરાને જાગવામાં દૃઢ, તે-
મજ દયા, શમતા, અને સમાધિના બંધુ રૂપ એવી ઉત્તમ જાવનાડને હમણાં પોતાના
મનમાં વાર પ્રકારે જાવ્ય. ॥ ૩૬ ॥ વક્ષી પોતાના શાસનને વિષે તથા પરશાસનને વિષે
જેનો મ્હોટો મહિમા કહેવાય છે એવા તે અનશન વ્રતને વિધિ કરીને ગ્રહણ કર, તે-

જૈવપંજરજંજનોધરાઃ, કેરુણાસામ્યસમાધિવંધુરાઃ॥

પૈરિજાવય જૈવ્યજાવના, મૈનસિ દ્વાદશસંસ્થયાધુના ॥ ૩૬ ॥

સ્વમતે પરશાસને તૈયા, મૈહિમા યસ્ય મૈહાન્નિગદ્યતે ॥

“વિધિનાનશનં ગૃહાણ તન્નિસ્વિલાહારમાતિં” વિમુચ્યતામ્ ॥ ૩૭ ॥

કેલમંગલકેલિમંદિરં, સુરસંપદશહેતુર્મુત્તરમ્ ॥

અઘસંઘવિઘાતસત્વરં, સ્મર મંત્રં પરમેષ્ઠિવિષ્ટરમ્ ॥ ૩૮ ॥

મજ સર્વ પ્રકારના આહારની બુદ્ધિને ત્યાગ કર. ॥ ૩૭ ॥ મનોહર મંગલ ક્રીડાના
મંદિર રૂપ, દેવતાની સંપત્તિના વશ્યનું કારણ, પાપના સમૂહનો નાશ કરવામાં શીઘ્ર
ગતિ કરનાર અને પંચ પરમેષ્ઠિના આરુપ રૂપ એવા ઉત્તમ નવકાર મંત્રને સ્મરણ

सुखसा०

॥११०॥

कर. ॥ ३७ ॥ सम्यक्त्वनुं पालन करवामा एवी ते सुखसाए ते वखते एवी रीते
म्होटा उद्यमथी आराधना करीने अने उत्तम एवा समतारसने विषे चित्तने धारण
करीने तीर्थकरगोत्रनुं पवित्र कर्म बांध्युं. ॥ ३८ ॥ वैराग्यथी पूर्ण हृदयवाली अने प्र-

(वसंततिलकावृत्तम्)

आराधनामिति महोद्यमतो विधाय, चित्तं निधाय परमे संमतारसे सा ॥
आनंद तीर्थकरगोत्रपवित्रकर्म, सम्यक्त्वपालनवशा सुलसा तदानीम् ॥ ३९ ॥

(शार्दूलविक्रीडितवृत्तम्)

आराध्यानशनं गुरुक्तविधिना संवेगपूर्णाशया,
श्रीमद्गीरजिनेश्वरांग्रिकमलं स्मेरं स्मरंती हृदि ॥

त्यक्त्वा जीर्णकलेवरं कृतमहापुण्यप्रज्ञावाहुतं,

सर्वांगीणसुखारूपदं सुरजवं सुश्राविका सा ययौ ॥ ४० ॥

फुल्लित एवा श्रीवीर जिनेश्वरना चरण कमलने मनमां स्मरण करती एवी ते उत्तम
श्राविका सुलसा, गुरुए कहेली विधि प्रमाणे अनशन व्रतने आराधीने तथा जीर्ण

सर्गण्मो.

॥११०॥

કલેવરને ત્યાગ કરીને પોતે કરેલા મહા પુણ્યના પ્રજાવશી અદ્ભુત અને પ્રાણીજના સર્વ શરીર સંબંધી સુખના સ્થાન રૂપ દેવ જવને પામી. ॥ ૪૦ ॥ ત્યાં દેવ જવને વિષે દિવ્ય સુખ જોગવી અને પછી ત્યાંથી ચ્યવીને તે સુલસા પુરુષ રૂપે આ જરત ક્ષેત્રને વિષે આ-

(વસંતતિલકાવૃત્તમ્)

નુકત્વા સુખં ત્રિદશજન્મનિ તેત્ર દિવ્યં, ચ્યુત્વા તંતોઽપિ સુલસા પુરુષોઽત્ર વૈષે ॥
નાવિન્યં નેહ સિ નૈવિષ્યતિ નિર્મમાશ્ચ્યસ્તીર્થંકરો જંગતિ પંચદશઃ પ્રસિદ્ધઃ ૪૧

(શાર્દૂલવિક્રીડિતવૃત્તમ્)

કલ્યાણક્ષણદત્તસર્વજગતીસૌર્યાતિરેકસ્તંદા,

જ્ઞાનં કેવલમૌપ્ય દેવમનુજૈઃ સંસ્તૂયમાનક્રમઃ ॥

સંપૂર્ણાતિશયૈર્નિરાકૃતતમાઃ સંસ્થાપ્ય તીર્થં દ્વિતૌ,

શ્રીમન્નિર્મમનાયકઃ સં પરમાનંદં પદં યાસ્યતિ ॥ ૪૨ ॥

વતા કાલમાં (આવતી ચોવીશીમાં) જગત્ને વિષે પ્રસિદ્ધ એવા પંદરમા નિર્મમ નામના તીર્થંકર થશે. ॥ ૪૧ ॥ તે વચ્ચે કલ્યાણકારી સમયે કરીને આપ્યું છે સર્વ

सुलसा०

॥१११॥

लोकोने अत्यंत सुख जेमणे एवा, तेमज देव अने मनुष्योए जेमना चरण कमलनी
स्तुति करी ठे एवा, वली समग्र अतिशयोए करीने अज्ञानने नाश करनारा ते श्री
निर्मम नामना जिनेश्वर केवलज्ञानने पामी अने पृथ्वीने विषे तीर्थने स्थापना करी
परम आनंद आपनारा मोक्षपद प्रत्ये पामशे. ॥४२॥ ए प्रकारे में सम्यक्त्वसंज्ञव ना-

(वसंततिलकावृत्तम्)

इ० म०या ०विरचितं सु०लसाचरित्रं,
स०म्यक्त्वसंज्ञव इ०ती०हं ०चिराय ०जीयात्॥
संशोधितं जयसमुद्रकयीन्द्रमुख्यैः,
पूर्वप्रतौ ०विलिखितं गणिनामरेण ॥४३॥

मना महा काव्यने विषे रचेलुं, जयसमुद्र विगेरे मुख्य पंक्तितोए शोधेलुं अने अमर
नामना गणिए पूर्व प्रतमां लखेलुं आ सुलसाचरित्र एज प्रकारे पृथ्वीने विषे घणा
काल सुधी जयवंतु वर्त्तो. ॥ ४३ ॥

सर्ग०मो.

॥१११॥

સુલસાળ

॥૧૧૨॥

સુલસાચરિતમ્

મૂલસંસ્કૃત પદ્યાત્મક

તેનું મૂલ અને અન્વયાંક સાથે ગુજરાતી ભાષામાં
શાસ્ત્રી હરિશંકર કાલિદાસ પાસે ભાષાંતર કરાવી

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

શ્રીજૈનવિદ્યાશાળા

હોશીવાઢાની પોલ, અમદાવાદ.

મુંબઈ નિર્ણયસાગર પ્રેસ.

સને ૧૮૯૯ સંવત્ ૧૯૫૫,

કિમ્મત ૧ રૂપિયો.

પ્રસિદ્ધકર્તા આ ગ્રંથને છાપવા છપાવવા સંબંધી સર્વ પ્રકારના હક
પોતાને સ્વાધીન રાખ્યો છે

સર્ગળમો.

॥૧૧૨॥

